> "... *această biserică* [catedrala ortodoxă din Cluj, pe atunci în construcție – n. n.] *va deveni în scurt timp Catedrala Mitropoliei Transilvaniei, pe care străinii au fugărit-o la Rășinari și Sibiu. Am de gând să vorbesc cu Mitropolitul Primat* [Miron Cristea, viitorul Patriarh – n.n.], *ca să schimbe titulatura Mitropoliilor Ungro-Vlahiei și a Ardealului. Acesteia* [celei de la București – n.n.] *să-i zică cum vor ei, iar pe cea din Transilvania să o numiți cu numele noii noastre Universități din Cluj: Mitropolia Daciei Superioare...*"
>
> (Octavian Goga [pe atunci ministru al Cultelor], 1921)

credință
iubire
speranță

PUNCTE CARDINALE

ANUL XVI
NR. 1-2/181-182
Ianuarie-Februarie 2006
24 PAG. – 3 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINĂ

Circulație în afara României: AUSTRIA, GERMANIA, GRECIA, FRANȚA, ELVEȚIA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

REAȘEZAREA BISERICEASCĂ A ARDEALULUI ORTODOX

De la "Ardealul lui Șaguna" la "Ardealul lui Anania"

Așadar, hotărârea Sf. Sinod luată încă din noiembrie anul trecut a rămas irevocabilă, în ședința din ianuarie 2006 precizându-se doar anumite detalii. Tot asupra unor detalii (titulatura și întinderea teritorială) este chemată să se pronunțe în februarie și Adunarea Națională Bisericească (for consultativ, care nu are căderea de a invalida o hotărâre sinodală cu baze dogmatice sau canonice). Cuvântul Ardeal (pe care unii se și apucaseră să-l jelească) s-a păstrat în titulatura Mitropoliei de la Sibiu. Nu este vorba de nici o "sciziune" sau "secesiune", ci – la propunerea unui grup de 7 episcopi locali, în frunte cu Î. P. S. Bartolomeu – de o simplă reorganizare teritorială internă a Bisericii Ortodoxe Române, unice și indivizibile, căruia Sf. Sinod îi este garant de unitate și de autoritate.

În această nouă reîmpărțire teritorială, scontată de mai mulți ani și impusă de rațiuni pastoral-misionare, dar adoptată cu o anume precipitare conjuncturală, Mitropolia cu sediul la Sibiu, păstorită de Î. P. S. Laurențiu Streza (n. 1946), are în subordinea sa 583 de parohii, 617 biserici și 575 de preoți (acoperind județele Sibiu, Brașov, Covasna și Harghita), iar noua Mitropolie cu sediul la Cluj-Napoca (de departe, cea mai importantă metropolă transilvană de azi), păstorită de Î. P. S. Bartolomeu Anania (n. 1921), are 2205 parohii, peste 2000 de biserici și aproape 2000 de preoți.

Din nefericire, recenta decizie sinodală de reorganizare bisericească a Ardealului ortodox a creat pe alocuri, cu complicitatea vinovată a unei prese descreștinate sau dezbisericite, câteva precedente reprobabile, care trebuie semnalate cu o anume îngrijorare.

Este vorba, mai întâi de o campanie demagogică fără precedent în istoria Bisericii noastre (cu retorica găunoasă și patetică despre un presupus "diktat de la Cluj" și despre o presupusă "rupere a Ardealului lui Șaguna"), prin care s-au transferat în viața bisericească practici imorale și chiar perverse din recuzita politicianismului laic, interesele (personale sau de grup) ajungând să eclipseze fără scrupule principiile morale sau deontologice.

Este vorba, apoi, de enormitatea – iarăși fără precedent – de a putea trece prin mintea cuiva (în speță a d-lui/tov. Antonie Iorgovan, mai ieri comunist sadea, iar astăzi ditamai juristul și parlamentarul, pe care s-au grăbit să-l susțină decerebrat mulți alți mărunței isterizați de "secesiune") că Biserica ar putea fi chemată în fața Justiției laice pentru ceva ce ține strict de organizarea ei internă, fără nici o atingere – directă sau măcar tangențială – cu ordinea de stat sau cu Constituția "moșită" de iorgovanii democrației noastre "originale".

În fine, încă și mai grav decât cele de mai sus rămâne faptul că s-a creat precedentul unei insubordonări ostentative față de autoritatea Sf. Sinod (pe care tradiția îl pune sub pecetea Duhului Sfânt) nu dinspre cine știe ce adunătură de poporeni ignoranți, ci chiar dinspre niște reprezentanți ai clerului ortodox (profesori de Teologie, preoți și chiar vlădici!), care nu s-au sfiit să se poarte – *mutatis mutandis* – asemenea acelor pseudo-călugărițe itinerante care au tulburat ani întregi, abuzând de numele Vladimireștiului, slujbele și adunările bisericești, cu lozinci maniacale împotriva Părintelui Patriarh. Acest puseu de *protestantism înlăuntrul ortodoxiei* va trebui atent "exorcizat", căci el este adevărata amenințare actuală a "Ardealului lui Șaguna".

E vremea acum, când lucrurile s-au reașezat oficial și definitiv, să fie lăsate la o parte tensiunile inutile și orgoliile lezate ale unor grupuri de interese, trecându-se creștinește la treabă – căci, după un deceniu de derivă instituțională, pe fondul bolii de care a suferit răposatul mitropolit Antonie, este multă treabă de făcut pe toată întinderea Ardealului, pentru bunul mers al întregii ortodoxii românești.

Răzvan CODRESCU

Hotărâri sinodale

COMUNICAT DE PRESĂ

Nr. 371/18 ianuarie 2005

Reunit în ședință plenară de lucru, în zilele de 17-18 ianuarie 2006, sub președinția Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, la reședința patriarhală, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât:

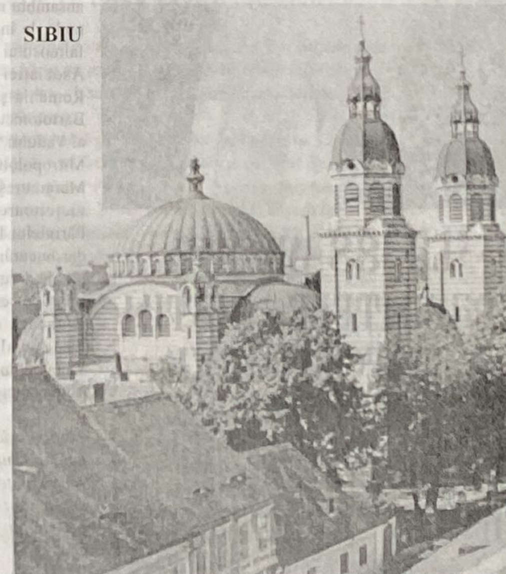
- **menținerea statutară a Mitropoliei Ardealului, având sediul la Sibiu;**
- **titulatura nou înființatei Mitropolii din Transilvania este Mitropolia Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, având sediul la Cluj-Napoca.**

Pentru a sublinia unitatea spirituală și integritatea administrativ-bisericească a Transilvaniei, Sfântul Sinod a hotărât ca noua Mitropolie să ocupe locul al patrulea în dipticele Bisericii Ortodoxe Române, după Mitropolia Ardealului.

Titulatura și întinderea teritorială a noii Mitropolii din Transilvania vor fi supuse spre hotărâre Adunării Naționale Bisericești.

Întrucât înființarea unei noi mitropolii în Transilvania a creat pentru o parte din clerul și credincioșii ortodocși perspectiva unei activități pastoral-misionare mai intense, iar pentru altă parte a provocat teama slăbirii unității bisericești și naționale, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca garant al unității Bisericii, a hotărât ca ierarhii din cele două mitropolii să se întrunească periodic, cel puțin de trei ori pe an, pentru a elabora și aplica un plan comun de cooperare permanentă la nivel pastoral și social.

CLUJ

SIBIU

LUNA PATRIARHILOR

P. F. IUSTINIAN

Devenită autocefală în 1885 și ridicată la rang de Patriarhie în 1925, Biserica Ortodoxă Română a avut până astăzi în fruntea ei cinci Patriarhi: Miron Cristea, Nicodim Munteanu, Iustinian Marina, Iustin Moisescu și – din 1987 – Teoctist Arăpașu (retras pentru câteva luni din scaun în 1990, dar rechemat apoi chiar de o parte însemnată a celor care-l contestaseră). Dacă doi dintre acești întâistătători rămân, orice s-ar spune, mai degrabă de tristă amintire (Patriarhul Miron, ajuns, între altele, prim-ministru pe vremea dictaturii regale și complice fără scrupule al unui rege criminal, și Patriarhul Iustin, singurul care a meritat numele de "Patriarhul roșu", fiind sluga obedientă a regimului ceaușist și cel mai responsabil de a fi tolerat fără reacție dărâmarea de biserici, mai ales la sfârșitul anilor '70 și începutul anilor '80), ceilalți trei, fără să fie sfinți, nici cruțați de controversele vremurilor, și-au făcut totuși bine datoria și au adus Bisericii neamului servicii pe care numai istoria va ști să le aprecieze în toată amploarea și în toate consecințele lor. Cinstirea acestora trei se leagă calendaristic de luna februarie, doi dintre ei fiind născuți în această lună, iar un al treilea trecând tot în ea la cele veșnice. *(V. A. M.)*

P. F. TEOCTIST

Pe **7 februarie 1915** s-a născut, la Tocileni-Botoșani, Teodor Arăpașu, frate de mănăstire încă din 1929, iar din 1935 tuns în monahism sub numele de **Teoctist**, actualul Părinte Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Urcat în scaunul patriarhal spre sfârșitul regimului ceaușist, este adeseori acuzat de păcate imputabile mai degrabă antecesorului său. După prăbușirea comunismului, a fost singurul Patriarh ortodox care s-a întâlnit la sine acasă cu Papa de la Roma (mai 1999) și care pare să fi înțeles adevărata miză a bunelor raporturi dintre Ortodoxie și Romano-Catolicism pentru viitorul general al Europei și al întregii creștinătăți. Ajuns la 91 de ani, este încă în putere și trăiește bucuria că sub păstorirea sa s-a pus temei noii catedrale patriarhale, impuse în conștiința publică drept Catedrala Mântuirii Neamului.

Pe **22 februarie 1901** s-a născut, la Suești-Vâlcea, Ioan Marina, preot de mir și profesor de Seminar intrat târziu în monahism (după ce a rămas văduv, în 1945) sub numele de **Iustinian**, ales Patriarh în 1948 și rămas în scaun timp de 29 de ani, în perioada cea mai grea din întreaga istorie a Bisericii noastre. Aparent "client" al regimului comunist deja instaurat, s-a priceput să se folosească în mod abil de slăbiciunea pe care o avea pentru el Gheorghe Gheorghiu-Dej, documentele și mărturiile arătând astăzi că cel pe nedrept numit în epocă "Patriahul roșu" a fost în realitate un ierarh de-a dreptul providențial, salvgardând continuitatea vieții bisericești, ctitorind sau refăcând numeroase biserici și mănăstiri (în frunte cu ansamblul bucureștean de la Radu-Vodă, unde se și află înmormântat) și acordând, mai ales după 1964, protecție și ajutor unui număr însemnat de foști deținuți politici (preoți, dar și mireni).

Pe **27 februarie 1948**, după doar 9 ani în scaunul patriarhal (în care nu s-a putut ilustra decât în mică măsură, dată fiind și agitația vremurilor: războiul, prăbușirea monarhiei și bolșevizarea țării), a trecut la Domnul (unii pretind că în condiții cam suspecte) al doilea Patriarh al României în ordine cronologică, **Nicodim** (din botez: Nicolae) Munteanu, care se călugărise la 1894 și se făcuse cunoscut mai târziu ca traducător al Bibliei (a se vedea mai ales edițiile sinodale din 1936 și 1944), în același timp cu Gala Galaction și Vasile Radu. A tradus mult, deasemenea din literatura teologică rusă.

LA 88 DE ANI: PARINTELE IUSTIN CTITORITORUL ÎNTRE INIMA MOLDOVEI SI INIMA ARDEALULUI

După ce în primăvara lui 2005 a trecut pe lângă moarte (criminalul psihopat, venit să-l înjunghie chiar la mănăstire, greșind ținta și ucigând un alt părinte, care-i semăna îndeaproape: Panaite Fuică), **Părintele Iustin Pârvu** (ridicat acum câteva luni la rangul de arhimandrit) împlinește pe 10 februarie **88 de ani**.

Călugărit de foarte timpuriu (1936, pe seama Mănăstirii Durău), deținut politic sub comuniști (1948-1964), Părintele Iustin a fost toată viața un mărturisitor și un luptător neabătut pentru Hristos și neamul românesc, iar după 1989 a ctitorit, pe pământurile sale părintești, Mănăstirea de la Petru Vodă (jud. Neamț), cu hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil (1991), căreia i s-a adăugat în 2000, în apropiere, și un schit de maici, precum și două așezăminte de asistență creștină în duh vasilian: o casă de educație pentru copii și un azil pentru bătrâni. Ansamblul de la Petru Vodă s-a impus repede ca unul dintre principalele bastioane ale ortodoxiei noastre contemporane, iar Părintele Iustin ca unul dintre marii noștri stareți și duhovnici, dar și ca unul dintre cei mai vrednici ctitori ai perioadei postdecembriste. Deși s-a confruntat nu o dată cu suspiciunile și idiosincraziile Mitropolitului de la Iași (unde a ajuns să fie socotit abrupt drept un promotor al "legionarismului" în haină monahală și lider spiritual al unei întregi rețele de mănăstiri tradiționaliste din Moldova, prea puțin cooperante cu imperativele ecumenismului actual), se pare că Părintele Iustin a reușit, în cele din urmă, să-și aducă ierarhul la sentimente mai bune și să înfrângă încă o dată ostilitatea difuză a vremurilor

Mai puțini știu că râvna sa ctitoricească binecuvântată de Dumnezeu nu se rezumă la minunatul ansamblu monahicesc de la Petru Vodă, ci a iradiat mai recent până-n inima românească a Ardealului, acolo unde, la inițiativa și cu sprijinul său, s-a pus anul trecut temeiul unei noi vetre călugărești, chiar în coasta faimosului monument memorial de la Râpa Robilor din Aiud, ridicat prin strădania mai multor filiale ale Asociației Foștilor Deținuți Politici din România și sfințit ca biserică de Î. P. S. Bartolomeu Anania (pe atunci Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, iar acum Mitropololit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului). Deocamdată cu numai 6 viețuitoare și cu un duhovnic ucenic al Părintelui Iustin, încă neavând clopotniță, dar bucurându-se de un splendid clopot de o tonă dăruit de același Părinte Iustin, noul schit, tot cu hramul Sfinților Arhangheli, veghează după cuviință – sub semnul biruitor al Crucii și al sabiei de foc a Voievodului dreptății – lamura nepieritoare a mucenicie românești. *(R. C.)*

Clopotul dăruit de Părintele Iustin Pârvu noului schit de la Râpa Robilor. (Cei care vor să ajute la definitivarea și statornicirea noului așezământ, se pot adresa la numărul de telefon: 0258/860325.)

DOUĂ MITROPOLII PENTRU BINELE ARDEALULUI

O RADIOGRAFIE RETROSPECTIVĂ

O RADIOGRAFIE RETROSPECTIVĂ

Documentar realizat de Florian BICHIR

În data de 4 noiembrie 2005, la o zi după alegerea P. S. Laurențiu Streza ca Mitropolit al Ardealului, Maramureșului și Crișanei, Î. P. S. Bartolomeu Anania, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, făcea șah-mat dacă nu întregul Sfânt Sinod, cel puțin grupul Mitropolitului Daniel, grup care l-a sprijinit în mod fățiș pe P. S. Laurențiu Streza să ocupe scaunul de la Sibiu. Propunerea influentului ierarh de la Cluj a transformat victoria P. S. Laurențiu dintr-o sărbătoare într-un parastas. Concret, Sinodul B. O. R. a decis înființarea unei noi mitropolii, care va avea jurisdicție asupra eparhiilor ortodoxe din zonele Cluj, Alba Iulia, Bihor și Maramureș.

O alegere și o nouă mitropolie

Iată comunicatul oficial: *„Întrunit astăzi, 4 noiembrie a. c., în sesiune de lucru la Reședința patriarhală, sub președinția Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât: validarea alegerii de către Colegiul Electoral Bisericesc, în ziua de 3 noiembrie a. c., a Prea Sfințitului Părinte Dr. Laurențiu Streza în postul de Mitropolit al Sibiului;* ***reorganizarea Mitropoliei Ardealului, din motive pastoral-misionare, în Mitropolia Sibiului și Covasnei-Harghitei, cu reședința în Municipiul Sibiu, și Mitropolia Clujului, Alba-Iuliei, Crișanei și Maramureșului, cu reședința în municipiul Cluj-Napoca".*** Pentru Î. P. S. Laurențiu Streza decizia Sfântului Sinod a venit ca o lovitură. Vechea Mitropolie a Ardealului urma să controleze doar eparhia Sibiului și Brașovului și zona Covasna-Harghita, aducând mai degrabă a arhiepiscopie. Polul puterii se muta la Cluj, în fieful Î. P. S. Bartolomeu Anania. Acesta a declarat imediat după decizia Sf. Sinod că ideea înființării unei noi mitropolii la Cluj este mai veche și impusă de rațiuni pastoral-misionare: *„Vechea mitropolie a Transilvaniei era prea mare și înființarea noii mitropolii are la bază o inițiativa a intelectualilor din zonă. Această idee este veche, dar până acum nu a putut fi discutată și pusă în practică, deoarece Mitropolitul Antonie Plămădeală era prea bolnav (...). Am confirmat prin votul meu alegerea în funcția de Mitropolit a Prea Sfinției Sale Laurențiu Streza, iar el a votat pentru înființarea noii mitropolii".*

Un război mediatic fără precedent

Înființarea noii mitropolii a dus la un val de comentarii în *mass-media*.

Din nefericire, marea majoritate a articolelor nu s-au limitat la a comenta din punct de vedere canonic sau administrativ-bisericesc înființarea noii mitropolii, ci s-au transformat într-un adevărat linșaj mediatic la adresa Î. P. S. Bartolomeu. Pentru a da o idee despre războiul mediatic dus cu acest prilej, trebuie spus că o analiză a presei scrise din noiembrie și până la sfârșitul lui ianuarie – deci în doar trei luni! – a scos la iveală că s-au scris în marile cotidiene 126 de articole negative la adresa noii mitropolii și a Î. P. S. Bartolomeu și doar 5 favorabile. Că Sf. Sinod nu a ținut (și nici nu se cădea să țină) cont de această campanie agresivă, aceasta este o altă problemă...

Campania l-a avut drept țintă predilectă pe „leul Ardealului", Î. P. S. Bartolomeu Anania, căruia i s-au dezgropat toate relele din lume. Î. P. S. Bartolomeu nu mai era „măreţul ierarh", „singurul om cu coloană vertebrala din Sinod", „omul providențial care a salvat Biserica de umilință". Omul acesta de înaltă prestanță arhierească, morală și culturală, care a reușit să nu lase Biserica legată de carul PSD-ului, care a impus Sinodului ca preoții să nu facă politică și a avut o atitudine demnă în privința Catedralei Neamului, a ajuns, dintr-un condei, să fie caracterizat drept un biet fundamentalist, un octogenar îmbătrânit în rele. Uite așa, au apărut brusc comentatori religioși care nu au citit Scriptura pentru că au văzut filmul lui Zeffirelli și care azi, erijați în teologi desăvârșiți, vorbeau despre „schismă în BOR", făceau analize grele despre modelul ierarhiei în Grecia sau Rusia, ba chiar perorau, fără argumente precise, despre violarea tradiției și încălcarea canoanelor.

În fapt, încleștarea pentru Sibiu are rădăcini mai vechi, dar e și o luptă cu bătaie mai lungă. Mitropolitul Daniel al Moldovei, *locum tenens* patriarhal, nu mai vine conform unei vechi cutume direct pe scaunul de Patriarh, ci, conform noului statut al BOR, întâistătătorul ortodoxiei românești este ales dintr-un număr de trei candidați. Cu alegerea P. S. Laurențiu la Sibiu, drumul lui Î. P. S. Daniel spre hlamida albă de Patriarh era deschis, prin voturile scontate ale întregului Ardeal. Doar timpul mai rămânea să-și spună cuvântul...

Se știe că ardelenii au votat tot timpul ca un bloc compact și că nu au agreat niciodată imixtiunile în eparhiile lor. De aici a venit și greșeala Mitropolitului Daniel, care a crezut că poate să facă în Ardeal ceea ce face în Moldova. Jigniți de manevrele nu tocmai ortodoxe care au dus la alegerea lui P. S. Laurențiu ca Mitropolit la Sibiu, episcopii ardeleni au cerut invalidarea alegerilor. Tot ierarhul de la Cluj i-a liniștit, și pentru a nu crea o tulburare în Biserică, a repus pe tapet o idee mai veche, aceea de înființare a unei noi mitropolii. Arhiepiscopul de la Cluj era adorat cât timp nu a candidat la Sibiu, cât a stat „în banca lui". Noua mitropolie strica scenariul de la Iași, iar vlădica Bartolomeu trebuia luat la bețe. Și, culmea, cu o lozincă deloc măgulitoare pentru unii care se declară reformiști și proeuropeni: „Bartolomeu sfârtecă Ardealul străbun"! După aceeași logică, dacă s-ar înființa Mitropolia Bucovinei, înseamnă că Mitropolitul Daniel a fărâmițat Moldova voievodală, că l-a trădat pe Ștefan cel Mare și Sfânt? Sau, dacă se înființează Mitropolia Țării Românești la Curtea de Argeș, înseamnă că vreun „schismatic" l-a vândut pe Brâncoveanu?

În acele zile au reapărut etichetele stupide: unii ar fi, vezi Doamne, niște fundamentaliști retrograzi, cu studii la „mănăstirea Secu", în timp ce ecumeniștii sunt niște mari spirite umaniste, porumbei care ne vor călăuzi în marea familie europeană. Că mulți „porumbei" sunt de fapt bibilici ciripitoare și că unii „fundamentaliști" chiar înțeleg ecumenismul, e deja altă poveste. În „cazul Sibiu" a lipsit dreapta măsură a unora care au pariat prea mult pe scenarii bizantine (în sensul prost al cuvântului).

Unde a fost tot timpul Sibiul?

Supărați de campania agresivă a presei, ierarhii ardeleni au încercat să-și spună oful, dar nu au reușit decât în câteva ziare locale.

Astfel, **P. S. Justinian, Episcopul Maramureșului și Sătmarului**, scria în *Glasul Maramureșului*: *„Unii din cei care se opun acum realizării acestui act istoric, de înființare a Mitropoliei ortodoxe române la Cluj, s-au opus și reînființării Episcopiei Maramureșului și Sătmarului, și la canonizarea Sfântului Ierarh Iosif Stoica Mărturisitorul, care alături de preoții ortodocși români din Maramureș n-a participat și n-a semnat actul de dezbinare și lepădare de Biserica străbună, gest făcut de un grup de nămăiți la Bălgard, în 1700. (...) Numai privind harta, orice om luminat va rămâne cutremurat de pretențiile oamenilor de la Sibiu, văzând geografic starea acestei Mitropolii mastodont – nepermis de extinsă (...) S-au mai înființat mitropolii și episcopii și în trecut, și nimeni nu s-a tulburat. Ce se întâmplă acum de se face atâta tulburare la îndeplinirea unui act sacru, care este înființarea unei noi mitropolii – într-un teritoriu vast compus din douăsprezece județe? Este normală această furtună pe care o stârniți, Domnilor?".*

P. S. Justin Hodea Sigheteanul, arhiereu-vicar al Maramureșului și Sătmarului, scria la rândul său: *„În scumpa noastră Transilvanie, ortodoxia a fost nevoită să lupte pentru a-și menține credincioșii, bisericile și bunurile de patrimoniu în toată istoria ei, dar mai cu seamă după 1989. Din păcate, nu Sibiul a coordonat această luptă, ci fiecare eparhie în parte și fiecare ierarh a dus lupta împreună cu eroicii noștri preoți, în toate momentele dificile, și au învins. Profesorii de la Sibiu au tăcut. Nu ținem minte să fi luat atitudine împotriva pretențiilor exagerate de restaurație ale greco-catolicilor... Poate au susținut cel mult interesele arhiepiscopiei Sibiului. În rest, au stat deoparte, privind sfârșitul!".*

„De ce m-ai chemat, Justiniene?"

„Când ortodoxia era atacată, cei peste trei mii de preoți, în frunte cu ierarhii lor, nu au făcut un marș al tăcerii prin Municipiul Sibiu, ci pe bulevardele principale ale Clujului...", scrie în continuare tânărul ierarh. Și iată și o întâmplare mai mult decât grăitoare:

„Cât privește rolul și prezența mitropoliei de la Sibiu în teritoriu, relatăm felul în care s-au petrecut lucrurile la instalarea noului Episcop al Maramureșului și Sătmarului, în persoana P. S. Justinian. Am fost martor în 11 noiembrie 1990, în casa Protoiereului de Baia Mare, Gavril Mocârlan, la discuția dintre Mitropolitul Ardealului, Antonie, și P. S. Justinian, datorită faptului că pe scările catedralei unde urma să aibă loc instalarea se postaseră circa 200 de greco-catolici gălăgioși și războinici. Mitropolitul l-a întrebat pe noul episcop: «De ce m-ai chemat aici, Justiniene?». La care P. S. Justinian, calm și blând, i-a răspuns: «Dar nu v-am chemat eu». Adică a vrut să spună: «Eu pot să păstoresc Maramureșul și Sătmarul și fără protocolul instalării oficiale».

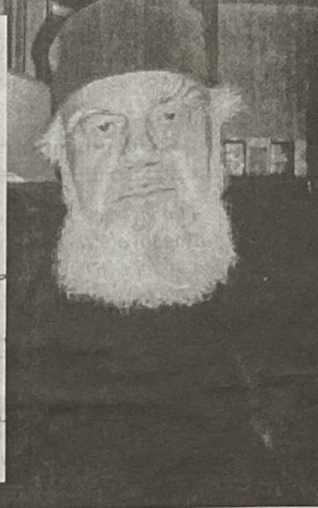
S-a speriat mitropolitul de 200 de uniți, deși în piață s-au adunat peste zece mii de credincioși ortodocși, drept urmare n-a liturghisit, ci a asistat la Sf. Liturghie și l-a instalat pe întâiul episcop al reînviatei și martiricei episcopii a Maramureșului și Sătmarului purtând doar epitrafil și omofor?

Regretăm că a trebuit să mărturisim aceste lucruri, pe care le-am fi dus cu noi în mormânt dacă sibienii ar fi avut mai multă decență și ar fi dat dovadă de realism. În cei 15 ani de la eliberare, nu s-a simțit nici o clipă că am avea o mitropolie la Sibiu și că ne-ar ajuta cu ceva".

(continuare în pag. 4)

(urmare din pag. 3)

O propunere absolut canonică

Pentru a lămuri lumea, ierarhii ardeleni au dat publicităţii şi un comunicat pe 12 noiembrie 2005:

„Evaluând interesul enorm – şi uneori excesiv – al mass-media pentru hotărârea din 4 noiembrie 2005 a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române privitoare la reorganizarea Mitropoliei Ardealului, noi, cei şapte ierarhi ardeleni semnatari ai propunerii care a stat la baza acestei hotărâri, declarăm următoarele. 1. Propunerea, scrisă, semnată şi motivată de stringente trebuinţe pastoral-misionare într-o zonă pluriconfesională, multiculturală şi cu vaste deschideri europene, a prezentat două variante: a) strămutarea sediului Mitropoliei Ardealului de la Sibiu la Cluj (pentru o mai bună iradiere şi coordonare a strategiilor pastoral-misionare, din metropola Transilvaniei, în conformitate cu canonul 9 al Sinodului de la Antiohia din 341). În cazul că această variantă nu se aprobă: b) reorganizarea ei în două unităţi eclesiale distincte, Mitropolia Sibiului şi Covasnei-Harghita şi Mitropolia Clujului, Alba Iuliei, Crişanei şi Maramureşului, ambele aparţinând aceleiaşi Biserici şi împreună-lucrând în folosul credincioşilor lor. 2. Astfel formulată, propunerea a trecut prin toate etapele prevăzute de regulamentele şi practica şedinţelor sinodale: prezentarea textului cu voce tare, înscrierea pe ordinea de zi, repartizarea la Comisia Canonică-Juridică, examinarea ei din toate unghiurile, apoi raportul Comisiei în plen, cu aviz favorabil pentru a doua variantă. În urma dezbaterilor, Prea Fericitul Preşedinte a supus-o votului deschis şi a fost aprobată cu 38 voturi pentru şi 2 abţineri. 3. Nici pe departe nu poate fi vorba de o scindare în Biserica noastră sau în provincia Ardealului. Reacţiile unor sibieni sunt fireşti şi scuzabile, iar interesul presei se explică şi prin faptul că un astfel de eveniment se petrece foarte rar în istoria unei Biserici, şi niciodată lipsit de tensiuni. 4. Sfântul Sinod este şi rămâne suprema autoritate canonică, dogmatică, administrativă şi disciplinară a Bisericii, hotărârile lui stau sub pecetea Duhului Sfânt şi sunt absolut obligatorii pentru toate instituţiile, aşezămintele şi persoanele din sânul Bisericii. Potrivit Statutului, Adunarea Naţională Bisericească are atribuţii economico-administrative, precum şi pe „cele care nu intră în competenţa Sfântului Sinod" (art. 19); în nici un caz ea nu are căderea de a pune în discuţie o hotărâre sinodală canonică fără perspectiva de a fi imediat dizolvată. 5. Semnatarii propunerii au participat frăţeşte la ceremonia de instalare a noului Mitropolit, Dr. Laurenţiu Streza, prezidată de Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care a avut loc la 13 noiembrie în Catedrala mitropolitană din Sibiu. (Semnatari: BARTOLOMEU, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului şi Clujului, ANDREI, Arhiepiscopul Alba-Iuliei, JUSTINIAN, Episcopul Maramureşului şi Sătmarului, PETRONIU SĂLĂJEANUL, Arhiereu Vicar al Episcopiei Oradiei (cu împuternicirea scrisă a Episcopului Oradiei, IOAN), IRINEU BISTRIŢEANUL, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Clujului, VASILE SOMEŞANUL, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Clujului, JUSTIN SIGHETEANUL, Arhiereu Vicar al Episcopiei Maramureşului.)

Octavian Goga dorea mitropolie la Cluj !

În ciuda acestei declaraţii, „războiul mediatic" a continuat într-un năbădăios *crescendo*. În apropierea şedinţei Sfântului Sinod, Societatea Culturală a Intelectualilor Ortodocşi „Lumină Lină" din Bistriţa, constituită în jurul părintelui pr. prof. Nicolae Feier, a descoperit un document zdrobitor: în 1921, poetul Octavian Goga, pe atunci ministru al Cultelor, anunţa că va înfiinţa o mitropolie la Cluj. O lovitură dată duşmanilor mitropoliei, care nu mai puteau acum să-l acuze şi pe Octavian Goga că dorea ruperea Ardealului! Episcopul Clujului, Nicolae Ivan, îl trimite la Bucureşti, în anul 1921, pe consilierul său eparhial, Sebastian Stanca, împreună cu arhitectul Cristinel, la ministrul Cultelor Octavian Goga, spre obţinerea unor fonduri pentru construirea catedralei din Cluj. Octavian Goga era prieten şi naş al lui Sebastian Stanca. Împreună fondaseră la Budapesta, în 1902, revista *Luceafărul* şi colaboraseră la revista *Poporul român*. Octavian Goga nu le promite suficienţi bani. Iată răspunsul său, consemnat de Sebastian Stanca într-un document care s-a aflat în arhiva fiului său, poetul Radu Stanca, transferat apoi în biblioteca surorii sale din Sibiu, după tragica lui moarte în cutremurul din 1977: *„Părinte şi bunul meu fin şi amic. Nu fi supărat că va ieşi catedrala mai mică decât în planul vostru, pentru că această biserică va deveni în scurt timp Catedrala Mitropoliei Transilvaniei, pe care străinii au fugărit-o la Răşinari şi Sibiu. Am de gând să vorbesc cu Mitropolitul Primat [Miron Cristea – n. n.], care şi-a trăit copilăria la şcolile româneşti la voi, în părţile Bistriţei, ca să schimbe titulatura Mitropoliilor Ungro-Vlahiei şi a Ardealului. Acesteia [cea din Bucureşti – n. n.] să-i zică cum vor ei, iar pe cea din Transilvania să o numiţi cu numele noii noastre Universităţi din Cluj: Mitropolia Daciei Superioare. Era o ruşine ca nici o instituţie românească să nu poarte numele ţării strămoşilor noştri care au primit Evanghelia".*

O mineriadă religioasă

Tulburările au continuat însă şi s-au transformat într-o adevărată mineriadă religioasă fără precedent. În data de 17 ianuarie 2006, la Bucureşti, în timp ce se desfăşura şedinţa Sfântului Sinod, un grup de câteva zeci de preoţi şi credincioşi din Sibiu şi Braşov s-au apucat să protesteze împotriva înfiinţării Mitropoliei de la Cluj. Prezenţa lor a stârnit ilaritate, pentru că din punct de vedere canonic aceştia nu puteau pune la îndoială o hotărâre a Sfântului Sinod, fiind chiar pasibili de caterisire! Oricum, numărul lor era foarte mic, deoarece cu o seară înainte câţiva dintre cei mai vajnici protestatari din Sibiu s-au arătat revoltaţi că Î. P. S. Laurenţiu Streza votase în Sinod pentru înfiinţarea noii mitropolii, lucru care le fusese ascuns, ei crezând că a fost contra, sau că măcar s-a abţinut! După ce au zăcut o oră într-un frig de crăpau pietrele, manifestanţii au fost alungaţi chiar de cel pe care veniseră să-l sprijine: Î. P. S. Laurenţiu! *"Ce e circul ăsta?! Plecaţi acasă! Problemele Bisericii le discutăm între noi, nu ne spălăm rufele în familie!"*, le-a spus înaltul ierarh. Trişti pentru că fuseseră beşteliţi chiar de cel pe care au venit să-l sprijine, preoţii au făcut drumul înapoi, având prilejul să mediteze mai adânc la tot ceea ce fusese şi la ceea ce va urma...

Epilog deschis

Decizia Sinodului din 18 ianuarie 2006 a pus capăt unei crize, unui zbucium mediatic şi administrativ pe care Biserica Ortodoxă Română nu l-a avut de sute de ani! Iată conţinutul acestei decizii clare şi definitive:

„Reunit în şedinţă plenară de lucru, în zilele de 17-18 ianuarie 2006, sub preşedinţia Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist la reşedinţa patriarhală, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât: menţinerea statutară a Mitropoliei Ardealului, având sediul la Sibiu; titulatura nou înfiinţatei Mitropolii din Transilvania este Mitropolia Clujului, Albei, Crişanei şi Maramureşului, având sediul la Cluj-Napoca. Pentru a sublinia unitatea spirituală şi integritatea administrativ-bisericească a Transilvaniei, Sfântul Sinod a hotărât ca noua Mitropolie să ocupe locul al patrulea în diptícele Bisericii Ortodoxe Române, după Mitropolia Ardealului. Titulatura şi întinderea teritorială a noii Mitropolii din Transilvania vor fi supuse spre hotărâre Adunării Naţionale Bisericeşti. Întrucât înfiinţarea unei noi mitropolii în Transilvania a creat pentru o parte din clerul şi credincioşii ortodocşi perspectiva unei activităţi pastoral-misionare mai intense, iar pentru altă parte a provocat teama slăbirii unităţii bisericeşti şi naţionale, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, ca garant al unităţii Bisericii, a hotărât ca ierarhii din cele două mitropolii să se întrunească periodic, cel puţin de trei ori pe an, pentru a elabora şi aplica un plan comun de cooperare permanentă la nivel pastoral şi social".

Cui o fi slujit toată tensiunea creată? De aici avem în mod sigur cu toţii câte ceva de învăţat.

UN STUDIU ISTORIC DE IMPORTANȚĂ CAPITALĂ

Marți, 22 noiembrie 2005, la Patriarhia Română, a fost lansată cartea ***Ortodoxie și putere politică în România contemporană*** *a tînărului istoric George Enache, volum apărut la Editura Nemira din București. George Enache este lector la Universitatea „Dunărea de Jos" din Galați, doctorand în Istorie, și face parte din gruparea ROST, ca vechi colaborator al revistei. Manifestarea a fost onorată de prezența Prea Fericitului Părinte Patriarh Teoctist, a prof. dr. Florin Constantiniu, membru corespondent al Academiei Române, și a istoricului Silviu B. Moldovan, coordonatorul colecției „Biblioteca de istorie" a Editurii Nemira. Concepută sub forma unor studii de caz asupra Patriarhului Justinian, a Episcopilor Nicolae Popovici și Antim Nica, a Părintelui Dumitru Stăniloae, a Părintelui Daniil Sandu Tudor, asupra „Rugului Aprins" de la Antim etc., cartea relevă situația Bisericii Ortodoxe Române în comunism, așa cum reiese din cercetarea întreprinsă de George Enache în arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS).*

Adevărul despre „Patriarhul roșu"

Pr. Costel Stoica, șeful Biroului de Presă și purtătorul de cuvînt al Patriarhiei, a remarcat că două realități reies cu pregnanță din paginile cărții. „Prima, presiunea infernală a Securității asupra Bisericii; în acest sens, elocvente sînt numeroasele arestări în rîndul clerului și credincioșilor pentru delicte imaginare, de multe ori speculîndu-se detalii biografice sau recurgîndu-se la delațiuni și înscenări. A doua, rezistența din interior a Bisericii, care a îmbrăcat cele mai diverse forme", a spus Pr. C. Stoica.

„Cartea lui George Enache spulberă prejudecățile unora în privința Patriarhului Justinian. Din documentele cercetate reiese faptul că cel de-al treilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române a fost considerat pe nedrept „Patriarhul roșu", acesta reușind, împreună cu Sfîntul Sinod, să adopte o strategie menită să evite, cu tact și răbdare, toate provocările la adresa Bisericii care ar fi putut cauza un dezastru și o suferință pe care Bisericile din alte țări, și mai ales din fosta Uniune Sovietică, au fost nevoite să le îndure", a adăugat Pr. C. Stoica.

Risipirea unor acuzații nefondate

La rîndul său, prof. dr. Florin Constantiniu a afirmat că volumul de debut al lui George Enache a fost scris cu o admirabilă rigoare științifică și cu un sigur spirit critic, și că va rămîne un reper în privința cercetărilor asupra istoriei Bisericii. Academicianul a mai precizat că *Ortodoxie și putere politică*... vine într-un moment foarte potrivit, arătînd falsitatea acuzațiilor de colaboraționism care sînt aruncate de-a valma asupra clerului ortodox din România.

Cercetătorul și editorul Silviu B. Moldovan despre volumul istoricului George Enache (considerații preluate din revista *Rost*)

... Dacă în anii '90, sub impulsul conflictelor iugoslav și cecen, în România a făcut epocă un discurs totalizator (și aproape totalitar), care statua apodicitic și fără o argumentație pe măsura resentiimetului, un soi de inferioritate „rasială" a ortodoxiei (în sensul în care s-a vorbit despre promovarea „rasismului social" în timpul dictaturii comuniste), în ultimii ani, tot sub efectul unor evenimente politice internaționale, se teoretizează la fel de apodictic și cu exact același limbaj inferioritatea „rasială" a islamului. Predominanța continuă a acestui tip de limbaj (mai ales datorită conformismului la superficialitate al rețelelor de televiziune autohtone) face ca abordările sistematice să fie momentan oarecum defavorizate.

De fapt, istoriografia trebuie să fie o disciplină indiferentistă față de concepte precum „oportun" sau „bine primit". Această atitudine l-a ghidat pe George Enache în redactarea volumului *Ortodoxie și putere politică în România contemporană. Studii și eseuri* (Editura Nemira, București, 2005).

În ciuda lipsei de inhibiții, întregul volum se distinge din primul moment printr-o scriitură eminamente științifică, și nu printr-un militantism confesional, de genul celor care statuează un soi de superioritate „rasială" a cultului ortodox. Tocmai acest caracter non-militant face din cartea lui George Enache una dintre cele mai reușite mărturii care *revelează* blândețea prin care ortodoxia se afirmă pe plan spiritual. [...]

George Enache are talentul rar de a merge nu de la general spre particular (așa cum sunt tentați mulți cercetători, chiar cu riscul de a ajunge la anumite concluzii preconcepute), ci dimpotrivă, de la particular la general. Istoricul a inventariat din arhiva CNSAS un număr uriaș de informații aparent anodine, folosind toate aceste amănunte în redactarea volumului. Nu este însă vorba despre „umflarea" proporțiilor volumului prin adunarea de amănunte redundante, ci, din contră, de valorificarea lor superioară printr-o analiză de mare finețe. Astfel încât, deși volumul „adună" între coperțile lui un număr de opt studii de sine-stătătoare, grupate în trei secțiuni, lectura lasă impresia unei lucrări de sinteză (deși „sinteza este încă în așteptare", după cum afirmă chiar autorul, la p. 12) [...].

În final, autorul reușeste să creeze o imagine completă a statutului Bisericii Ortodoxe Române în timpul regimului comunist, și în special în vremea Patriarhului Iustinian. Grila lui de analiză amintește oarecum de volumul de pe vremuri a lui Pompiliu Eliade, privitor la impactul influenței franceze asupra spiritului public din Principate. Dacă Pompiliu Eliade reliefa, cu o forță de analiză remarcabilă, caracterul „neliniștit" al poporului român, George Enache relevă, la rândul lui, neliniștile de care era chinuită ierarhia Bisericii Ortodoxe Române în deceniile de început ale monstruosului regim comunist...

„În aceste vremuri, foarte mulți lideri de opinie și publicații pretins culturale atacă Biserica, acuzînd-o că a pactizat cu regimul comunist, acuzîndu-i pe slujitorii ei că au fost colaboratori ai Securității... Cartea domnului Enache demontează aceste acuzații, explică, uzînd de documente, strategia de supraviețuire a Bisericii și demonstrează că preoții ortodocși, în frunte cu ierarhii lor, au ținut lumina credinței la suprafață fără compromisuri majore", a punctat istoricul Fl. Constantiniu.

Cea mai bună carte de istorie recentă

Silviu B. Moldovan, șeful Serviciului Cercetare din Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, și totodată coordonator de colecție la Editura Nemira, a apreciat că *Ortodoxie și putere politică*... este cea mai bună carte de istorie recentă apărută în cursul anului 2005.

La sfîrșit a luat cuvîntul și Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist, care și-a manifestat bucuria că George Enache face lumină asupra istoriei recente a B. O. R. (prea puțin cunoscută publicului laic și supusă adesea unor grave deformări).

„Acum, pentru cei care vor să ne cunoască, există o carte care informează corect despre ce a fost. (...) Este adevărat ce a spus domnul academician Constantiniu, că sîntem loviți de presă. Noi nu punem la inimă aceste lovituri, dar ținem cont de ele, pentru că este și vina noastră că nu ne-am priceput să comunicăm mai bine, să fim mai transparenți", a afirmat Patriarhul României. Prea Fericirea Sa i-a binecuvîntat apoi pe autor și pe toți cei care au ostenit la apariția cărții (asupra căreia vom mai găsi prilejul de a reveni).

Radu BĂLAȘA

VIITORUL *PUNCTELOR CARDINALE*

Ajunsă la capătul a 15 ani de apariție neîntreruptă, revista *Puncte cardinale* se vede pusă din nou în situația de a se gândi în mod serios la posibilitățile materiale de a apărea în continuare, sau la eventuala încetare a apariției, ca o consecință nefericită a dificultăților cu care se confruntă și care devin tot mai greu de surmontat.

Dacă am reușit să facem față scumpirilor succesive din ultimii ani, la care s-a adăugat scăderea tirajului și a corpului de abonați (determinată și de numărul crescând de decese în rândul celor din „vechea gardă"), faptul a fost posibil numai datorită ajutorului constant dat de admirabilul grup constituit la Montréal în jurul regretatului Nicu Naum, precum și generozității tipografiei Masib, care ne-a facilitat un regim al prețurilor mai mult decât rezonabil.

Actualmente, confruntați cu un nou val de scumpiri (hârtie, comisioane de difuzare, taxe poștale, consumabile, asistență contabilă, transport), precum și cu fatala uzură (morală și nu numai) a modestei baze tehnice de care dispunem, ne temem că supraviețuirea publicației nu mai este posibilă decât cu ajutorul mai substanțial al altor persoane sau grupuri din diaspora românească (unde există disponibilități ceva mai mari decât cele din România) și mai ales prin *achitarea promptă a abonamentelor anuale* (unde numărul restanțierilor a crescut îngrijorător în ultima perioadă, creând grave disfuncții în „rulajul" plăților curente).

În aceste condiții, începem anul al 16-lea cu cele mai bune intenții, dar sub semnul incertitudinii, neexcluzând eventualitatea de a claca după un trimestru sau două. Până la urmă, soarta acestui gen de publicație stă în mare măsură în mâinile cititorilor ei fideli, și mai ales a celor cu cât de mici posibilități de sponsorizare. Deocamdată, noi nu putem lua decât măsura neplăcută de a alinia parțial prețul revistei la noile costuri: în țară, prețul unui exemplar va fi, din ianuarie 2006, de 3 lei noi, iar al unui abonament de 40 lei noi (incluzând aproximativ și taxele de expediție).

Cu nădejdea că vom găsi împreună resursele de a nu ne da bătuți și de a adăuga încă un an în contul celei mai vechi și mai constante publicații de dreapta din România postcomunistă, le urăm tuturor cititorilor și colaboratorilor noștri din țară și din străinătate un an 2006 cât mai rodnic și mai luminos.

(Redacția)

COMEMORAREA LUI MOŢA ŞI MARIN

Duminică urâtă şi frigUroasă la Majadahonda. Este ora 12 şi un vânt puternic şi rece suflă pe câmpul aflat lângă fostul sediu al poştei acestei localităţi aflate la 40 km. nord-est de Madrid, capitala Spaniei. E însă multă agitaţie şi prin preajmă robotesc şi fac zgomot lucrătorii de la salubrizare, îmbrăcaţi în salopete verzi.

Lângă rampa camioanelor tronează încă Monumentul Moţa-Marin (ridicat la începutul anilor '70). "Trăiască Legiunea şi Căpitanul! Trăiască Moţa şi Marin! Trăiască Comandantul!", auzi în dreapta şi-n stânga, de parcă timpul n-ar fi trecut şi nici n-ar avea căderea să treacă. Un preot ortodox, uşor de recunoscut după veşminte, cu mâna dreaptă ridicată în unghi de 45°, dă tonul, iar cei adunaţi îi răspund: "Prezent!".

Sunt peste 250 de persoane adunate în forma unui careu incluzând perimetrul gardurilor de plasă trântite la pământ. Anul acesta Abeg Camil – numit de legionari "Cel cu cheia" – s-a trezit degeaba ca să deschidă porţile celor ce vor comemora moartea martirilor români căzuţi în lupta lor alături de generalul Franco, împotriva bolşevicilor din lumea întreagă şi a republicanilor spanioli participanţi la Războiul Civil din 1936-39. Un detaşament paramilitar de 25 tineri aparţinând Sindicatului Universitar Spaniol (S.E.U.), îmbrăcaţi în uniforme albastre cu mâneci scurte, înfruntă frigul tăios, demonstrând şi astfel celor prezenţi devoţiunea lor faţă de cei ce le-au apărat cu preţ de sânge ţara de invazia comunistă...

Printre cei prezenţi sunt personalităţi ale falangelor spaniole, ale sindicatelor de extremă dreaptă şi ale dreptei tradiţionale spaniole, mulţi ziarişti, multe steaguri... Sunt prezenţi şi români din Germania, Franţa, Belgia, Statele Unite, Canada... iar din România... doar două persoane (ce doresc să-şi păstreze anonimatul... de frica S.R.I.!).

Preotul Emil Nedescu, venit special din Florida pentru *Te Deum*-ul de la Majadahonda, declamă că şi românii au fost prezenţi acolo în două tabere distincte: pe de o parte echipa celor 7 legionari, devotată cauzei franchiste, pe de alta comuniştii conduşi de evreul cominternist Valter Roman, tatăl lui Petre Roman!

O româncă din S. U. A., îmbrăcată în costum naţional din regiunea Gorjului, se chinuie să se facă înţeleasă de către spanioli şi, cu lacrimi pe obraji, după ce sărută ritos pământul din faţa crucii de metal, îi dă cuvântul lui Blas Piñar – lider al extremei dreptei spaniole (un fel de Le Pen în versiune iberică).

Tinerii din detaşamentele falangelor se chinuie din greu să nu fie observaţi că tremură de frig. Sunt doar 5 grade şi toţi cei prezenţi toacă mărunţel din picioare, sau îşi suflă în pumni. Blas Piñar este un bun orator, reuţeşte să mai încălzească lumea prin conferinţa sa destul de patetică despre Decebal, Traian, Moţa, Marin, Codreanu, Sima şi, bineînţeles, *el caudillo* Franco... Prinţul Ilie-Vlad Sturza îi îndeamnă pe cei prezenţi să-l aclame şi să-l îmbrăţişeze pe distinsul orator... Se cântă imnul franchist *Cara al Sol* şi *Sfântă tinereţe legionară*...

Omul care s-a ocupat şi în acest an de organizarea ce s-a vrut perfectă, Nicolae Roşca, pare nemângâiat: "Cred că preşedintele Băsescu, cum este preşedintele *tuturor* românilor, ar trebui să ordone Ministerului Cultelor sau Departamentului pentru Românii de Pretutindeni să se îngrijească şi de acest monument! Uitaţi-vă cum arată! E plin de *graffiti*, iar azi-noapte comuniştii şi anarhiştii locali au dărâmat gardul şi au făcut focuri pe cruce... L-aţi văzut pe fostul cancelar german de stânga cum a venit la mormintele germanilor hitlerişti morţi pe pământul nostru? Păi când vor intra şi guvernanţii noştri cu mintea şi sufletul în Europa? Morţii noştri nu mai sunt de stânga sau de dreapta! Sunt doar ai noştri!".

La final, toţi se îmbrăţişează, spanioli şi români. Autocarul şi autoturismele celor prezenţi se pun în mişcare. "Ce urât, dom'le! Ca de obicei, între români este o duşmănie, fie ei de oriunde ar fi!... E duşmănie nu numai între legionari şi nelegionari, dar şi între legionari şi legionari... Codrenişti, simişti... Ăştia au compromis autentica dreaptă românească mai abitir decât Securitatea!" – spune S., românul ce atât de mult doreşte să rămână în anonimat...

Al. PETRESCU, Fl. BICHIR

Majadahonda, 13 ianuarie 2006

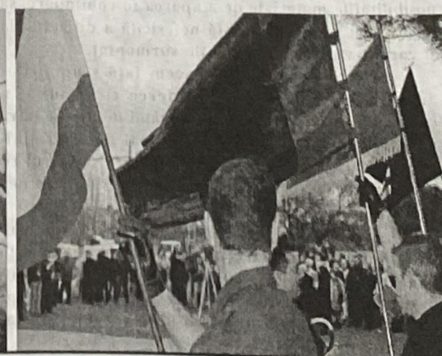

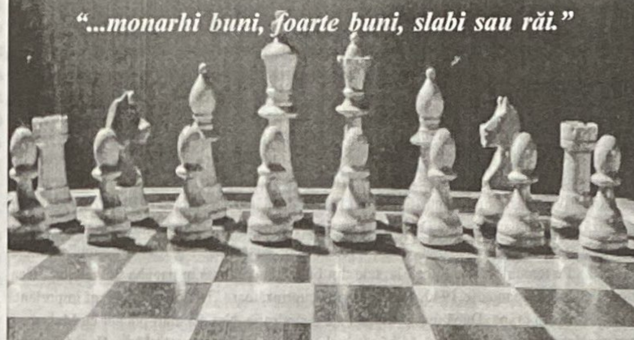

ŞAH LA REGE ... (23)

de Gabriel CONSTANTINESCU

Guvernul, având-l ca prim-ministru pe generalul Gh. Argeşeanu şi ministru de Interne pe generalul Gavrilă Marinescu, instalat la cârma ţării pe 21 septembrie 1939 cu unica misiune de a organiza şi executa, din porunca regelui Carol al II-lea, masacrarea căpeteniilor legionare, ca răspuns la atentatul izbutit asupra lui Armand Călinescu, a avut viaţă scurtă. O dată împlinită odioasa sarcină, guvernul generalilor Argeşeanu şi Marinescu, după o săptămână de deţinere a puterii, demisionează, urmând ca suveranul să găsească o soluţie viabilă pentru menţinerea instituţiilor regimului de dictatură personală, aşa cum fuseseră ele rânduite de Armand Călinescu. Din cuprinsul notei datate „Joi 28 septembrie" din *Însemnări zilnice* aflăm modul în care Carol a soluţionat, în urma consfătuirii cu principalii săi sfătuitori, Duduia (Elena Lupescu) şi nelipsitul Ernest Urdăreanu, criza în care se găsea ţara, ameninţată în interior de „pericolul legionar", iar în exterior de tendinţele revizioniste ale Uniunii Sovietice, Ungariei şi Bulgariei:

„S-a împlinit săptămâna de când s-a întâmplat marea nenorocire. Golul ce l-a lăsat Călinescu îl simt din clipă în clipă mai mult şi sunt fericit că în afară de unii rătăciţi, toată lumea este de aceeaşi părere. Totuşi, o soluţie trebuie hotărâtă pentru a intra într-o guvernare mai normală şi mai regulată. Ghiţă Argeşeanu este un om de treabă, dar numai cap politic nu e. Face orice i s-ar spune, dar când ia iniţiative particolare n-are nici o concepţie de ansamblu. Sunt două probleme cari se pun: dispariţia lui Călinescu nu trebuie să însemneze dispariţia F.R.N. şi, deci, a regimului în care eu cred, şi trebuie să atrag la guvernare oameni din afară cari, chiar dacă însemnează o raliere, ar putea însemna încă o zguduire adusă Frontului. Sau trebuie, fără şovăire, continuat cu regimul actual şi, deci, găsită o soluţie de continuitate (...) Făcând toate eliminările, două nume au rămas: unul din sânul Guvernului, Iamandi, şi unul din afară, Argetoianu.

De dimineaţă, Urdăreanu a mai stat de vorbă cu cel din urmă şi a constatat că este pe linia cea bună, că vrea să continue opera începută şi că e hotărât partizan al întăririi Frontului Renaşterii Naţionale şi al continuităţii regimului. Duduia a venit şi ea la prânz. Şi cu ea mă verific.

În sfârşit, mă hotărăsc să-l chem pe Argetoianu. Întrevederea a fost scurtă, căci repede ne-am pus de acord asupra punctelor principale. Primul punct pe care l-am pus este că pricep că guvernarea sa este o continuitate a celei precedente şi că întărirea F.R.N. şi a regimului este o axiomă (...) Un alt punct este Garda de Fier, asupra căreia este de părere că trebuie lichidată efectiv, prin orice mijloace şi cu toată energia. Asupra politicii externe, părerea lui este absolută continuitate a celei duse până acuma, pe care o găseşte nu se poate mai bună. Trebuie o supraveghere deosebită în ce priveşte U.R.S.S. şi o încercare de apropiere de Italia".

Dedesubturile alegerii lui Constantin Argetoianu ca succesor al lui Armand Călinescu sunt însă trecute sub tăcere de Carol. Baia de sânge provocată la ordinul său ca represalii la asasinarea lui Armand Călinescu a avut, drept urmare o accentuare a tensiunilor între România şi Germania. Din lucrarea lui Andreas Hillgruber, *Hitler, Carol şi Mareşalul Antonescu. Relaţiile germano-române (1938-1944)*, aflăm că noul prim-ministru, Constantin Argetoianu, „era în foarte bune relaţii cu ministrul plenipotenţiar la Bucureşti, Wilhelm Fabricius", fapt care a contribuit decisiv la normalizarea relaţiilor diplomatice între cele două state.

Dar nici Constantin Argetoianu, ca om politic, nu a satisfăcut aşteptările lui Carol de la şeful guvernului său. Pe de o parte, vederile noului prim-ministru cu privire la metodele de reprimare ale Mişcării Legionare, cu respectarea prevederilor legale în vigoare, nu coincideau cu stilul de guvernare al suveranului, pentru care *suprema lex* era împlinirea obiectivelor şi cultivarea intereselor sale. Pe de altă parte, în calitatea sa de membru marcant în conducerea Masoneriei române, Constantin Argetoianu avea spatele acoperit, nefiind obligat la o atitudine de obedienţă slugarnică, aşa cum pretindea Carol de la toţi miniştrii din subordinea sa. Ca urmare a nepotrivirii de caracter, divorţul dintre rege şi şeful guvernului a devenit inevitabil. Cum însă nici unul din actele de guvernare ale lui Constantin Argetoianu nu putea fi invocat ca motiv pentru înlăturarea lui, Carol a recurs la un subterfugiu murdar, pe care nu se sfieşte să-l dezvăluie, considerându-l probabil un act de virtuozitate politică, demn de un cap încoronat:

„Am hotărât – scrie Carol în nota din 22 noiembrie 1939 a *Însemnărilor zilnice* – că mâine dimineaţă doi miniştri, anume Petre Andrei şi Săvescu, vor demisiona. În urma acelor demisii, voi arăta lui Argetoianu că Guvernul nu mai are autoritatea de a lucra şi, deci, cel mai bun lucru este de a se retrage. Văzând această demisie, voi proceda la consultări *pro forma* cu consilierii regali. Urmând consultărilor, voi însărcina pe Tătărăscu cu formarea guvernului. Aşa s-a plănuit. Sper că mica comedie se va desfăşura după program, fără nici o schimbare (...) Spre a nu da impresia în public că toate acestea au fost aranjate de înainte, azi după-amiază primesc pentru aşa-zisa consultare pe consilierii regali. Este o vastă farsă pe care o joc şi care trebuie să dea impresia că caut un guvern. Este nevoie ca eu să fiu acoperit în viitor, pe cât este posibil. Va fi unul din punctele cari vor trebui să fie puse cu toată energia în faţa noului preşedinte al Consiliului" Aşadar, Guţă Tătărăscu devine din nou *Homo regius*!

În noul guvern, conducerea ministerului de Interne a fost încredinţată lui Mihail Ghelmegeanu, la origine naţional-ţărănist, care, ca şi Armand Călinescu, a abandonat democraţia şi a optat pentru regimul de dictatură al lui Carol, dezavuându-şi mentorii, Iuliu Maniu şi Ion Mihalache, care le oferiseră şansa să se afirme ca oameni politici în guvernările naţional-ţărăniste. Ceea ce l-a recomandat pe Mihail Ghelmegeanu pentru funcţia ce i-a fost încredinţată era adversitatea sa notorie faţă de Mişcarea Legionară, fapt apreciat de suveran. „Primesc în audienţă de lucru – nota regele la 11 decembrie 1939 – pe Ghelmegeanu, care mă întreţine despre chestiuni în legătură cu Siguranţa Statului. Îmi arată cât de complect inexistentă a fost acea organizaţie a Siguranţei şi a Poliţiei pe teritoriu şi cum singurul organ care a dat oareşicare rezultate a fost Jandarmeria. Punctul principal, se înţelege, este Garda de Fier, care, departe de a fi moartă, este încă foarte vie în multe locuri. Elementele cele mai primejdioase sunt Horia Sima, Vojen şi Dumitrescu-Borşa, cari, fiind dincolo de graniţă, conduc acţiunea teroristă. Trebuie luate măsuri mai ales împotriva lor. Pentru cei din ţară măsurile vor trebui foarte bine dozate şi cu mult tact, spre a păstra toată putinţa de represiune necesară şi, pe de altă parte, să se poată încerca să se recupereze unele elemente cari pot fi aduse pe drumul cel drept".

În timp ce regele şi ministrul său de Interne se arătau profund preocupaţi de primejdia reprezentată de supravieţuitorii valurilor de represiune sângeroasă ce se revărsaseră asupra Mişcării Legionare în anii dictaturii regale, evoluţia evenimentelor politice din Europa, care au culminat cu izbucnirea războiului, adevărata ameninţare la existenţa Statului român, era privită cu o condamnabilă detaşare, care, pe alocuri, friza inconştienţa. O atitudine oarecum încurajată de faptul că pe toată durata campaniei din Polonia, din septembrie 1939, şi apoi până în primăvara anului următor, pe frontul de vest, acolo unde ar fi trebuit să se decidă soarta războiului, a domnit un calm relativ, operaţiunile militare limitându-se la acţiuni de patrulare şi de supraveghere a poziţiilor inamice. Este perioada pe care istoricii au denumit-o „războiul ciudat". Dar în ciuda aparenţelor (ziariştii americani, atenţi la evoluţia evenimentelor de pe celălalt ţărm al Atlanticului, i-au dat războiului ce se desfăşura pe frontul de vest în Europa denumirea de *phoney War* – războiul simulat), cele câteva luni care au despărţit declaraţia de război pe care Marea Britanie şi Franţa au adresat-o Germaniei şi dezlănţuirea masivei ofensive a *Wehrmacht*-ului din mai 1940 au fost un răstimp de intense pregătiri politice şi militare, care prefigurau dimensiunile pe care le va lua cea de-a doua conflagraţie mondială.

„După împărţirea Poloniei – scrie Liddell Hart (acest Clausewitz al secolului 20) în monumentala sa lucrare *History of the Second World War* – Stalin era hotărât să asigure printr-o măsură provizorie flancul baltic al Rusiei împotriva unei viitoare ameninţări din partea lui Hitler. În acest scop, Uniunea Sovietică a obţinut în grabă un control strategic asupra fostelor teritorii tampon ale Rusiei la Marea Baltică. Până la 10 octombrie a încheiat tratate cu Estonia, Letonia şi Lituania, prin care i se permitea să staţioneze trupe în poziţiile-cheie din aceste ţări. La 9 octombrie, guvernul Uniunii Sovietice începea tratativele cu Finlanda. La 14 octombrie îi punea pe masă revendicările sale". Cum însă sentimentul lor naţional nu putea accepta reglementarea relaţiilor dintre cele două ţări în termenii propuşi de sovietici, finlandezii le-au respins. Consecinţele acestei atitudini dârze nu au întârziat. „Tratativele au intrat în impas, tonul presei sovietice a devenit ameninţător şi la 28 noiembrie, guvernul rus a denunţat Pactul de neagresiune din anul 1932. La 30 noiembrie a început invazia rusească". După ce în prima fază a ostilităţilor a înregistrat o serie de succese impresionante, bravul popor finlandez a trebuit să se încline în faţa colosului sovietic. Războiul sovieto-finlandez s-a încheiat în martie 1940 prin pacea semnată la Moscova, Uniunea Sovietică obţinând tot ceea ce revendicase de la Finlanda.

Agresiunea sovietică asupra Finlandei ar fi trebuit să fie un sever avertisment pentru guvernul de la Bucureşti, în primul rând pentru regele Carol care, în fapt, conducea direct atât politica internă cât şi politica externă a României, miniştrii nefiind decât simpli executanţi ai hotărârilor sale. Or dacă în acţiunea de a extinde frontierele Uniunii Sovietice prin anexarea tuturor teritoriilor care înainte de 1917 aparţinuseră Imperiului ţarist, Stalin nu se împiedicase de existenţa tratatului de neagresiune încheiat cu Finlanda în 1932, este greu de presupus că dictatorul de la Kremlin va proceda altfel cu România, de care nu-l lega nici o obligaţie formală, pentru a pretinde cedarea Basarabiei.

În timp ce lumea întreagă urmărea cu admiraţie îndârjirea cu care bravul popor finlandez îşi apăra integritatea teritoriului, opunându-se agresiunii Rusiei bolşevice, Carol al II-lea, deţinătorul întregii puteri în Stat, şi implicit întâiul răspunzător de destinul naţiunii în

(continuare în pag. 8)

ŞAH LA REGE ...

(urmare din pag. 7)

fruntea căreia se afla prin dubla sa calitate de rege şi dictator, privea agresiunea asupra Finlandei ca pe un fapt divers, deşi nu încăpea nici un dubiu că următoarea ţintă vizată de expansionismul sovietic era Basarabia. În *Însemnări zilnice* întâlnim doar două consemnări sumare privind războiul sovieto-finlandez. Prima, datată 30 decembrie 1939, în care, după ce notează că „Seara am cinat la Duduia", apoi că „Am jucat, după foarte multă vreme, din nou bridge", şi că „Pe urmă cinema. Un film foarte bun: *Mint Place Pigalle* cu Raimu", încheie notând: „Pe terenul internaţional, luptele din Finlanda continuă în paguba Sovietelor". Cea de-a doua, din 7 ianuarie 1940, este ceva mai cuprinzătoare."Nici un eveniment important. Duduia vine la prânz. După masă Mihăiţă are o sindrofie. Noi cei mari pocher cu Malaxa şi coana Natalia. Altfel, linişte. Mihăiţă declară că a petrecut foarte bine. De pe frontul internaţional, linişte, afară de faptul că finlandejii au mai tras o bătaie sovieticilor şi se zice că unele unităţi de ale lor au pătruns pe teritoriul inamic până la o adâncime de 45 km. Mulţi înainte!".

Când însă este vorba de problemele sale personale, nu de problemele românilor şi ale ţării a cărei proprietate şi-a însuşit-o fraudulos, printr-o lovitură de stat, Carol îşi arată adevăratul chip: despot brutal, capabil să-i înlăture prin orice mijloace, chiar prin vărsare de sânge, pe cei care-i contestă legitimitatea de monarh absolut pe tronul României. În nota din 18 decembrie a *Însemnărilor zilnice* nu face un secret din intenţia de a-şi suprima adversarii: „Dimineaţa, miniştrii Ghelmegeanu şi Ilcuş. Cu Internele am studiat proiectele de destindere politică, îndeosebi în ce priveşte pe foştii gardişti. Ministrul Ghelmegeanu crede că ar putea să se folosească de unii dintre ei ca să demoralizeze şi să facă o impresie asupra celor şovăitori. Nucleele teroriste tot mai există şi trebuiesc stârpite. Ceea ce este totdeauna primejdios e acţiunea celor din străinătate, condusă de Horia Sima, care se găseşte, după cum ştim, în Germania. El trebuie cât mai curând prins şi suprimat, ca să mai dispară un şef terorist. Dar ei au o aşa organizare încât, dispărând unul, el este de îndată înlocuit".

Dar cercul adversarilor lui Carol şi ai regimului său nu se limita la membrii Mişcării Legionare. În aceeaşi măsură plana suspiciunea de vinovăţie asupra personalităţilor politice din partidele istorice, liberalii şi ţărăniştii, care refuzaseră să adere la Frontul Renaşterii Naţionale şi să îmbrace uniforma albastră de lacheu regal şi, în plus, nu se sfiau să critice abuzurile suveranului şi ale camarilei din jurul tronului. „În interior – consemna Carol la 21 decembrie, în aceleaşi *Însemnări zilnice* – Maniu şi cu Dinu Brătianu se agită împotriva regimului. Ei sapă şi discreditează. Se vor lua însă măsuri. Ieri s-a început. Unii corifei ai lui Giula [Giula, adică Gyula, corespondentul maghiar al prenumelui Iuliu; poreclă dată de Carol lui Iuliu Maniu – n. n.] au fost depuşi la domiciliul forţat la Mânăstirea Turnu, şi anume Leucuţia, Răchiţeanu şi Ilie Lazăr. Trei imbecili. Dar sunt momente când şi imbecilii pot fi primejdioşi".

Din „Studiul introductiv" la cel de al treilea volum al *Însemnărilor zilnice* (15 decembrie 1939 – 7 septembrie 1940) se desprinde convingător cauza principală care a transformat domnia lui Carol al II-lea dintr-o promisiune într-un dezastru: *primatul intereselor personale în dauna intereselor statului*: „Regele menţiona – scrie istoricul Ioan Scurtu, semnatarul textului – modul în care-şi petrecea timpul; aflăm că juca destul de des pocher (unde, în mod evident, suveranul câştiga de fiecare dată, rotunjindu-şi veniturile), viziona filme în studioul amenajat la Palat, clasa timbre, urmărea derbiul de la Hipodromul Băneasa. O mare pasiune erau partidele de vânătoare: la Chişineu-Criş unde «fazanii au zburat frumos şi era o plăcere să poţi să-i dobori când treceau la înălţimi mari deasupra copacilor»; recolta a fost serioasă – «vreo 1300 de fazani vânaţi»; în pădurea Somoş – vânătoare de lupi şi fazani; la Gherghiţa – unde au fost împuşcaţi «aproape 500 de fazani şi 200 de iepuri». La Drăgăneşti –«aproape 400 de fazani şi 200 de iepuri»; la Mânăstirea «4 gâşte, 2 raţe, 8 cormorani, 1 lişiţă şi 7 ciori». Tabloul total a fost: «11 gâşte, 12 raţe, vreo 58 de bătlani şi 40 diverse»". Succese cinegetice notabile. Ele se consumau însă într-o Europă aflată în plin război. Un război care se apropia din ce în ce mai ameninţător de frontierele României. În timp ce ungurii cereau din ce în ce mai insistent Italiei şi Germaniei convocarea unei conferinţe tripartite pentru revizuirea tratatului de la Trianon, iar la Nistru incidentele de frontieră provocate de sovietici, dar puse de Molotov pe seama grănicerilor români, deveneau tot mai frecvente, Carol şi suita, din care nu lipsea Duduia, împuşcau fazani!

Carol II şi Elena Lupescu

„Camarila regală – subliniază în continuare I. Scurtu – era atotputernică, iar suveranul nu ezită să noteze cum îşi răsplătea prietenii apropiaţi. În iunie 1940, «Săptămâna Restauraţiei» a fost sărbătorită cu mai puţin fast, datorită situaţiei internaţionale. Cu acest prilej a conferit, la 6 iunie, mai multe decoraţii, o menţiune specială făcând pentru Duduia şi pentru Ernst Urdăreanu: «Am convingerea că, din toate decoraţiile ce le dau, acestea sunt cele mai meritate. Ei, pentru nesfârşitul devotament, credinţă şi dragoste ce mi-a arătat-o în tot acest timp, fiind stâlpul moral de care am putut să mă reazăm în toate aceste clipe. Lui, pentru incontestabila muncă depusă în serviciul meu şi al ţării»".

Dacă răsplătirea lui Ernest Urdăreanu este firească într-un regim de dictatură personală (dictatorul răsplăteşte fidelitatea celor care-l sprijină să-şi realizeze planurile), relaţia lui Carol cu Elena Lupescu are un caracter deosebit, pe care istoricul I. Scurtu ţine să-l pună în evidenţă: „Un loc important ocupă [în *Însemnări zilnice*] Elena Lupescu, regele notând orice schimbare privind starea ei de sănătate. «Duduii nu îi e bine şi doctorul i-a recomandat să schimbe aerul», drept care s-au dus împreună la Sinaia; «Duduia e tare răcită»; «Duduia n-a putut dormi, săraca de ea». Împlinindu-se 15 ani de când a cunoscut-o pe Elena Lupescu, regele a făcut pregătiri speciale, deoarece «Ea este pentru mine chiar esenţa vieţii mele. Ea este talismanul cel mai divin şi, în clipele mele de greutăţi, este refugiul meu suprem. Această dragoste e aşa încât nici nu pot concepe viaţa fără ea. Dumnezeu să-i dăruiască sănătate, să redevie zdravănă şi plină de viaţă, aşa cum a fost când întâi ne-am cunoscut. Şi atunci toate suferinţele vor aluneca peste noi ca şi când n-ar fi. Aşa să ne dăruiască Domnul!»".

Evenimentele care au pus capăt „războiului ciudat", transformându-l într-un război fierbinte (ocuparea Danemarcei la 9 aprilie 1940, urmată imediat de atacarea Norvegiei în stil *biltzkrieg*), au avut darul să-l facă pe Carol să înţeleagă că, într-o Europă în plin război, România nu putea să rămână o insulă de neutralitate, protejată de garanţiile anglo-franceze şi de interesul Germaniei pentru petrolul românesc, vital pentru obţinerea victoriei pe frontul de vest. Şi temeiurile sale de îngrijorare nu se opresc la primejdia reprezentată de revendicările teritoriale ale vecinilor, în primul rând ale Rusiei bolşevice, care stătea cu ochii aţintiţi asupra Basarabiei. La rândul lor, conducătorii Mişcării Legionare conştienţi de consecinţele nefaste ale politicii duplicitare ale guvernului de la Bucureşti (legături economice de nevoie cu Germania, combinate cu ataşament politic faţă de Franţa şi Marea Britanie) devin din ce în ce mai activi, militând pentru o politică fermă de alianţă cu Germania. Ambelor fronturi, care îi puneau în chestiune legitimitatea sa pe tronul României, Carol va încerca să le facă faţă.

Ca unul care, în calitatea sa de „Cap al Oştirii", cunoştea adevăratul potenţial al armatei române, atât sub aspectul dotării, cât şi sub aspectul instruirii (vinovăţia pentru această situaţie deplorabilă aparţinându-i în întregime), Carol a încercat o soluţie cu iz de şantaj pentru apărarea Basarabiei: „Dacă vreţi petrol, apăraţi-ne de ruşi!", voia să sugereze Berlinului cererea venită de la Bucureşti.

„Încă de la mijlocul lunii aprilie – scrie Andreas Hillgruber în lucrarea sa menţionată mai înainte – incidente de frontieră indicau o tensiune crescândă. De aceea, la începutul lunii mai, Regele Carol al II-lea a trimis în Germania un general român care trebuia să transmită rugămintea lui de a primi ajutor din partea germanilor pentru construirea unui «val de apărare la răsărit», la frontiera româno-sovietică. Ajutorul german urma să fie prezentat ca «ajutor pentru construcţii rutiere». Întrucât nu a venit nici o reacţie din partea guvernului *Reich*-ului, iar situaţia se agrava, la 22 mai ministrul de Externe, Grigore Gafencu, s-a adresat ministrului plenipotenţiar german Fabricius. Conform relatărilor lui Gafencu, acesta l-ar fi sfătuit să reglementeze relaţiile româno-sovietice pe cale paşnică. Fabricius presupunea că pretenţiile sovietice se referă doar la o mică parte a Basarabiei de Sud".

În ceea ce priveşte cel de al doilea motiv de îngrijorare, conflictul cu Mişcarea Legionară, din aceeaşi sursă aflăm: „În contradicţie cu hotărârea, pe atunci evidentă, a Regelui Carol al II-lea de a menţine neutralitatea, în domeniul politicii interne el a renunţat la poziţia ostilă faţă de Garda de Fier ce simpatiza cu Germania, acordând la 26 aprilie 1940 o amnistiţie pentru crime politice. Legionarii care mai erau deţinuţi au fost eliberaţi din închisori, iar cei aflaţi în exil invitaţi să se înapoieze în România".

Cu privire la modul în care a debutat şi apoi cum a evoluat această surprinzătoare schimbare a relaţiilor dintre Carol şi Mişcarea Legionară avem la dispoziţie două surse de informaţii directe. Prima sursă, cuprinzând date şi lămuriri amănunţite, o constituie lucrarea lui Horia Sima intitulată *Sfârşitul unei domnii sângeroase (10 decembrie 1939 – 6 septembrie 1940*, cu subtitlul *Lupta Mişcării Legionare contra regimului Carol II*, publicată în anul 1977. Cea de-a doua sursă provine de la polul opus. Este vorba de volumul III (15 decembrie 1939 – 7 septembrie 1940) din memoriile suveranului, publicate la Bucureşti în 1998 cu titlul *Carol al II-lea Regele României – Însemnări zilnice*. Şi surprinzător, informaţiile furnizate de cele două izvoare documentare, cu toate că provin din zone diferite, în multe privinţe converg.

În capitolul „Destinderea" din volumul de memorii menţionat mai sus, Horia Sima, după ce accentuează că schimbarea de atitudine a lui Carol faţă de Mişcarea Legionară a fost consecinţa firească a amploarei luate de conflictul european, dezvoluie intenţiile reale ce se ascund în spatele pseudoclemenţei regale, precum şi răspunsul conducătorilor legitimi ai Mişcării aflaţi în refugiu în Germania: „Destinderea este expresia încetăţenită în limbajul legionar pentru a denumi perioada în care regimul carlist a început să slăbească prigoana contra legionarilor, să caute o apropiere de Mişcare. Regele Carol a fost obligat la această schimbare de politică internă din cauza presiunii evenimentelor externe. Un stat mic sau mijlociu nu poate fi guvernat în chip tiranic decât atâta vreme cât se bucură de pace la hotare. De îndată ce este ameninţat din afară, orice regim de dictatură începe să se clatine".

Pentru a realiza o reconciliere cu Mişcarea Legionară, ceea ce înseamnă în fapt o reconciliere cu naţiunea, Carol a acţionat în două direcţii, astfel alese încât să-i asigure succesul. Mai întâi s-a descotorosit de miniştrii compromişi în acţiunile de represiune sângeroasă. Generalul Gavrilă Marinescu, ministrul de Interne în guvernul Argeşeanu şi ministrul Ordinii Publice în guvernul Argetoianu, nu a mai făcut parte din guvernul Tătărăscu. O soartă similară a avut şi Victor Iamandi, ministrul de Justiţie, „frate de cruce" cu Armand Călinescu în urzirea prigoanei contra legionarilor. Spre deosebire însă de Gavrilă Marinescu, care, având mâinile prea vizibil pătate de sângele legionarilor asasinaţi, a fost eliminat din viaţa publică, Iamandi a fost considerat util şi, pentru meritele deosebite în slujba Tronului, a fost promovat „consilier regal".

☛

Dar dificultatea majoră în tentativa lui Carol de a dobândi respectul şi credibilitatea cuvenite unui monarh a fost găsirea căii de apropiere de Mişcarea Legionară. „Pentru a nu avea surprize din partea legionarilor – scrie în continuare Horia Sima –, Palatul s-a adresat elementelor mai docile, mai dispuse să se sonformeze planurilor urzite de camarilă. Persoana agreată de Palat ajunsese dr. Vasile Noveanu, instructor legionar şi fost şef al organizaţiei din judeţul Arad. Noveanu se trăgea dintr-un tată evreu, trecut la ortodoxie, originar din Huşi (...) Mama lui Noveanu era o vrednică româncă, care a dat o educaţie creştină şi naţională copiilor (...) Inteligent, prietenos, afabil, se bucura de multe simpatii în Mişcare. Căpitanul ţinea mult la el. Eu însumi l-am apreciat şi eram bun prieten cu el. În cursul prigoanei a fost internat în lagăr. După asasinarea Căpitanului s-a pus în fruntea acelor legionari din lagăre care, îngroziţi de cele întâmplate, vedeau în înţelegerea cu Regele unica soluţie pentru salvarea cadrelor rămase în viaţă (...) realizându-se destinderea prin Noveanu, camarila îi crea acestuia o platformă în Mişcare, de care se putea folosi ulterior pentru a abate grosul ei pe linia de captare a Palatului. Noveanu intrase, mai întâi cu Gavrilă Marinescu şi mai apoi cu Urdăreanu şi Regele, într-un fel de complicitate de interese. Noveanu aspira să devină şeful politic al Mişcării, acceptând la nevoie o dublură pentru partea spirituală. Planul lui era acesta: bucurându-se de încrederea Regelui, realizează destinderea, apoi, legionarii, recunoscători pentru că i-au scos din lagăre şi închisori, se grupează în jurul lui şi, cu această zestre politică, culeasă din sfărămăturile Legiunii, se va putea afirma în viaţa publică. El se desprinsese de obiectivele specifice ale Mişcării şi juca o carte proprie, abia disimulată".

Existenţa manevrelor iniţiate de Palat, având-l ca promotor pe dr. Vasile Noveanu, cu scopul „de a compromite Mişcarea Legionară prin captare şi umilire, după ce atâta timp fusese contestată însăşi existenţa ei", este confirmată şi de regele Carol. Ceea ce însă deosebeşte esenţial cele două relatări este semnificaţia, dar şi încărcătura morală atribuite faptelor de autorii care le consemnează şi comentează.

„Urdăreanu vine, spre seară – consemnează Carol la 15 aprilie 1940 în *Însemnări zilnice* –, şi-mi propune să primesc o delegaţie a foştilor legionari (sic!), căci, în urma conversaţiei avute cu dr. Noveanu, teama lor este să nu fie lucraţi şi exploataţi de elementele politice pentru cari au ură şi dispreţ. În cuvântul meu au încredere şi declară că sunt la dispoziţia mea şi că doresc să se înroleze sub steagul meu. Acest gând era de mult la ei, dar, după cum am văzut eu desfăşurarea lucrurilor, trebuia să-i primesc mult mai târziu. Că în toate acestea au un sentiment de neîncredere în Ghelmegeanu, care, zic ei, a şi început să nu se ţie de cuvânt. După o matură reflexie, am hotărât să-i primesc joi dimineaţă".

Comandantul Horia Sima

Conform programării, joi 18 aprilie 1940, suveranul se întâlneşte cu delegaţia legionarilor, care hotărâseră să stingă conflictul cu cel care ordonase asasinarea lui Corneliu Zelea Codreanu, ca şi al elitei conducătoare a Mişcării Legionare. „Iarăşi o zi care poate avea foarte mari urmări politice – consemnează evenimentul Carol în *Însemnări zilnice*. După cum hotărâsem, după conversaţia lui Urdăreanu cu Noveanu, azi, la 11, am primit o delegaţie a foştilor legionari. 7 la număr: dr. Noveanu, Ilie Gârneaţă, dr. Rudeanu, Constantin Stoicănescu, Radu Mironovici şi 2 alţii. Au fost foarte emoţionaţi, dar foarte cumsecade, fără nici o nuanţă de învingători. A vorbit în numele lor Noveanu, care, dintre toţi, face cea mai bună impresie, împreună cu Rudeanu (...) Mi-au cerut desfiinţarea lagărelor, înmormântarea creştinească a morţilor şi amnistia. Prima cerere este bazată pe aceea că ei, şefii, au fost eliberaţi, pe când cei de sub ordinile lor rămân închişi.(...) Au adăugat că pricep bine că au fost pricini de Stat cari au dictat aceste măsuri, pricini cauzate, adesea, de neînţelegere, dar că astăzi s-au schimbat lucrurile şi că cred că se pot repara multe nedreptăţi. Că greşeala cea mai mare a trecutului a fost că continuu s-au pus interpuşi între mine şi tineret, cari au minţit într-o parte şi într-alta şi cari au pricinuit, deci, toate nenorocirile. Astăzi, restabilindu-se un contact direct, au nădejdea că se va menţine şi că anumite elemente cari vor să profite nu se vor mai interpune (...) Impresia mea este că sunt sinceri şi că, cu foarte puţină muncă şi bunăvoinţă, vor fi utili pentru viitor, aplicând deviza lor: «Dumnezeu, Naţiune, Rege»".

Carol nu era însă un naiv. El ştia că grosul personalităţilor legionare, care avuseseră şansa să supravieţuiască masacrelor pe care le pusese la cale pentru a lichida Mişcarea Legionară, nu se găseau în ţară. Reuşiseră să se refugieze în Germania, unde constituiseră un nucleu activ, capabil să acţioneze într-o situaţie de criză. „Legionarii de la Berlin – scrie Horia Sima în memoriile sale –, aflându-se în afara de raza primejdiei, puteau să-şi precizeze atitudinea pe alte baze decât legionarii din ţară, care trăiau sub continua teroare a celor întâmplate. Ei nu erau liberi pe deciziile lor. Ceea ce s-a întâmplat la 30 noiembrie 1938 şi la 21 septembrie 1939 se putea repeta (...). Pe lângă libertatea de care se bucurau, legionarii de la Berlin erau mult mai bine informaţi asupra manevrelor regelui Carol. Acesta nu de dragul legionarilor a acceptat să stea de vorbă cu ei, ci pentru că evoluţia generală a situaţiei europene îl silea să-şi schimbe politica internă".

La 28 martie 1940, Carol face prima tentativă de a angrena în „Destindere" şi Grupul de la Berlin. O delegaţie alcătuită din Radu Mironovici, Comandant al Bunei Vestiri, unul din întemeietorii Mişcării şi Constantin Stoicănescu, Comandant Legionar, soseşte în Germania cu misiunea de a-i convinge pe camarazii lor aflaţi în exil să se întoarcă în ţară şi să se alăture procesului de destindere. Din discuţiile purtate a reieşit însă, fără dubii, că legionarii din Grupul de la Berlin aveau în problema destinderii o cu totul altă înţelegere decât camarazii lor din ţară. „Destinderea nu putea fi un scop în sine. Ea nu putea fi invocată pentru salvarea cadrelor legionare. Ea avea o justificare numai în ipoteza că ajută îmbunătăţirea poziţiilor externe ale României, ameninţate să se deterioreze".

Or, în această privinţă, lucrurile erau departe de a se găsi pe drumul cel bun. România lui Carol al II-lea încerca doar aparent o apropiere de Germania. În realitate, guvernul de la Bucureşti, în care masonii anglo-francofili aveau un cuvânt greu, ducea o politică duplicitară, iar influenţa Elenei Lupescu în politica externă era mai tare ca oricând. „Dar dacă – sună răspunsul Grupului de la Berlin – guvernul român îşi va alinia politica externă în mod sincer şi decis alături de Puterile Axei, preîntâmpinând prăbuşirea hotarelor, în aceeaşi măsură, în măsura actelor săvârşite de guvern, şi noi ne vom apropia de punctul de vedere al camarazilor din ţară. Noi condiţionăm acceptarea destinderii de schimbarea alianţelor României, în sensul declaraţiilor făcute de Căpitan în 1937".

Mizând pe sentimentele patriotice ale legionarilor, Carol va face curând o nouă tentativă de a convinge Grupul de la Berlin să se alăture procesului de destindere, insistenţa sa nefiind lipsită de temei. Încă de la prima întâlnire cu delegaţia din ţară, Horia Sima, făcându-se ecoul frământărilor de conştiinţă ale camarazilor săi în Germania, îşi punea turburătoarea întrebare: „Dacă primejdiile care se îngrămădesc la hotarele ţării impun o apropiere între Mişcare şi Rege, dacă salvarea Patriei nu e posibilă decât cu preţul acestei înţelegeri, putem noi să ne sustragem acestei obligaţii sacre?".

A doua delegaţie legionară din ţară, compusă din Constantin Stoicănescu şi August Bidianu de la Sibiu, avocat şi fost şef de regiune, a sosit la Berlin pe 2 mai 1940. „Răspunsul ce l-am dat celei de-a doua delegaţii legionare – scrie Horia Sima în lucrarea sa menţionată mai sus – era identic cu cel înmânat primei delegaţii, ci singura deosebire că, de astă dată, l-am formulat în scris. Acelaşi conţinut sau aproape acelaşi conţinut, redactat în două versiuni, una de mine şi alta aparţinând lui Papanace. În amândouă răspunsurile condiţionam exprimarea sentimentelor noastre de lealitate faţă de Rege de orientarea politicii externe a României spre Puterile Axei (...) Pentru delegaţii din ţară, întoarcerea lor cu un răspuns scris de la Berlin constituia o mare uşurare. Ei puteau dovedi Regelui cu documentele aduse că îşi îndepliniseră misiunea şi se întorseseră chiar cu un început de succes".

La mai puţin de o lună după ultimul demers al legionarilor din ţară pe lângă Grupul de la Berlin, constrâns de evoluţia situaţiei internaţionale, va schimba radical orientarea politicii externe a României. „Motivul era limpede – ne lămureşte asupra cauzei acestei schimbări Andreas Hillgruber, în lucrarea menţionată mai înainte –, ofensiva germană, începută în vest la 10 mai 1940, a avut ca urmare prăbuşirea, în scurt timp, a frontului Aliaţilor. Sub impresia răsunătoarelor victorii germane, Carol al II-lea considera pierdută cauza puterilor occidentale. La 29 mai, a doua zi după capitularea Regelui Belgiei, Carol a convocat pe primul ministru, Tătărăscu, pe ministrul de Externe, Gafencu şi pe ministrul Casei Regale, Urdăreanu, aducându-le la cunoştinţă hotărârea sa: având în vedere situaţia disperată a puterilor occidentale şi ameninţarea României de către armata roşie – care în acele zile dădea din nou prilej de temeri –, România nu are decât o singură posibilitate, aceea de a se sprijini politic pe Germania. El era hotărât să meargă pe această cale. Chiar în aceeaşi zi, a pus în practică schimbarea orientării sale politice, dispunând semnarea Pactului petrolului, pact ce se negocia de luni de zile. În timp ce primul ministru Tătărăscu se ralia părerii regelui, ministrul de Externe, Gafencu, îşi prezenta demisia, care a fost acceptată la 31 mai 1940. Succesorul lui a devenit Ion Gigurtu".

La fel de spectaculoase şi surprinzătoare ca reorientarea în politica externă au fost evenimentele şi prefacerile care au avut loc în politica internă. Pe 5 mai 1940, Horia Sima împreună cu un grup de legionari din Germania, intră în ţară, trecând frontiera cu Iugoslavia. După două săptămâni de clandestinitate, este capturat de jandarmi şi predat organelor Siguranţei Statului. În perioada de detenţie se va afla „în faţa generalului Bengliu", comandantul Jandarmeriei, va avea o „întrevedere cu Ghelmegeanu", ministrul de Interne, şi va purta convorbiri cu Nicki Ştefănescu, director-general al Siguranţei Statului, Mihail Moruzov, conducătorul Serviciului Secret de Informaţii, şi generalul Dumitru Coroamă, comandantul militar al Capitalei. Toate aceste contacte, relatate pe larg în volumul de memorii la care am făcut repetate referiri, au urmărit un unic ţel: atragerea sa ca factor activ în procesul de destindere. Şi se pare că ele au fost fructuoase din punctul de vedere al Palatului.

Pe 13 iunie, Horia Sima era eliberat din închisoare, pe 18 iunie era primit în audienţă la rege, iar pe 23 iunie cerea printr-un manifest adresat legionarilor din ţară să se înscrie în Partidul Naţiunii. Un partid nou înfiinţat în pripă şi condus direct de rege, care lua locul Frontului Renaşterii Naţionale, dizolvat înainte cu două zile. Evenimente oarecum ciudate, pe care Horia Sima le consemnează în capitolul intitulat „Colaborarea cu Regele Carol" din volumul său de memorii.

Din păcate, toate aceste prefaceri, operate precipitat pentru a asigura o minimă protecţie în faţa ameninţărilor previzibile din partea Rusiei bolşevice, s-au dovedit tardive. În noaptea de 26-27 iunie 1940, Veaceslav Molotov, ministrul de Externe al Uniunii Sovietice, îi înmâna lui Gheorghe Davidescu, ministrul României la Moscova, nota ultimativă prin care România era somată să evacueze Basarabia şi nordul Bucovinei în 24 de ore.

(Va urma)

Devenit membru NATO şi gazdă pentru baze militare americane, statul român aşteaptă integrarea în Uniunea Europeană. Colosul european, numit în unele medii politice şi financiare şi SUE (Statele Unite ale Europei), aşteaptă, de-KGB-izarea societăţii româneşti (anunţate, în vara anului 1997, la Bruxelles, de premierul Victor Ciorbea) şi respectarea Tratatului de aderare. "Aşteptări" de o parte şi de alta, cauzate în special de o politică externă "axată" doar pe protecţia militară, garantată acum de SUA. Românii sunt spectatorii unui joc diplomatic cu un "preşedinte-jucător", pe muchie de cuţit, care oscilează între SUA (cu forţa sa militară imbatabilă şi cu finanţele sale în stand-by) şi SUE (cu forţa sa inclusive spirituală, izvorâtă din valorile culturii eleno-romane şi ale religiei creştine).

Naţiunile mari îşi fac politica externă ca o prelungire a politicii interne. Naţiunile mici, exact invers, îşi "dezvoltă" o politică internă determinată de politica externă, impusă, de regulă, de naţiunile mari. Aceste realităţi politice şi diplomatice, exprimate în cel mai simplu limbaj posibil, par a fi ignorate de poporul român şi de aşa-zisele sale elite post-comuniste.

de ocupaţia americană (în Vest) şi de ocupaţia sovietică (în Est), nu se mai putea naşte o forţă militară care să asigure, printr-o alianţă, independenţa României şi integritatea ei teritorială.

Alungarea KGB-ului

Fostul preşedinte Emil Constantinescu va rămâne în istoria modernă a României ca un politician mai inteligent decît li s-a părut contemporanilor, şi care a ştiut să facă România postcomunistă utilă Statelor Unite, într-un moment greu pentru NATO şi pentru americani (mult hulitul război din Iugoslavia, care a însemnat totuşi – pentru cine a avut ochi să vadă – şi alungarea ruşilor şi a KGB-ului din Balcani). Emil Constantinescu şi-a îndreptat speranţele spre SUA, când România ajunsese "tampon geostrategic şi militar" între NATO şi Rusia pretins "democratică". În acele momente istorice pentru destinul Balcanilor şi al Europei Centrale şi de Est, SUA erau singura putere militară capabilă să asigure securitatea României (ţară stăpânită încă de structuri comunisto-KGB-iste, reprezentate prin

ROMÂNIA ÎNTRE SUA ŞI SUE

De la Napoleon al III-lea la "Axa" lui Băsescu

"Axa" preşedintelui Băsescu (Bucureşti-Londra-Washington) nu reprezintă nimic altceva decât o expresie a instinctului naţional de conservare şi de apărare, în special, împotriva duşmanilor ereditari ai României. După ce s-au constituit ca stat şi regat, în secolul XIX, românii şi-au construit o politică externă bazată pe alianţa cu acea putere militară occidentală capabilă să asigure ţării integritatea teritorială. România datorează enorm Împăratului Napoleon al III-lea, care a reuşit să convingă marile puteri ale Europei că spaţiul carpato-danubiano-pontic este locuit şi apărat de români, că aceştia au dreptul istoric de a forma un stat, acolo, în estul barbar al Europei.

Câtă vreme Franţa a fost puterea militară occidentală capabilă să protejeze România, politica externă s-a bazat pe alianţe construite în acest scop. Napoleon al III-lea nu are o statuie în România, aşa cum ar merita şi alţi bărbaţi de stat francezi, care au sprijinit enorm Armata Română în timpul primului Război Mondial. Pentru ridicarea statuii lui Napoleon al III-lea este însă timp. Nu este, nu prea mai este timp pentru clarificarea unor repere europene ale politicii externe a României anului 2006...

Duşmanul ereditar

După ocupaţia americană a vestului Europei (eliberate de nazism prin mari sacrificii ale soldaţilor anglo-americani), statele occidentale – fostele mari puteri europene – au fost nevoite să-şi reconstruiască libertăţile democratice şi economiile ruinate de război. SUA au reuşit să devină – graţie puterii de muncă excepţionale dovedite de poporul american în epoca postbelică (1945-1989) – forţa militară şi economică numărul unu pe plan mondial. România postcomunistă, ameninţată de acelaşi duşman ereditar – de Rusia sovietică, devenită "Rusia democratică" – nu avea practic de ales. Într-o Europă postbelică, "fracturată"

"agenţi" precum Ion Iliescu sau Vasile Ionel – fost mare şef de stat major şi de servicii secrete ale Armatei, şcolit la Moscova, ca şi ex-preşedintele Iliescu, etc.). Nici sub mandatul lui Constantinescu, nici sub actualul mandat prezidenţial al lui Băsescu, naţiunea franceză sau naţiunea germană nu se puteau şi nu se pot măcar compara cu forţa militară, economică şi financiară oferită – sau măcar făgăduită – aliaţilor săi de către SUA.

Baze militare SUA

Toate aceste realităţi politice, diplomatice şi militare sunt acum "banalităţi corecte" pentru oficialii SUE. Situaţia geopolitică a României postcomuniste este perfect reperată de oficialii de la Bruxelles. Germania, sub guvernarea PSD, în special sub bagheta premierului Adrian Năstase, a curtat România, reuşind chiar mici succese în plan economic şi financiar-bancar. Franţa, sub bagheta premierului Tăriceanu, i-a deschis o uşă prezidenţială României lui Băsescu, într-o conjunctură dominată de ofensiva SUA (diplomatică şi militară), care a avut drept scop amplasarea de baze americane în Dobrogea. Preşedintele Băsescu însă nu mai putea da înapoi în faţa preşedintelui francez Chirac. Focarele de război din fosta URSS şi din Irak, pericolele din Asia şi terorismul internaţional reprezintă, în momentul actual, ameninţări pentru securitatea naţională. Franţa şi preşedintele ei ("amabil", "binevoitor", "persuasiv" etc.) nu pot oferi României ceea ce SUA au şi implementat deja în zona Mării Negre (securitate regională, protecţie militară).

Utili şi pentru SUE

România postcomunistă totuşi poate deveni utilă şi pentru SUE. După ce-şi va fi rezolvat problema Constituţiei unice (alta decât cea atee, respinsă de

☛

Papa Ioan Paul al II-lea), Europa va realiza iminența "pericolului" chinezesc (forța economică miraculoasă a Chinei, industrializată cu aport american și rusesc). Atunci (poate în 2007, poate în 2008, poate în 2010!) SUE va avea nevoie și de România, mai exact de poziția sa geostrategică de stat "frontieră-tampon" la estul UE. Câteva state mari occidentale, în special Franța și Germania, au constatat pe propria piele (de... european) ce înseamnă civilizarea imigranților. Prin urmare, se poate observa că tâlcul politicii externe a României – oscilante, voit confuze etc. – ascunde trei "realități" greu de acceptat la Bruxelles: 1. instinctul național de conservare al românilor, constituiți într-un stat unitar, este atras de forța militară a SUA, singura putere occidentală (și prin legătura sa "siameză" cu Anglia) care garantează securitatea (regională) a României; 2. SUE (actualmente UE) este vioara a doua în marele angrenaj politico-militar aflat în căutare de noi resurse (energetice, minerale etc.); 3. Rusia așa-zis "democratică", prin bogățiile sale naturale unice, a ajuns partener de dialog politic (și militar!) pentru SUA și UE.

Avantaje, dezavantaje

România este o națiune mică (ea numără aproximativ 16 milioane de români, ca locuitori între granițele actuale ale țării, scăzând etniile conlocuitoare, inclusiv țiganii). Trebuie acceptat faptul că politica internă a României de azi (cu toate domeniile sale: social, economic, cultural, științific, religios) poartă amprentele politicii externe rezultate în special din alianța cu SUA, și mai mult în perspectivă cu (S)UE . Dacă alian-ța cu SUA, înseamnă, realmente, anumite "avantaje" (vizibile) în planul politicii externe, trebuie atunci analizate și posibilele "dezavantaje" generate – în planul politicii interne a României – de așa-zisa "americanizare" a societății românești postcomuniste.

Corupția instituționalizată

În plan **economic**, cetățenii României anului 2006 vor asista la un cosmetizat spectacol al luptei dintre capitalul american (cu toate conotațiile lui istorice și nu numai!) și capitalul european. Dat fiind gradul de sărăcie lucie al românilor (păcăliți de tranziția regizată de fostele structuri comunisto-KGB-iste), orice investitor străin – fie el din America, din Europa sau de aiurea – a ajuns în situația de a putea cumpăra pe nimic orice în România: proprietăți funciare sau imobiliare, unități industriale și agricole, valori și bunuri patrimoniale, bogății naturale și resurse diverse, carne vie (pentru prostituție, dar și pentru trafic de organe umane). Corupția (fiind instuțio-nalizată, nu numai generalizată) pune, în pericol, în aceste împrejurări de-a dreptul tragice pentru națiune, nu numai siguranța națională, ci și ființa biologică a poporului român.

Sărăcie și mizerie

În consecință, sărăcia și corupția (ambele fenomene generate de economia subterană, tolerată de toate partidele aflate la putere după 1989) fac acum ca România să fie de vânzare. Cu cât SUE amână, din motive obiective sau subiective, integrarea României în UE, cu atât se oferă timp prețios capitalului american pentru a pătrunde masiv în economia postcomunistă, interesată să atragă investiții în cele mai diverse domenii. Diferențele dintre sistemul capitalului american (oferit prin USD) și cel al capitalului european (oferit prin moneda unică EURO) pot constitui obiect de studiu și analiză pentru experții în economie. Însă gradul alarmant de sărăcie și de mizerie socială al românului face inutile acum astfel de nuanțări.

Hoția pcr-istă și vodca rusească

În plan **social**, una înseamnă "bogați și săraci" în SUA și alta în SUE. În spațiul european nu pot fi acceptate discrepanțele dintre bogați și săraci existente acum în România anului 2005. Îmbogățiții tranziției comunisto-KGB-iste, în procent de 5% din populația țării, stăpânesc acum restul cetățenilor, aduși la sapă de lemn. Clasa de mijloc înseamnă cu totul altceva în SUE, sub aspectul standardului de viață și al moravurilor, decât în România contrastelor de factură sud-americană. Mecanismele sociale, declanșate în România prin invazia capitalului american vor putea rezolva gravele probleme cauzate de mentalul românilor obișnuiți cu lenea, cu vodca rusească, cu hoția pcr-istă, cu despotismul PSD-ist? Mecanismele sociale ale SUE care vor fi importate de România, o dată cu integrarea, vor putea însănătoși mentalul românilor, care actualmente ignoră valorile creștin-democrației occidentale, respectate încă în majoritatea statelor vestice?

Este de așteptat ca *marketing*-ul eficace, dar agresiv al americanilor să determine anumite moravuri sociale în România postcomunistă. Probabil că numai valorile morale ale creștin-democrației europene, implementate de SUE în România, ar putea genera o vindecare a românului abrutizat de sărăcie. Românul de azi vede în societate doar o junglă economică (exact ca-n filmele americane), ce funcționează doar după principiul dur al economiei de piață: "Să calci pe cadavre pentru a-ți atinge scopul (în afaceri, în carieră etc.)!".

Subcultură de masă, contraculturi violente

În plan **cultural**, tânăra națiune americană a demonstrat lumii civilizate, în special continentului european, că în doar 200 de ani SUA au ajuns un miracol economic, militar și financiar, ca să nu mai vorbim de cel științific (care ar merita o analiză aparte). Harnicul popor american nu a avut însă timp să zăbovească asupra valorilor culturii greco-romane și culturii bizantine.

În Europa, pe cultura greacă și civilizația romană – de la Atlantic și până la Marea Neagră – s-au altoit valorile unei splendide culturi umaniste. Această cultură, născută de peste 2500 de ani, constituie și astăzi unul dintre fundamentele spirituale al Europei. Timp de 2000 de ani, religia creștină i-a dat culturii europene o profunzime unică. I-a dat forță și noblețe spirituală, care au solidarizat conștiințele. Se vorbește și astăzi de spirit european, în contrast cu acea subcultură de masă (alimentată de *hot-dog*, de video-tv, de "dependența Cola"), cu acele contraculturi violente (fenomen sociologic vizibil în procesul de americanizare a societăților). Cultura română, atâta câtă s-a manifestat de la Eminescu până la bolșevizarea țării, a avut ca axă primatul spiritului și armonia dintre religie și cultură, chiar dacă, în anumite momente, s-a importat "ateism francez" sau "nihilism german".

Rezistența spirituală

Cultura americană nu se poate altoi sub nici o formă la cultura română, marcată profund de spiritul clasic european. Tehnica și tehnologia fără suflet, exportate pretutindeni de SUA (în doze controlate inteligent de sociologi și psihologi), vor traumatiza rapid și ființa românului. Doar în cultura clasică europeană există nebănuite rezerve pentru o eficientă rezistență spirituală în fața globalismului și mondializării. Din păcate, americanizarea societății românești postcomu-niste se suprapune fenomenului de americanizare a întregului continent european. De pildă, Franța și Germania, care i-au născut pe Pascal și pe Kant, abia dacă se pot opune americanizării culturii europene. România postcomunistă își trăiește și ea drama unei culturi mici, ai cărei exponenți, astăzi, prețuiesc mai mult universitățile din SUA decât pe cele din Europa (Sorbona, Heidelberg, Oxford etc.)

Ortodoxia, azi

În plan **religios**, cu o populație botezată creștin-ortodox în proporție de 87%, România postcomunistă nu-și va găsi liniștea sufletească nici sub protectoratul SUA, nici în spațiul SUE. Ortodoxia românească, expresie a creștinismului răsăritean (neschimbat în dogme și canoane timp de două mii de ani), este obligată să facă pași de dans, uneori de balet, în fața neoprotestantismului american și a catolicismului european. Acea comunitate ortodoxă (adică acei români rămași fideli tradiției răsăritene și supuși Bisericii Ortodoxe) nu va găsi ușor o cale de comunicare așa-zis "ecumenică", cerută tot mai insistent de neoprotestantismul american și de catolicismul european. Etica protestantă și morala catolică (cu "normele" lor în materie de homo-sexualitate, de feminizare a preoției sau de infailibilitate omenească, de pildă) reprezintă, la început de secol XXI, surse de neliniște sufletească pentru românii ortodocși. Un alt pericol iminent pentru ființa religioasă a românului este, în ultimile două decenii, apariția ateismului american și a ateismului european – fenomene cauzate de filozofia materialistă a societății de consum. Ateismul din SUA și SUE tinde acum să prevaleze asupra valorilor constituite ale protestan-tismului american și ale catolicismului.

Agresiune ideologică

În această conjunctură mai mult decât dramatică pentru sufletul românesc, apropierea unor ierarhi ai BOR de Rusia "ortodoxă", de "Biserica" lui Elțin și Putin, nu ar însemna decât căutarea unui fruct otrăvit. Mai precis, a căuta sprijinul și alianța KGB-iștilor cu "bărbi pravoslavnice", rechemați într-o Românie abia scăpată de influențele Moscovei. Teoria americanului Hutington și demarcația geografic-spirituală propusă de el (granița catolicismului european împinsă pe creasta Carpaților Orientali, dincolo de care supraviețuiește ortodoxia slavă, "troglodită"), nu poate fi considerată nici măcar o ofensă la adresa românilor. Occidentul se face a uita că românii ortodocși au apărat de barbari și păgâni, cu mult, mult sânge, Europa creștină și civilizația sa catolică și protestantă. Teoria lui Hutington este doar o "agresiune ideologică". Una tipică neoprotestan-tismului, care s-ar crede avantajat, în expansiunea sa est-europeană, de izbucnirea unui conflict între catolicismul occidental (susținut pe crestele Carpaților și de oficinele Ungariei) și ortodoxia românească.

Disoluție spirituală

De ce oare ortodoxia românească este confundată de anumiți istorici americani și occidentali cu ortodoxia rusească, slavă, sovietizată în proporție de 99% de Lenin, Stalin și de urmașii acestora la conducerea NVKD-ului și KGB-ului? Ce va urma după disoluția spirituală a românilor ortodocși? Cine poate imagina o soluție de salvare religioasă pentru România ortodoxă postcomunistă? Sufletul românesc așteaptă o astfel de "soluție". Restul e geopolitică, interes militar și război economic pentru resurse naturale, pentru forță de muncă ieftină și piață de desfacere.

Silviu ALUPEI

SĂRBĂTORI DE IMPORT: SFÂNTUL VALENTIN

Inimioare roşii, fundiţe roz, bomboane ambalate în ţiplă purpurie, amoraşi suspendaţi printre norişori pufoşi şi albaştri, declaraţii siropoase şi alte dulcegarii dintre cele care fac bine sufletului dornic de întâmplări "micuţe şi drăguţe" – iată numai câteva dintre elementele lui Valentine's Day. În fiecare februarie, în ziua de 14, Sfântul Valentin este celebrat cu un fast cam kitsch, iar "sărbătoarea" a intrat atât de mult în subconştientul populaţiei încât dacă întrebi la întâmplare ce sărbătoare mai mare este în ce-a dea doua lună a anului, ţi se răspunde fără clipire: Sfântul Valentin! Această zi a devenit, astfel, o bornă de marcaj foarte clară pe harta întortocheată a obişnuinţelor de consum.

Afacere cu mască de sărbătoare

Absolut toţi negustorii încearcă să profite. În fond, iubirea comercială durează doar o zi. O zi în care majoritatea afaceriştilor încearcă din răsputeri să dea "tunuri": un buchet de flori – 40 de euro, o inimă de pluş de un metru – 1.250.000 lei, o lumânărică sub formă de inimă ce arde doar o oră – 70.000 lei. În mod firesc, atâta timp cât există cerere, *kitsch*-urile vor continua să se vândă.

De *Valentine's Day* prosperă mai ales negustorii de tarabă. Asta pentru că marile magazine sau lanţurile de hipermarketuri din România nu au drept daruri tot felul de subproduse. Vânzătorii ambulanţi au împânzit deja străzile cu tarabe încărcate de inimioare de pluş, baloane colorate, felicitări în formă de inimioara, lumânărele colorate sau figurine din ceramică.

Preţurile sunt pentru orice buzunar, începând de la "psihologicul" 50.000 (atât costă o inimioară micuţă, pe care scrie: "Te iubesc") până la sume pentru portofele ceva mai grase.

La Sala Dalles a fost organizată chiar o expoziţie cu vânzare pentru Sfântul Valentin, care îşi va închide porţile abia pe 15 februarie. Tot ce vrei şi ce nu vrei, de la vaze de ceramică, lenjerie intimă, maimuţoi, bijuterii, cărţi şi, de ce nu, papuci şi prosoape de baie. Toate ca într-un adevărat Turn Babel...

Potop de inimi roşii

Aproape toate produsele pe care comercianţii le oferă de aşa-zisa Zi a Îndrăgostiţilor au cel puţin o inimoară roşie. Evident, ofertele sunt gândite pentru orice buzunar, astfel încât orice român atins de "spiritul" sărbătorii americane a îndrăgostiţilor să cheltuiască o sumă mai mare sau mai mică, în funcţie de posibilităţi. Astfel, magazinele sunt pline de inimioare roşii, confecţionate din pluş, catifea sau atlas, inscripţionate cu mesaje de dragoste în limba română sau engleză – mult mai apropiată de spiritul sărbatorii. Din ofertele comercianţilor nu lipsesc nici felicitările de culoare roz, tăiate şi ele în formă de inimă. Obiecte obişnuite, ca de exemplu căni, tricouri sau perne, nu au scăpat nici ele de transformarea în cadouri speciale pentru Ziua Îndrăgostiţilor. Astfel, vânzătorii din magazinele care "personalizează" astfel de obiecte, imprimându-le diferite imagini, pun în faţa clienţilor cataloage întregi din care aceştia pot alege un Cupidon, o inimă sau un mesaj de dragoste.

De valul Zilei Îndrăgostiţilor nu au scăpat nici obiectele de sticlărie. Astfel, românii tentaţi să celebreze *Valentine's Day* pot achiziţiona Paharul Îndrăgostiţilor. Confecţionat dintr-o sticlă ordinară, acesta are marea calitate de a fi prevăzut cu două paie simetrice, astfel încât două persoane pot bea în acelaşi timp din el.

Be my Valentine!

Istoria sărbătoririi Sfântului Valentin, patronul îndrăgostiţilor, se pierde în istoria Imperiului Roman. În zilele noastre, Biserica Catolică recunoaşte cel puţin trei sfinţi diferiţi care se numesc Valentin sau Valentinus şi care cu toţii au fost martirizaţi.

O legendă spune că Valentin a fost un preot care slujea prin secolul al III-lea în Roma. Când împăratul Claudius al II-lea a hotărât că bărbaţii necăsătoriţi erau soldaţi mai buni decât cei cu neveste şi familii, a scos în afara legii căsătoria pentru cei tineri. El a vrut să facă din bărbaţii necăsătoriţi o adevărată pepinieră de potenţiali soldaţi. Valentin, dându-şi seama de nedreptatea decretului emis, l-a înfruntat pe Claudius, continuând să oficieze căsătorii în secret pentru tinerii îndrăgostiţi. Când fapta lui a fost descoperită, împăratul l-a condamnat la moarte. Alte tradiţii spun că Valentin ar fi fost omorât pentru încercarea de a-i fi ajutat pe creştini să scape din teribilele închisori romane unde erau bătuţi şi torturaţi.

Potrivit altei legende, Valentin este cel care a trimis prima felicitare *valentine*. În timp ce se afla în închisoare, s-a îndrăgostit de fiica paznicului închisorii. Înainte de a muri, se spune că a scris o scrisoare pe care a semnat-o "de la al tău Valentin", expresie care se foloseşte şi astăzi. De aici a apărut "tradiţia" de a trimite în ziua de 14 februarie scrisorele parfumate, desenate cu flori, inimioare şi amoraşi, cu cererea *Be my Valentine!* ("Fii Valentinul meu!").

Plecând de la serbările *Lupercalia*

Sărbătorirea zilei de Sfântul Valentin îşi are originea, de fapt, într-o tradiţie a Romei antice, respectiv serbările numite *Lupercalia*, care se organizau pe 15 februarie, în onoarea zeităţilor Juno şi Pan. Pentru că era şi o sărbătoare a fertilităţii, obiceiul cerea tinerelelor necăsătorite să scrie bileţele de amor, iar mesajele erau puse într-o urnă din care flăcăii de însurat extrageau, la întâmplare, câte unul. Conform obiceiului, participanţii erau obligaţi să o curteze apoi cu precădere pe semnatara mesajului ales, şi de aici, desigur, porneau tot felul de istorioare...

Pe de altă parte, ziua Sfântului Valentin se mai numea, cu mult timp în urmă, Ziua Nunţii Păsărilor, asta pentru că oamenii îşi imaginau că păsările îşi aleg perechea exact în ziua de 14 februarie.

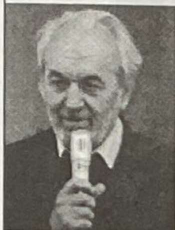
Obiceiurile romane au căpătat apoi caracter creştin, iar sărbătoarea fertilităţii a devenit – desigur abuziv – sarcina expresă a Sfântului Valentin. În ziua de 14 februarie, catolicii merg la biserică pentru a rosti rugăciuni, se spovedesc şi aduc sacrificii. Zidarii se roagă pentru a primi binecuvântarea Sfântului, mai ales atunci când lucrează pe schele. În dimineata acestei zile se pune apă sfinţită în apa pe care animalele de casă urmează să o bea. Unii fermieri fac ocolul proprietăţii lor încă din zorii zilei, pentru a fi feriţi, chipurile, de hoţi şi de păsările hrăpăreţe.

Valentin *vs* Dragobete

O dată ajuns pe meleaguri mioritice, occidentalul Sfânt Valentin a dat de protectorul local al tinerilor îndrăgostiţi, Dragobetele, fiul Dochiei, un fel de "omolog local" al lui Cupidon, care se sărbătoreste tot în luna februarie, în ziua de 24. Deşi au poveşti şi simbolistici asemănătoare, în duelul cu Dragobetele Sfântul Valentin are un oarecare avans, deoarece şi-a însuşit deja tehnicile moderne de lucru, prin urmare are o echipă de relaţii publice imbatabilă. Totuşi, romanticul Dragobete îi mai face pe mulţi să viseze la început de primăvară. În pădure se dezleagă ciocul păsărilor care n-au plecat peste iarnă, în grădini vrăbiile se strâng în stoluri, încep să ciripească şi să-şi dureze cuiburi. Cei mici urcă în deal să culeagă ghiocei şi brânduşe, iar fetele strâng apă din zăpada netopită, cu care îşi dau pe obraz, pentru a-şi ţine frumuseţea.

Florian BICHIR

CINE PE CINE DISCRIMINEAZĂ?

În *Puncte cardinale* a fost semnalată anul trecut apariția cărții intitulate *Bolile homosexualilor. Un documentar medical la zi* (Ed. Christiana, București, 2005), reproducându-se și epilogul teologic semnat de Răzvan Codrescu. Cititorii știu așadar despre ce este vorba, dar nu au de unde să știe despre cele câteva reprobabile abuzuri comise ulterior pe seama acestei apariții, despre care îi informăm prin cele ce urmează, făcând publică poziția noastră principială, așa cum am comunicat-o, la 28 XI 2005, și Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (de la care n-am primit încă nici un răspuns și nici o comunicare).

Probabil că tot la intervenția celui ce ne-a reclamat Consiliului cu pricina (consecutivă unei semnalări instigatoare din cotidianul *Adevărul*), d-l Florin Buhuceanu, liderul ACCEPT, cartea a fost scoasă de la vânzare din toate librăriile "Humanitas" (suntem în posesia adresei oficiale prin care s-a dispus acest lucru).

Vă vom ține la curent cu eventualele urmări, ca să se știe cât mai bine pe ce lume trăim. *(Dr. P. Chirilă)*

Către Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării

Stimate Domnule Președinte Asztalos Csaba,

Asociația Filantropică Medicală „Christiana", cu sediul în București, Șos. Pantelimon 27, sector 2, a luat cunoștință cu surprindere, și cu oarecare întârziere, prin intermediul Internetului, de *Sesizarea* înaintată către dvs., la data de 03 XI 2005, de d-l Florin Buhuceanu, directorul executiv al Asociației „Accept", cu privire la pretinsa discriminare de care ne-am fi făcut vinovați prin editarea scurtului ghid medical intitulat *Bolile homosexualilor. Un documentar medical la zi* (Editura Christiana, București, 2005). Am considerat de dorit, în aceste condiții, ca onoratul Colegiu Director, înainte de a se pronunța în cauza respectivă (până la expirarea termenului legal de 30 de zile), să aibă la dispoziție și punctul nostru de vedere. Desigur, cartea însăși este lămuritoare în acest sens, numai că autorul *Sesizării* menționate o prezintă, după părerea noastră, într-o lumină falsă, făcându-ne un adevărat proces de intenție și uzând de argumente mistificatoare, care necesită din partea noastră câteva precizări de principiu și câteva amendamente punctuale.

Mai întâi trebuie precizat că micul volum se integrează într-un context editorial mai larg, în care Asociația noastră, pe linia profilului ei medical-creștin (*cf.*, de pildă, Conf. Univ. Dr. Pavel Chirilă, Pr. Drd. Mihai Valică, *Spitalul creștin. Introducere în medicina pastorală*, 2004), a încercat să trateze problema generală a sexualității în lumea contemporană, desigur în strânsă legătură cu tradiția consacrată și cu principiile morale fundamentale ale religiei creștine. Problema a fost dezbătută sub majoritatea aspectelor ei (inclusiv a celor mai puțin comode) de un credincios laic (Răzvan Codrescu, *Teologia sexelor și Taina Nunții. O introducere ortodoxă în antropologia conjugală*, 2002), de un preot ortodox de mir (Marc-Antoine Costa de Beauregard, *Teologia sexualității. Heterosexualitatea și homosexualitatea din perspectivă creștină*, 2004), de un monah ortodox (Daniel Cornea, *Sexualitatea. O privire din tinda Bisericii*, 2004), în cele din urmă adăugându-se și o primă abordare medicală (*Bolile...*) – nu exhaustivă, ci doar orientativă – solicitată, ca bază informativă, chiar de către unii dintre cititorii noștri, pe fondul unor discuții și evenimente publice mai recente, în care s-a implicat comunitatea LGBT (lesbiene, gay, bisexuali, transsexuali). Cartea s-a născut, așadar, ca un demers informativ cu bază științifică, tangențial unei problematici mai largi, de natură psiho-medicală, dar și moral-religioasă (pentru noi, ca promotori ai conceptului de *medicină creștină*, aceste două perspective se conjugă și se luminează reciproc).

Nici Asociația „Christiana", nici editura omonimă, nici alcătuitoarea documentarului (Dr. Genoveva Tudor, căs. Matei) nu și-au propus acest demers în scopuri de incriminare sau discriminare a respectivei categorii de bolnavi. De altfel, nu homosexualii sunt în prim-plan, ci *bolile* aferente practicilor homosexuale, așa cum rezultă și din titlul cărții. Homosexualii, liberi să dea curs opțiunii sau orientării lor sexuale, nu se definesc prin aceste boli, dar, conform cercetărilor și statisticilor menționate parțial în documentar, ei sunt pășcuți de ele, procentual într-o măsură mai mare decât subiecții heterosexuali. Bolile sunt comune tuturor oamenilor, dar este un fapt că homosexualitatea se dovedește, într-un mare număr de cazuri, a fi o condiție favorizantă de îmbolnăvire [1]. Nimeni nu pretinde că homosexualitatea atrage cu necesitate aceste boli, nici că heterosexualitatea le exclude. Medicina este chemată însă să-și facă datoria și să atenționeze (avertizeze) asupra posibilelor riscuri de îmbolnăvire, cu un accent de la sine înțeles asupra unor comportamente favorizante contractării anumitor boli (care numai în acest sens limitat s-ar putea numi „boli specifice" [2]). În principiu, atunci când se face un avertisment medical cu privire la o categorie de boli sau la un pericol de îmbolnăvire, nu înseamnă că persoanele vizate – sau diferitele lor comportamente specifice – ar fi „incriminate" sau „discriminate", în sens juridic, social sau moral. Când se spune, cu titlu de avertisment public, că „Tutunul – sau consumul excesiv de alcool – dăunează grav sănătății", nimeni nu-și propune să-i discrediteze moral sau să-i excludă social pe fumători sau pe alcoolici, ci pur și simplu să avertizeze că fumatul sau alcoolismul predispun, fie că ne place, fie că nu, la anumite tipuri de îmbolnăviri. Iar respectivul „S.O.S. medical" este adresat, în mod firesc, deopotrivă *practicanților curenți* ai deprinderilor cu pricina, cât și *practicanților potențiali* (pe care „sfatul medicului" îi poate determina să nu dea curs anumitor tentații sau înclinații cu posibil efect nociv asupra propriei sănătăți).

Pentru a putea crea un fundament mai puțin subiectiv acuzațiilor nedrepte pe care ni le aduce, d-l Buhuceanu încearcă, în *Sesizarea* sa, pe de o parte să conteste *științificitatea* documentarului, iar pe de altă parte să incrimineze punctul nostru de vedere cu privire la *cauzele homosexualității*. Nici unul dintre aceste demersuri nu au însă o legătură efectivă și necesară cu așa-zisa „discriminare" care ni se impută. O lucrare științifică poate să fie mai bună sau mai rea, mai completă sau mai incompletă; aceasta ține de competențele strict specializate și nu implică judecăți juridice sau ideologice. Noi nu pretindem că am făcut o lucrare perfectă, nici nu ne-am propus exhaustivitatea în materie, căci nu e vorba de un tratat, ci de un simplu documentar-avertisment, cu caracter selectiv și orientativ. În economia acestui context, se înțelege de la sine că sursele sunt traduse numai parțial [3]. Pentru cei dornici de mai multă informație, sau de verificări principiale, toate aceste surse (cele mai multe în limba engleză și lesne de accesat pe Internet) sunt indicate riguros. În general, alcătuitoarea nici măcar nu face comentarii pe marginea lor (poziția sa principială este schițată doar în introducere), ci se mulțumește să le însumeze și să le ordoneze cu obiectivitate deontologică, chiar și atunci când se întâmplă ca ele să nu conveargă într-o concluzie sau alta. Dacă sursele au gradul lor de relativitate, sau dacă apar între ele anumite contradicții, aceasta nu se poate imputa editorilor. Documentarul reflectă stadiul recent al cercetărilor și sondajelor de pe mapamond, care nu au caracter absolut și lasă deschisă discuția asupra multor aspecte, care se vor limpezi în timp. Aceasta este însăși „digestia" internă a investigației științifice, care nu oferă dogme, ci *repere*, pe bază de observație empirică și prelucrare statistică. Totul e „în mișcare", dar lipsa statului definitiv al unei probleme nu-i anulează gradul provizoriu de relevanță (singurul de care ne-am propus să dăm seamă) [4].

(continuare în pag. 14)

[1] Liderul Asociației "Accept" afirmă că homosexualii nu sunt predispuși la anumite îmbolnăviri și nu pot constitui focare de infecție, dar cercetările medicale îl contrazic flagrant. Dincolo de informațiile incluse în documentar, se poate adăuga, în treacăt, că Harrison, *Principiile Medicinei Interne*, Editura Teora, București, 1998 (cel mai complet și important tratat american de medicină internă), afirmă (p. 10): „la bărbații homosexuali există o incidență mult mai mare a SIDA, a gonoreei, sifilisului, hepatitei B, parazitozelor". *Weekly Report 51(33): 733-6, 2002, MMWR-Morbidity & Mortality* demonstrează că cea mai mare incidență a HIV, printre toate grupurile de risc din SUA, se găsește la tinerii homosexuali de culoare. Există încă multe alte studii (ar fi oțios aici să le cităm pe toate) care demonstrează, de pildă, rata mai mare la homosexuali a cancerului anal, sau durata mai mică a vieții. Toate acestea nu sunt "discriminări", ci *stări de fapt*, constatate strict *științific. Honni soit qui mal y pense!*

[2] În literatura medicală din toate timpurile există studii, cărți, tratate, cercetări prospective și statistici făcute asupra unor categorii socio-umane distincte: copii, vârstnici, mineri, țesătoare, tipografi etc. Studiile sunt intitulate astfel: *Bolile copilului*, *Gerontologie (Bolile vârstnicului)*, *Bolile minerilor*, *Bolile tipografilor* etc. Pe această linie se înscrie și sintagma *Bolile homosexualilor*, fără alte conotații extramedicale.

[3] Deoarece cartea este o colecție de citate cu trimiteri precise, coordonatoarea ediției a respectat uzanțele naționale și internaționale și nu s-a trecut ca autoare pe copertă sau pe pagina de titlu (unde și-a definit clar atribuțiile asumate: „alcătuit, tradus, prefațat și adnotat de..."). În această calitate, autoarea are dreptul și competența să citeze ce consideră de cuviință. În cazul de față, a preluat cel mai adesea din studiile citate numai *concluziile*, așa cum se practică îndeobște și cum este cel mai reprezentativ pentru un rezumat informativ.

[4] Eludând – diletant și interesat – toate aceste aspecte complexe, liderul „Accept" se prevalează, între altele, de faptul că Asociația Psihiatrică Americană a eliminat termenul de „homosexualitate" din catalogul oficial al tulburărilor psihice și emoționale. Totuși *Tratatul de etică psihiatrică* (apărut la Geneva și avându-i ca autori pe Sydney Bloch și Paul Lhodoft) contrazice afirmațiile sale, făcând precizarea că Asociația Psihiatrică Americană numește homosexualitatea „tulburare de orientare sexuală" (*cf.* trad. rom., București, 2000, p. 150). Comunitatea științifică internațională are opinii diverse, dar deocamdată majoritatea covârșitoare a acestora converg în a considera homosexualitatea ca pe o formă de *perversiune*. Astfel, DEX-ul, recent reeditat sub egida Academiei Române (Editura Univers Enciclopedic, București 1998), menționează: „Homosexualitate: perversiune sexuală față de indivizi de același sex"; Larousse, *Dicționar de psihiatrie și psihopatologie clinică*, sub redacția lui J. Postel (trad. rom. Editura Univers Enciclopedic, București, 1998), definește homosexualitatea ca fiind comportament aberant sau perversiune; în Valeriu Rusu, *Dicționar medical* (Editura Medicală, București 2001, p. 518), citim: "Homosexualitate: deviere a instinctului sexual caracterizată prin afinitate sexuală pentru persoanele de același sex"; *Medicina legală. Curs pentru Facultatea de Drept*, avându-l ca autor Prof. Dr. V. Beliș (*cf.* ed. a III-a, București, pp. 244-249), se pronunță în același sens: homosexualitatea este o sexualitate aberantă; *Tratatul de psihologie* (autor Constantin Enăchescu; *cf.* ed. a II-a, Editura Tehnică, București 2001, p. 155) consideră și el homosexualitatea feminină și masculină drept perversiune a instinctului sexual (alături de nimfomanie, sadism, masochism, necrofilie, pedofilie etc.). După logica d-lui Buhuceanu, toți aceștia ar trebui reclamați și aduși în fața Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării!

CINE PE CINE DISCRIMINEAZĂ?

(urmare din pag. 13)

Cât despre discuţia despre „cauzele homosexualităţii", ea nu poate fi dusă decât pe bază de supoziţii de lucru. Cum ştiinţa nu a dovedit până azi că ar exista o „genă a homosexualităţii", deci că homosexualitatea ar reprezenta o „varietate naturală" determinată prin fatalitate genetică, d-l Buhuceanu are tot dreptul la supoziţia dumnealui (homosexualitatea are cauze genetice), iar noi avem tot dreptul la supoziţia noastră (homosexualitatea nu are cauze genetice). Nu contestăm că există anumite observaţii ştiinţifice provizorii de care d-l Buhuceanu se poate prevala pentru a-şi susţine punctul de vedere, dar există şi multe alte observaţii pe baza cărora se poate susţine punctul de vedere contrar. Întrucât „fatalitatea genetică" nu este probată şi întrucât există un număr considerabil de homosexuali „vindecaţi", noi ne considerăm în deplină legitimitate să credem, în consens şi cu perspectiva teologică creştină asupra fiinţei umane (schiţată în postfaţa cărţii, pe temeiuri biblice şi patristice), că homosexualitatea este nu un dat genetic, ci o practică sexuală deprinsă în planul existenţei sociale, prin „contaminare" psiho-comportamentală. (Lăsăm la o parte faptul că, *mutatis mutandis*, invocarea „determinării genetice" ca scuză universală e la îndemâna oricui vrea să-şi motiveze „obiectiv" un anumit tip de comportament certat cu norma istorică şi/sau morală a existenţei sociale: *in extremis*, până şi un criminal poate să invoce *pro domo* pretinsa „fatalitate genetică" a pornirilor sale criminale! Nu vrem prin aceasta – Doamne fereşte! – să punem sau să sugerăm un semn de egalitate între homosexualitate şi criminalitate, cum ar putea concluziona d-l Buhuceanu în stilul său abrupt, ci doar să arătăm irelevanţa deopotrivă practică şi logică a acestui gen de argumentaţie.)

În mod legitim şi firesc, prin chiar temeiurile sau raţiunea lor de a fi, religia se luptă cu *păcatul*, iar medicina se luptă cu *boala*. Religia creştină, conform tradiţionalei învăţături biblice şi bisericeşti (asumate ca revelaţie divină), vede în homosexualitate un păcat. Noi, adresându-ne unui public creştin şi dintr-o perspectivă creştină, n-o putem considera altfel, întrucât ea contravine flagrant rânduielilor dumnezeieşti ale Creaţiei, ordinii fireşti a lumii lui Dumnezeu. Păcatul contravine firii aşa cum a creat-o Dumnezeu, reprezentând o boală sau maladie introdusă de om în sânul Creaţiei. Aici nu facem teorii particulare, ci subscriem unui punct de vedere general, împărtăşit oficial atât de Biserica Ortodoxă, cât şi de cea Romano-Catolică. În virtutea credinţei noastre, noi respectăm însă şi atitudinea creştină (hristică) faţă de păcat şi păcătos: recunoaştem că toţi avem păcate (de un fel sau altul, mai mici sau mai mari), dar că păcatul nu este o fatalitate, ci o abatere ce se poate şi preveni, şi remedia. Viaţa creştină (*imitatio Christi*) are drept scop să îngusteze pe cât cu putinţă aria păcatului (şi implicit a diferitelor boli aferente). Dumnezeu „nu vrea moartea păcătosului, ci îndreptarea lui". Creştinul veştejeşte principial *păcatul* (cu toată gama consecinţelor lui), dar îl iubeşte pe *păcătos* şi caută să-l ajute frăţeşte: cu fapta, cu povaţa, cu rugăciunea. *Epilogul teologic* al cărţii noastre se încheie cu un astfel de apel la conştiinţa creştină („V-aţi rugat vreodată pentru un homosexual?"), iar *Cuvântul neconvenţional al editorului* se încheie cu o rugăciune („Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul Vieţii şi al Învierii, luminează-ne pe toţi"). Nu e nici o instigare la ură sau dispreţ, ci un apel responsabil la prudenţă, înţelegere şi iubire, în numele lui Hristos.

În concluzie, afirmăm că fiecare este liber să trăiască aşa cum crede de cuviinţă (şi cadrul legal din România de azi consfinţeşte acest drept), iar noi ne-am făcut – uzând la rândul nostru de dreptul constituţional la libertatea de credinţă, de opinie şi de exprimare – ceea ce am considerat datoria noastră *religioasă* şi *deontologică* de a preveni asupra unor *posibile urmări neplăcute* ale unor practici pe cale de extensiune, îngrădindu-ne pe cât cu putinţă subiectivitatea şi aducând în atenţie un material medical autorizat. A incrimina acest lucru ca„ discriminare (sau „perpetuarea stigmei", cum se exprimă d-l Buhuceanu!) înseamnă, socotim noi, un abuziv proces de intenţie, o aventură tendenţioasă şi oţioasă, vecină cu calomnia, pe care ne rezervăm dreptul, ca şi d-l Buhuceanu, să o denunţăm în faţa Justiţiei. Până la o astfel de soluţie (pe care creştineşte n-o agreem, preferând să dăm prioritate soluţiilor amiabile), mizăm pe discernământul onoratului Consiliu Director al Consiliului Naţional pentru Combaterea Discriminării.

Cu toată consideraţia,
Dr. Pavel Chirilă,
Preşedintele Asociaţiei „Christiana"

DESPRE BLASFEMIE

„Toate îmi sunt îngăduite,
dar nu toate îmi sunt de folos..."
(Sf. Apostol Pavel)

Piesa *Evangheliştii* a d-nei Mungiu mi-a parvenit indirect, prin cronici, povestiri, imagini. M-am întrebat totuşi ce a determinat-o pe autoare să alegă acest subiect dintr-o infinitate de alte posibilităţi. În nici un caz nu poate fi vorba de credinţă sau evlavie, atâta vreme cât autoarea considera, într-un articol din *România liberă*, că introducerea religiei în şcoli este un „act anacronic". O expresie asemănătoare cu a unei intelectuale pe care am auzit-o, în timpul unei excursii în Peru, spunând: „Povestea asta cu Iisus e simpatică, dar nu ţine". În cazul producţiei d-nei Mungiu, aceasta nu e nici măcar simpatică...

Explicaţia fenomenului ar părea, în aparenţă, destul de simplistă, reducându-se la lupta dintre bine şi rău, dintre Dumnezeu şi Diavol. Arena acestei lupte o constituie liberul nostru arbitru, care ne situează de-a dreapta sau de-a stânga, după opţiunea noastră, devenind astfel instrumentele de transmitere fie a luminii, fie a întunericului.

Trebuie să recunoaştem că diavolul, la fel ca şi cancerul, ştie să-şi schimbe tactica, adaptându-se epocii moderne. De-a lungul istoriei, s-a constatat că interzicerea brutală, negarea agresivă a unei idei nu face decât s-o determine să se retragă în catacombe, unde nu numai că va rezista, ci va şi prolifera. Martirii persecuţiilor păgâne au cimentat edificiul creştin. Ateismul comunist, oricât de brutal şi de sângeros s-a manifestat, ajungând până la a dărâma biserici, n-a reuşit să distrugă filonul credinţei. Un lucru negat poate genera reacţii diverse. Un lucru denigrat prin murdărie poate produce îndoieli, clătinări, confuzii şi chiar îndepărtări.

Aşa încât strategia satanică având ca obiectiv distrugerea creştinismului trebuie schimbată. Prezentarea lui Iisus doar ca „Fiu al omului" sau interzicerea lui nu duce la efectul scontat. Un Iisus redus la mizeria umană ar putea avea, cred autorii, un cu totul alt impact, lucru pe care, de fapt, îl şi urmăresc. Oricât de „artistice" ar fi scrieri precum *Codul lui Da Vinci*, devorat cu nesaţ de un public tot mai numeros, sau piesa *Evangheliştii*, ele se dovedesc a fi, până la urmă, o mare „blasfenie", noroi aruncat în obrazul Mântuitorului şi al tuturor creştinilor credincioşi. Oare autoarea piesei nu pe acest impact contează atunci când sugerează că Apostolii ar fi nişte indivizi obsceni şi homosexuali? Ar trebui, în spirit creştin, să zic: „Doamne iartă-i, că nu ştiu ce fac", lucru de care nu sunt în stare, fiindcă ei ştiu foarte bine ce fac.

Faptul că Bisericile, atât cea Ortodoxă, cât şi cea Catolică, au pus acestei „producţii literare" pecetea de „blasfemie", asta nu înseamnă nici „interdicţie" şi nici „ardere pe rug", cum a fost abrupt etichetată de d-l Cărtărescu. Este libertatea fiecăruia de a cataloga cum crede de cuviinţă un fenomen. Chiar vi se pare scandalos că strig „mlaştină" atunci când văd cum se întinde noroiul?... Sau consideraţi că numai unii au dreptul să ne murdărească „artistic" credinţa, iar noi să le „mulţumim din inimă"?

Doamnă Mungiu-Pippidi, puteţi fi dezamăgită, Biserica lui Hristos nu poate fi dărâmată de toate puterile iadului, cu atât mai puţin de indiferent ce producţie satanică, oricât de „artistică" ar fi sau s-ar pretinde ea.

De ce nu luaţi atitudine şi în această problemă, domnilor din televiziuni şi din presa scrisă, care cu o "sfântă" indignare aţi înfierat „crima de la Tanacu"? Şi cum va reacţiona faţă de această „blasfemie" d-l Heinz Strein, „expertul pentru probleme ortodoxe" din Germania, care a atenţionat autorităţile europene ca acestea să se asigure ca în România să nu mai fie schingiuiţi şi ucişi oameni în numele religiei sau al unor superstiţii?

Stimaţi tovarăşi, numai în comunism nu se respecta prezumţia de nevinovăţie şi cu atât mai puţin principiul *audiatur et altera pars*. Dar vorba poporului: „Vă daţi arama pe faţă".

Dr. Galina RĂDULEANU,
medic primar psihiatru
(fost deţinut politic)

PROTEST

Asociaţia Filantropică Medicală "Christiana" dezavuează reprezentarea în continuare a piesei *Evangheliştii* montate la Ateneul Tătăraşi din Iaşi, pentru abjecţia textului dramatic semnat de Alina Mungiu-Pippidi şi a concepţiei regizorale aparţinând lui Benoît Vitse.

Considerăm spectacolul subcultural şi agresiv anticreştin, o inad-misibilă ofensă publică adusă valorilor fondatoare ale întregii creştinătăţi, întrecând până şi blasfemiatoarea *Biblie hazlie*. Premiul UNITER acordat acestei piese în anul 1992 este compromiţător pentru numita instituţie.

Ministerul Culturii, Secretariatul de Stat pentru Culte sau Consiliul Naţional pentru Combaterea Discriminării s-ar fi cuvenit să ia aceleaşi măsuri ferme pe care le-ar fi luat, de bună seamă, dacă ar fi fost vorba de o ofensă echivalentă la adresa valorilor iudaice sau islamice.

Cazul face stringentă includerea în Legea Cultelor a unor articole privind protejarea tuturor cultelor religioase oficial recunoscute faţă de orice ofense directe sau indirecte, brutale sau voalate, indiferent de mijloacele prin care ele s-ar exprima public, inclusiv cele cu pretenţii artistice (căci arta adevărată nu se coboară niciodată atât de jos).

Nu putem trece cu vederea că autoarea piesei este directoarea unei Societăţi Academice Române care promovează conceptul de „societate deschisă" şi care ar trebui să studieze aprofundat direcţiile, calitatea sau limitele „deschiderilor", pentru ca acestea să nu aibă efecte sociale degenerative.

Să fie oare reprezentaţia aceasta imundă un test academic al reactivităţii creştinilor-cobai la hulă şi blasfemie? Posibil.

În orice caz, e urât, cinic şi riscant, cum *nu se cade* unui adevărat spirit civic şi european.

În numele Consiliului de Administraţie al
Asociaţiei „Christiana",
Conf. Univ. Dr. Med. Pavel Chirilă
(preşedinte)
Gabriela Moldoveanu
(consilier editorial al Editurii Christiana)

PE MARGINEA UNEI BLASFEMII

Răzvan CODRESCU

Deşi intrată într-un con de umbră după penibila răfuială publică din 1998 cu d-na Lucia Hossu-Longin, pentru şefia Televiziunii naţionale (în cele din urmă câştigată de un *out-sider*, uitat şi el între timp: obscurul Cristian Hadji-Culea), d-na Alina Mungiu-Pippidi a continuat să-şi îndeplinească rolul de politruc al noii stângi intelectuale, cu zelul cu care ar fi făcut-o, probabil, şi în contextul vechiului regim comunist, când a activat în U.T.C. şi în U.A.S.C.R. (neavând însă pe atunci timpul necesar de a-şi îndeplini vocaţia de cerber ideologic).

Iată însă că, nu demult, d-na Alina Mungiu-Pippidi a revenit în atenţia publică prin punerea în scenă, la Ateneul Tătăraşi din Iaşi, a piesei sale *Evangheliştii*, de către regizorul şi directorul Benoît Vitse, cu o trupă de actori de mâna a doua (pentru că cei consacraţi, spre onoarea lor, au refuzat să se facă părtaşi la colportarea scenică a acestei blasfemii anticreştine, unice prin virulenţă şi perversiune în peisajul literar-artistic românesc de după 1989 **[1]**).

Nu ştim ce anume l-a determinat pe regizorul pripăşit Benoît Vitse să în-sceneze acest spectacol penibil şi profanator (dumnealui pretinde că l-a convins chiar "calitatea estetică" a piesei, lecturate în versiune franceză, dar este cel puţin curios că această "calitate estetică" nu a mai convins în atâţia ani pe nimeni din România să pună piesa în scenă, cu toate că aceasta căpătase un premiu UNITER în 1992, când un juriu mai degrabă dubios o decretase – fără să convingă pe mai nimeni – "cea mai bună piesă a anului"!); este cert că au fost la mijloc şi raţiuni sau interese extraestetice, favorizate, mai nou, şi de fondul de insidios relativism moral-religios creat de traducerea recentă a unor autori anticreştini din Occident (José Saramago, Paulo Coelho, Dan Brown etc.), precum şi de delirul mediatic orchestrat în jurul tragediei de la Tanacu. Pe acest fond, autoarea se consideră sincer o campioană a gândirii emancipate şi a libertăţii de creaţie, crede că se loveşte de obtuzitatea unor oameni fără orizont cultural şi sensibilitate poetică (chiar dacă criticii ei se numesc Constantin Bălăceanu-Stolnici, Andrei Pleşu, Teodor Baconsky, Cristian Bădiliţă, Adrian Papahagi, Ludmila Patlanjoglu, Dan Dungaciu etc.) – într-un cuvânt, pozează în geniu neînţeles şi în victimă nedreptăţită a unei lumi care... nu s-a învrednicit să o merite!

Alina Mungiu (n. 1964, Iaşi), căs. Pippidi (1994), a studiat răzbit Medicina şi mai în pripă Politologia, şi-a făcut ucenicia medicală la Socola şi ucenicia ideologică la G.D.S., s-a ilustrat precoce ca publicistă (*Opinia studenţească, 22, Expres* etc.) şi scriitoare (*Emanciparea Prinţului Hamlet, Evangheliştii, Ultima cruciadă*), ajungând să treacă, în anumite medii, drept "cea mai deşteaptă femeie din România". Chiar dacă ne sfiim să ne facem părtaşi la un asemenea entuzism superlativ, nu ne trece prin minte să-i contestăm aprigei "analiste" anumite calităţi intelectuale şi o anume zvelteţe a condeiului. Încă din 1997-98 s-a iscat însă o legitimă nedumerire: cum e posibil ca o persoană cu atâtea însuşiri, afişând tot timpul un aer justiţiar şi sfătos, să-şi saboteze inadmisibil, în manieră stalinistă, o colegă de un indiscutabil profesionalism? Ne e teamă că aici e vorba de o gravă defecţiune morală. Ne întrebăm însă dacă nu cumva e la mijloc mai mult decât atât. D-na Lucia Hossu-Longin, realizatoarea "Memorialului durerii", a întruchipat, în toată activitatea sa de după 1989, două categorii de valori pe care A. M.-P. le-a diabolizat sistematic în scrisul său: valorile *naţionale* şi valorile *creştine*. Tensiunea a lăsat impresia de a fi, prin urmare, mai ales una dintre două mentalităţi divergente, iar cu acel prilej A. M.-P. ni s-a vădit, nu doar în plan auctorial, ci şi ca om, în dimensiunea dizolvantă a personalităţii sale, ce sfidează direct nu doar cutare sau cutare adversar conjunctural, ci însuşi sentimentul naţional şi religios al poporului român.

(Re)citind sau văzând pusă în scenă piesa de teatru *Evangheliştii*, ignorată de lumea teatrală românească timp de mai bine de un deceniu, ni se revelează adevărata faţă a "celei mai deştepte femei din România". Sub paravanul parşiv al "autonomiei esteticului", autoarea îşi permite nu doar o abordare liberă a istoriei sau tradiţiei sfinte, după moda curentă a "demitizărilor", ci o răstălmăcire batjocoritoare de proporţii delirante, mergând de la insinuarea perfidă la abjecţia cea mai vulgară.

Evangheliştii sunt de fapt ucenicii leneşi şi găunoşi ai unui sofist falit din Antiohia, ce la propunerea lui Pavel, un criminal psihopat (care-i şi lichidează în cele din urmă, pentru ca mistificarea să nu poată ieşi la iveală), acceptă să redacteze, pe bani buni, patru versiuni ale vieţii unui profet evreu obscur, identificat cu personajul paranoid al "Povestitorului" ("Era un om obişnuit. Înalt cât mine, urât ca mine, sărac ca mine"), pus de regizor să defileze gol pe scenă, de care Pavel se foloseşte spre a cuceri mulţimile în mod fraudulos, ticluind o religie iluzorie ("Nu crezi una ca asta, nu-i aşa?", îi zice sofistul lui Pavel; "Principalul este să creadă ceilalţi...", răspunde cinic acesta).

Toate personajele masculine gravitează în jurul unicului personaj feminin, o prostituată prezentată drept "preoteasa zeiţei Artemis" şi asimilată, în subtext, cu Maria Magdalena (cu care Povestitorul-Isus întreţine o perversă relaţie erotică: "Ai simţit natura divină din mădularul lui dumnezeiesc?", întreabă sofistul; iar femeia răspunde: "Dimpotrivă... Atingerea lui e aproape imaterială. E un amant cu totul incapabil, dar un om fascinant..."). În scena spălării cu lacrimi a picioarelor lui Iisus, prefăcută de regizor într-un abominabil *show* erotic, Maria Magdalena începe de la tălpi şi termină între coapsele acestuia...

Episoadele evanghelice sunt maimuţărite pe rând, de la naşterea până la judecata lui Iisus, Maica Domnului fiind batjocorită cu predilecţie: "Din câte am auzit, a fost o târfă!", exclamă Pavel. Atunci când unul dintre "evangheliştii" pune ironic întrebarea: „Cum, o fecioară să dea naştere unui prunc?", în fundal – ca "găselniţă" regizorală – apare mama lui Iisus despuiată, provocând un fel de hilaritate libidinoasă, în care autoare şi regizor se întâlnesc în acelaşi duh profanator.

Pe cruce a fost răstignit Barabas, în vreme ce Isus a şters-o "englezeşte", avertizat de Iuda ("A, iată-te! Trebuie să dispari repede (...) la aceşti treizeci de arginţi şi pleacă fără să mai previi pe nimeni!"; "Am să mă întorc...", bâiguieşte derutat falsul fiu al lui Dumnezeu; "Nu, să nu te mai întorci!", îi spune categoric Iuda).

Până la urmă Pavel îl înjunghie pe la spate pe Isus însuşi (după ce-i otrăvise pe ceilalţi, vârând în desagă "Cărţile Sfinte"). "Cum, l-ai ucis şi pe Dumnezeul tău?!", întreabă Cherintos; "N-am avut ce face. Se speriase de toate crimele acestea şi voia să dea totul în vileag", îl lămureşte Pavel; "Ce Dumnezeu slab de înger! Oricum, mai mult te încurca decât te ajuta", meditează sofistul; iar Pavel: "E drept. Eu voi veghea la interesele lui mai bine decât ar fi făcut-o el însuşi"...

Pentru efect, la final, pseudo-Isus este pus să învie parodic, cu pumnalul în spate; el se apropie de cadavrul prostituatei şi, îmbrăţişând-o, îi zice duios: "Nu te teme! Astă-seară vei fi cu mine în Rai!".

Pe fondul scandalului succesiv montării de la Iaşi, autoarea acestor insanităţi tendenţioase are tupeul cinic de a declara *pro domo* (lămurindu-ne, între altele, şi pentru ce s-a vărsat sângele eroilor-martiri din decembrie '89!): "Izolate sub comunism, bisericile din România par să fi rămas mult în urma democraţiei. Ideea că Evanghelia trebuie interpretată alegoric, nu literal, aparţine Sfântului Toma din Aquino, nu mie. Ca orice text, şi Evanghelia trebuie citită şi interpretată critic, şi există o distinsă tradiţie intelectuală de sute de ani în acest sens. Oricine a citit *Evangheliştii* şi nu s-a luat după zvonuri tabloide nu poate crede ca piesa îl ridiculizează pe Iisus sau jigneşte sentimentele cuiva. Dacă Cioran e acceptabil pentru biserică cu textul lui despre Apostolul Pavel, dacă *Idiotul* lui Dostoievski e acceptabil ca model ideal pentru Iisus, atunci şi piesa mea e acceptabilă. Dacă nu, asta e, există un preţ al libertăţii de gândire şi sunt dispusă să îl plătesc. E cu totul inacceptabil, după ce am obţinut în 1989, să ne mai spună cineva ce avem voie să scriem şi ce nu. Montarea lui Benoît Vitse e un exerciţiu de exorcism. Putem scăpa de acest tradiţionalism retrograd care s-a ridicat cu totul neaşteptat la noi după 1989? Suntem singurii care, de la ateismul forţat, am căzut în fundamentalism creştin. Bulgarii au rămas moderni, hai să ne străduim şi noi!".

Cum s-a putut ca autoarea unor asemenea elucubraţii profanatoare să fie pusă în fruntea D.E.I. în 1996, imediat după triumful în alegeri al unui partid *creştin-democrat*? Cunoştea pe atunci preşedintele Constantinescu, care a făcut atâta caz în campania electorală de credinţa sa în Dumnezeu şi de "călugărul Vasile", aceste blasfemii ale protejatei sale? Iar mai recent, se cunoşteau antecedentele acesteia atunci când, din postura de lider al unei aşa-numite Societăţi Academice Române (SAR), se erija anul trecut, susţinută de o mare parte a presei şi intelectualităţii "portocalii", în mare moralistă a societăţii civile şi în epuratoare a clasei politice româneşti? Şi cum se poate ca astăzi o astfel de abjecţie pseudoartistică, scoasă pe neaşteptate din sănătoasa uitare de care avusese parte, să fie tolerată public şi chiar încurajată de o parte a presei şi de diriguitorii conjuncturali ai vieţii publice româneşti (în frunte cu noul ministru al Culturii, care crede, în abstract, că apără libertatea creaţiei artistice şi, mărturisind că habar n-are de piesă, invocă naiv, ca pretinsă autoritate în materie, decizia compromisului UNITER, de acum 13 ani!)?

Nu poate fi de mirare că, în această nouă şi nefericită împrejurare, Biserica Ortodoxă şi Biserica Romano-Catolică din România au reacţionat la unison prin întâistătătorii lor, iar o serie de alţi ierarhi, clerici şi publicişti creştini au întărit acest protest (la care ne raliem şi noi). De mirare este însă că o atitudine publică fermă a lipsit tocmai din partea Mitropoliei de la Iaşi, care ar fi fost prima datoare să se pronunţe şi să încerce să limpezească apele tulburate chiar în ograda ei! Credincioşii din România au nevoie să ştie şi să simtă că *ierarhii Bisericii lor* (iar nu de-alde Corneliu Vadim Tudor **[2]**!) stau de veghe pe bastioanele credinţei şi moralei creştine, şi că spiritul antihristic al veacului nu poate birui conştiinţa mistică şi mărturisitoare a Bisericii luptătoare.

Românii sunt acuzaţi întruna de "fundamentalism". Noi credem că ei pot fi acuzaţi mai degrabă de o iresponsabilă toleranţă. Piesa semnată de A. M.-P., cu nimic mai prejos de *Versetele satanice* ale lui Salman Rushdie (cel hăituit atâţia ani de "răzbunarea" islamică), a fost privită de creştinii din România doar ca o curiozitate jenantă, asupra căreia mai degrabă s-a tăcut, ani în şir. Lipsa unei reacţii mai generale şi mai radicale pare, într-o anume privinţă, un semn bun; însă a ignora sau a uita pur şi simplu că d-na Alina Mungiu-Pippidi, indiferent de fotoliul din care se produce, este, între altele, autoarea *Evangheliştilor*, ba a mai şi preface-o, după toate, într-un fel de martiră a democraţiei şi a "drepturilor omului", reprezintă, credem, cel puţin o imprudenţă şi o dezertare morală...

Note:

[1] Se pare însă că piesa, chiar dacă ulterior refăcută în parte, a fost concepută dinainte de 1989, şi n-ar fi displăcut deloc ateismului oficial de atunci, fiind rudă bună cu *Biblia hazlie* a lui Jaroslavski (Gubelman) în măsură mai mare decât cu blasfemia cinematografică a lui Scorsese (invocată cu precădere în noul context postdecembrist).

[2] Care a delirat semidoct şi mahalageşte pe postul OTV, invocând greutatea în kilograme a autoarei (porecliţă "Dosia") şi complexele aferente, faptul că ar fi avut un bunic care a lucrat la morga din Iaşi şi că ar puţi fizic încă şi mai abitir decât moral sau intelectual, iar în cele din urmă a ameninţat-o cu sancţiunea divină, sub care ar fi picat, la vremea lor, şi un Shelley sau un Camus!

Răzvan Codrescu

Sonete noi

TE-AM TOT PIERDUT...

Te-am tot pierdut, puţin cîte puţin –
o coastă, un descîntec, o tăcere...
pînă-au rămas doar drojdii de durere
din taina ta de pîine şi de vin.

Pe alte căi lactee se afin
azi paşii tăi, cu-aceeaşi mlădiere:
te ştiu din creştet pînă în viscere,
dar duhul tău mi-e ca un zeu străin...

De ce iubirea care-nvîrte stele
nimic nu poate-n pîrga ei, sub vremi?
De ce ne-atîrnă inimile grele,
cînd tu pe nume, Doamne, ne mai chemi?
O, crucii tale nu-i mai dau de capăt
şi-n umbra ei mereu mai singur scapăt!

DEUM VERUM

Principiu, Raţiune, Prim Motor,
În Sinele, Fiinţa, Infinitul,
Absconsul, Numinosul, Nenumitul –
acesta-i, frate, Dumnezeul lor.

Al nostru, şi cu noi pătimitor,
e cel în care sîngeră-asfinţitul
şi-n trupul lui, pe cruce răstignitul,
Golgotele se cer după Tabor.

Al lor e Unul fără-al doilea-n veci,
al nostru-i Fiu născut în Duh de Tată.
Al lor e chipul gîndurilor reci,
al nostru – asemănare-nflăcărată...
Aşa că, frate, cînd ţi-e dor de tine,
nu te-mvorbi, ci tace-te mai bine!

RUGĂ DIN ARDEAL

Din veacul meu ca dintr-o pită frînt,
un bruş mi-s doar, ţipat din lume-afară,
să ţin de foame celor ce visară
să fie cer – şi s-or făcut pămînt.

Tăcere-i coaja, însă miezu-i cînt,
şi mă cuminec, sară după sară,
cu morţii mei, ce nu mai apucară
să-şi vadă crucea creştet la mormînt.

O, Doamne, ce le ştii de-a fir a păr
şi numele, şi pleavniţa, şi dorul,
şi judeci verde după adevăr,
părtaş mă fă iubirii lor căinite
şi dă-mi nădejde să le ţin soborul
cu-aceste brînci de voie răstignite!

CUMPĂNĂ

Eu veghetor ţi-am fost, neadormit,
la cumpăna eonilor cea mare,
dar ochiul tău, cu licăriri barbare,
de patimi orb, abia de m-a zărit.

Un stîrv ajuns-ai, putred de uitare,
la care trag vultanii spre-asfinţit,
şi doar în somnul tău învitregit
mai salţi larvar, din zdrenţe de visare.

Dar mumă-mi eşti şi-n poala ta zgîrcită
stau morţii mei flămînzi de înviere,
ce au în cer cetate neclătită.
Să stingi pe veci lumina lor stelară
nici tu nu ai, nici iadul tot putere,
blestem şi cruce-a stirpei mele – ţară!

VUIETUL DUHULUI SFÂNT

În Sfânta Scriptură, *Faptele Apostolilor*, suflarea Duhului Sfânt în lume este asemănată suflării de vânt: „şi din cer, fără de veste, s-a făcut un vuiet, ca de suflare de vânt ce vine repede, şi a umplut toată casa unde şedeau ei" (*Fapte* 2, 2). La *Facere*, când Duhul se purta pe deasupra apelor, eu cred, cu riscul de a fi criticat pentru multa imaginaţie, că o făcea tot cu vuiet ca de suflare de vânt. Era o mişcare extraordinară la Facerea lumii, prea multă mişcare ca să fie linişte desăvârşită. Pe Muntele Horeb, ca într-o adevărată Cincizecime a Vechiului Testament, proorocul Ilie, în „adiere de vânt" Îl descoperă pe Domnul.

Vântul, ca mişcare de aer, deşi materialnic, nu poate fi văzut dacă nu se foloseşte de o altă formă de materie: praf, nisip, frunze, diferite obiecte, pe care le ridică în mişcarea sa. Duhul Sfânt, ca persoană a Sfintei Treimi, asemeni vântului, este nevăzut. Vizibilă e doar lucrarea Lui: zeci, sute, milioane de oameni antrenaţi în Sfinte Liturghii, pietre, lemne ordonate în Sfinte Biserici, trupuri neputrezite în Sfinte Moaşte, şi alte multe, care dacă s-ar fi scris una câte una, cum spune Sfântul Ioan Evanghelistul, cu adevărat „lumea aceasta n-ar cuprinde cărţile ce s-ar fi scris" (*Ioan* 21, 25). Această vizualizare la nivelul materiei a lucrării Duhului Sfânt înseamnă răspândire a Cuvântului, deci o invadare a lui Dumnezeu în lumea aceasta. Flacăra de pe creştetul apostolilor la Cincizecime, sau norul luminos de pe Tabor, bisericile, moaştele, devin „material didactic" în lucrarea de propovăduire şi de prezenţă „până la sfârşitul veacurilor" a lui Hristos-Dumnezeu prin Duhul Sfânt.

Închipuiţi-vă o suflare de vânt care ia chip, folosindu-se de o bârnă, de un lemn, în partea superioară a vârtejului, sau de o ţiglă în rotaţie, în partea de jos a curentului. ţigla, care până atunci slujea cuminte la apărarea unei case de ploaie, antrenată de vânt, intră în nebunia zborului, fără a fi menită acestuia prin construcţie. Nu are aripi, nu are coadă, nu are elice, dar zboară! O bucată de catifea roşie (material des folosit de o anumită categorie de femei care practicau ceea ce se numeşte cea mai veche meserie din lume), dacă se urcă pe un băţ şi se împodobeşte cu strălucitoare cruci aurii, făcută steag bisericesc, este atinsă de lucrarea Duhului Sfânt şi va „striga" tare, atunci când este purtată, că acolo este o manifestare a Duhului. Nu este mai curioasă o ţiglă care zboară decât o pânză roşie pe băţ! Exemplele pot continua: o bucăţică de pâine, care, la mărimea folosită în Liturghie, în orice casă ar fi trecută cu vederea sau aruncată la câini, devine, în Duhul Sfânt, Trupul Domnului, pentru care preotul trebuie să-şi dea viaţa dacă se întâmplă să ardă biserica sau să intre năvălitorii peste el la sfânta slujbă. În Duhul Sfânt se moare pentru două grame de pâine! Aurul, care pe multe degete se depune ca un adevărat tartru al iadului, oprindu-le de la a face cruce, atins de aripa Duhului Sfânt, se prelinge delicat pe buza potirelor, pentru a arunca irizaţii de foc asupra Sângelui din interior.

Tâlharul de pe cruce fură Raiul, desfrânata Maria Magdalena propovăduieşte Învierea Domnului, carnea putrezită de patru zile merge pe picioare (Lazăr), soldatul roman, ca păgân, pune bazele cultului creştin, scobind cu suliţa coasta Domnului, în căutarea Sfântului Sânge şi a apei, sau porci care zboară de pe stâncă aruncaţi în hău, cu un curaj egalat doar de cel al vulturilor: lumea „nefirească" a Duhului, în care, ca într-un mare joc, regele schimbă locul cu nebunul sau „calul-asin" cu „turnul-minaret", ca mijloc de vestire şi aducere a lui Mesia.

De ce scriu aceste rânduri? Poate pentru că Duhul a antrenat o mână anchilozată într-ale scrisului, sau pentru că mulţi oameni spun că nu au ce căuta în această mişcare din cer „ca de suflare de vânt":

– Dacă sunt un om dependent de băutură şi semenii mă numesc cu dispreţ „beţiv ordinar", lasă-l pe preot să vorbească despre Hristos!

– Nu! Vorbeşte tu!

– Eu sunt desfrânată!

– Atunci fii preot! Orice femeie, este preotul familiei sale. Activitatea preotului în parohie ca învăţător al Cuvântului dumnezeiesc – în afară de puterea sfinţitoare – este aproape aceeaşi cu cea pe care o face mama în casă când îşi educă fiii să devină buni creştini, sau când îşi trimite soţul la... Spovedanie.

– Eu sunt hoţ!

– Fură Raiul, folosindu-te doar de limbă! Crezi că poţi să-l egalezi pe cel care a intrat primul în Rai – tâlharul din dreapta Mântuitorului? Lasă-te antrenat de suflarea Duhului Sfânt; iar dacă eşti prea greoi pentru a zbura, du-te la ţiglă şi învaţă de la ea!

Pr. Cătălin ILIE

Ionuț Lăpădat

n. 01 aug. 1984 Gura Rîului Sibiu
Școala Generală Gura Rîului
Liceul Energetic Sibiu
Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" Sibiu
(student anul III Teologie Pastorală)

POEM-ACATIST SFÂNTULUI NECUNOSCUT

1

Fericit cu ochii simpli
și căprui de îndurare,
peste scripeții de vânturi
te-ai suit în rai cu sfinții,
n-au știut să te-ncunune
doar mormântul să-ți adape,
lângă teiul crucii tale
visurii de dor ... părinții.

1

Bucură-te-n leagăn simplu
de botez ... trecut al vieții,
Bucură-te rouă dulce
în lucirea dimineții,
Bucură-te că-nainte
de-a-ți propti în lut privirea,
Bucură-te că din taine
ai ales doar nemurirea,
Bucură-te-ntre luceferi
cel care arăți cărarea
Bucură-te sfințișorul
care-ai îndreptat plecarea,
Bucură-te-ntr-o clipire
nu-nceputul început,
Bucură-te că-nainte
clipa viață s-a făcut,
Bucură-te-n fașă simplă,
sfântule necunoscut.

2

Scrijelind de dor altare
pe lespezi dulcegi de vânt
te-ai închis în regăsirea
unui alt fel de pământ
și, ...strângând din drumul floarea
teilor învecinicți
azi, ascuns îți ierți tăcerea
pașilor în cer proptiți.

2

Bucură-te fără zâmbet
cu surâsul argintiu,
Bucură-te, căci de tine
n-a știut nici un târziu,
Bucură-te-n dorul serii
priveghereа rândului,
Bucură-te-n slove albe
rugăciunea gândului,
Bucură-te-n pași prin iarba
primăverilor, tăcut,
Bucură-te că-n pustie
ai fost sfânt necunoscut.

3

Ai rămas fără icoană
scrijelindu-ți amintirea
pe o zare pe când norii
vindecau văzduhu-n taină
în omeți până la ceruri
să-ți încerce-n dor iubirea
unor muguri fără ramuri
înverziți de ger pe haină.

3

Bucură-te-n neaua serii
ușor venind pe coline,
Bucură-te-n bruma toamnei
pași trecând cărări virgine,
Bucură-te prin amurguri
străvecin cu toți strămoșii,
Bucură-te-n miez de noapte
pe când te trezeau cocoșii,
Bucură-te-n roua verii,
aurlu și fără teamă,
Bucură-te-n bucuria
cu care un dor te cheamă,
Bucură-te-n pașii limpezi
dezlipind o veșnicie,
Bucură-te pe când toaca
te strângea-ntr-o elegie
Bucură-te-n dorul nopții
sub luceafăr apărut,
Bucură-te citind slova
numelui neîncăput,
Bucură-te-n isihie,
sfântule necunoscut.

4

Dezlipește-o rană simplă
de pe inima de mamă,
nu ai lacrimi și-ți porți teama
copilașului la sân,
azi nu-i vreme de luceferi
doar la sfinții din icoană
buzele și-ncet clipirea,
ca-ntr-o funie rămân.

4

Bucură-te-n dansul verde-al
primăverilor icoană,
Bucură-te că de mică
ai știut că vei fi mamă,
Bucură-te cântec tainic
însemnat cu semn de carte,
Bucură-te într-o joacă
chiar de-aduci viața prin moarte,
Bucură-te prin nădejdea
anilor cari cer luminii,
Bucură-te, câte-un înger
să aleagă-n iarbă spinii,
Bucură-te-n clipă frântă
de-amintiri când vin pe lume,
Bucură-te ... naști copiii
fără să le pui vreun nume,
Bucură-te când fereastra
e-n mușcate roș bătută,
Bucură-te, ții privirea
către cel născut tăcută,
Bucură-te mamă sfântă
de copii necunoscută.

5

Fecioria-n taina nopții
arde-n focul candelei
tu, mireasă, îți cerni urma
pe aleile cu tei
ușor închinând tăcerea
preafrumoaselor cuvinte
când buze le ungi cu mierea
rugilor către Părinte.

5

Bucură-te crin al nopții
înțeles de-al tău parfum,
Bucură-te albu-n suflet
nepătat de nici un drum,
Bucură-te pași ce strigă
când strivesc sub, ... alte urme
Bucură-te că nici prinții
n-au știut gândul să-ți curme
Bucură-te-n neaua iernii
mugur plin de primăvară,
Bucură-te înger, ziuă
stelelor pentru o seară,
Bucură-te-n vis de inimi
mai curată decât roua,
Bucură-te-n albe clipe
altui timp devreme noua,
Bucură-te nepereche,
dor al gândului ascuns,
Bucură-te lin, Fecioara
neștiutului pătruns.

6

Calcă iarna-ncet prin sate
pași de sfinți pe uliți vechi,
ninge veșnic pe acasă
peste șurile-nvechite
vetrele-și trezesc povestea
neștiutelor urechi,
de prin strămoșești citanii
de ceasloave-ncolbuite.

6

Bucură-te sfânt în straiul
nețesut al Învierii,
Bucură-te-n dor de doină
peste mugetele serii,
Bucură-te-n neaua iernii
înălbită de colinde,
Bucură-te cu boierii
la cina ce ți se-ntinde,
Bucură-te-ntre fuioare
ursitor la zece neamuri,
Bucură-te lângă pluguri
arând primăveri pe jneamuri,
Bucură-te în oglinda
străveziilor izvoare,
Bucură-te la răscrucea
semănatelor ogoare.

7

Cerul lin în zări coboară
înțeles de sfinți pe creste
toci albastre strâng seninul
trezit dintr-o elegie
în care părea că cerul
se alungă-ntr-o poveste
despre care nimeni vrednic
nu-i prin lume să mai știe.
Dar veniră din icoane
înrămate-n anotimpuri
visurii și plini de vreme
neștiuții multor veacuri
ranițe purtând și dorul
de a vindeca-n răstimpuri,
prin tăcerea lor senină
vorbele, ... cu alte leacuri.

7

Să se bucure-n lumină
ochii celor mai cuminți,
să se bucure privirea
tainică celor părinți,
să se bucure fereastra
'ntredeschisă între dealuri,
să se bucure în taină
lin lumina cald-a serii
când în raiul lor stau sfinții
neștiuți ai Primăverii ...

Gura-Râului,
11 octombrie 2004

BASARABIA 1940 (III)

UN ABANDON RUŞINOS
Dovezile unei trădări istorice

Cedarea fără luptă [urmare]

– Informaţiile Statului Major al Armatei Române „despre concentrarea a trei grupuri de armată în apropierea frontierei ruso-române, primul la nord de Cernăuţi, al doilea – cu şase divizii motorizate şi alte unităţi – la 140 km la răsărit, şi al treilea în lungimea căii ferate Tiraspol-Odessa", au fost confirmate în **15 octombrie 1939** de generalul Palasse, ataşat militar al Franţei la Moscova, adaugă Al. Cretzianu, trimiţând şi la telegrama din aceeaşi dată a Legaţiunii României la Moscova (*apud* Gh. Buzatu, *ibidem*).

– Declaraţia şefului delegaţiei sovietice pentru tratatul militar ruso-leton, făcută şefului Statului Major al armatei letone că, la terminarea negocierilor cu Finlanda, se va produce o acţiune sovietică în contra Basarabiei şi că, în acest scop, se găsesc deja importante contingente concentrate în zonele militare Harkov şi Odessa. Ea a ajuns la urechile lui Grigore Niculescu-Buzeşti, însărcinatul cu afaceri român la Riga, care a transmis-o, pe **4 noiembrie 1939,** lui Al. Cretzianu, secretar general al Ministerului Afacerilor Străine din România (cf. *op. cit.*, p. 266).

– Pasajul existent în *Jurnalul* unui celebru ziarist şi apoi istoric american, William Shirer, citat tot de Cretzianu: „Toată lumea la Moscova, de la Stalin în jos, îşi închipuia că Armata Roşie va fi la Helsinki într-o săptămână de la începerea atacului. Erau atât de siguri încât fixaseră data de **6 decembrie** în vederea atacului din Basarabia, dar l-au contramandat în ultimul moment" (*idem*). Cu numai o zi înainte, pe **5 decembrie**, Vladimir Potemkin, locţiitorul lui Molotov, declarase ambasadorului francez la Moscova „că Odessa este un port mort de când a pierdut hinterlandul Basarabia" (Hillgruber, *op. cit.*, p.96).

– *„La 13 decembrie 1939 Carol II, aflând de la Clodius că Germania va apăra România «numai dacă Ruşii trec Prutul», deduce că soarta Basarabiei fusese hotărâtă prin pactul Hitler-Stalin de la 23 august 1939"* **[1]**.

În primăvară, după armistiţiul intervenit în războiul ruso-finlandez, soldat cu satisfacţii teritoriale pentru ruşi, conducătorii sovietici îşi concentrează din nou eforturile diplomatice şi militare pentru a pregăti raptul teritorial împotriva României.

– „La **30 martie 1940** , D-l Molotov a pronunţat în faţa Sovietului Suprem un discurs în care – făcând completă abstracţie e pactul Briand-Kelogg şi de protocolul Litvinov – a afirmat că nu existau obligaţii de non-agresiune între Uniunea Sovietică şi România şi punea pe agenda zilei problema Basarabiei.

La **10 aprilie 1940**, preşedintele Consiliului Comisarilor Poporului a convocat, în mod brusc, la ora 10,30 seara, pe ministrul României la Moscova şi i-a vorbit, pe un ton ameninţător, de pretinsele incidente de frontieră, care nu trebuiau să se mai repete: «căci nimic bun nu ar putea rezulta»" **[2]**.

– Concentrările de trupe sovietice la est de Nistru s-au intensificat în prima jumătate a anului, iar după **1 aprilie 1940** ele au fost sistematice. Este înmărmuritoare absenţa unei reacţii energice faţă de intenţiile repetate şi evidente ale iminentei agresiuni ruseşti. Apatia şi ciudata indiferenţă a autorităţilor statului român întăreşte serios suspiciunea că Basarabia fusese (tacit?) abandonată.

– „La **22 mai 1940**, când dl. Gafencu a atras atenţiunea ministrului Germaniei asupra concentrării de trupe sovietice la graniţa României, dl. Fabricius i-a răspuns: «Au intervenit în lunile din urmă schimbări adânci în raporturile germano-ruse, de care oricine trebuie să ţină seamă», adăogând că «pacea şi liniştea României atârnă în bună parte şi de înţelegerea deplină la care ar putea ajunge România cu vecinii săi de la răsărit». Întrebat în ce fel s-ar putea realiza o asemenea înţelegere, dl. Fabricius a amintit că ruşii se plâng că Odessa este prea aproape de hotar şi a declarat: «Deoarece nu poate fi mutată Odessa, s-ar putea împinge mai departe hotarul»" **[3]**.

– „La **23 mai 1940**, generalul Florea Ţenescu, într-un memoriu prezentat Palatului, dovedea că pătrunsese secretele pactului de neagresiune sovieto-german din 23 august 1939 şi solicita dispoziţii de rigoare: «Pactul ruso-german lasă Rusiei posibilitatea de a ataca Basarabia. Este ultimul moment pentru ca guvernul să comunice MStM-ului dacă Basarabia trebuie apărată sau evacuată. De această alternativă depinde pregătirea dispozitivului de apărare sau evacuare în timp util a materialului militar şi a bunurilor mobile. Răspunsul impune extremă urgenţă»" **[4]**.

Cunoscând, acum, poziţia generalului în fatalul Consiliu de Coroană, se poate presupune, logic, că memoriul lui nu a primit vreun răspuns, ceea ce i-a determinat poziţia defetistă ulterioară.

– În jurnalul său, fruntaşul ţărănist Ion Hudiţă consemnează cu surprindere pe **29 mai** faptul că Germania nu garantează graniţa de est a României. „În acest moment, atât liderii PNŢ, cât şi Antonescu, la fel ca regele Carol II au avut convingerea că Acordul semnat la 23 august 1939 între URSS şi Germania nazistă conţinea şi o prevedere secretă pentru ocuparea Basarabiei de către sovietici. Faptul aruncă o lumină decisivă asupra comediei jucate de Carol II în Consiliul de Coroană care a cedat provinciile de Est ale ţării" **[5]**.

– Pe **31 mai** are loc demisia ministrului de Externe, Grigore Gafencu. Ea corespunde cu modificarea politicii regelui Carol al II-lea şi apropierea de Germania, după înfrângerea şi ocuparea Franţei. Ulterior, după cedarea Basarabiei, Gafencu va fi trimis ca ambasador la Moscova.

– Zvonul răspândit de agitatorii comunişti şi propagandiştii Armatei Roşii că România se pregătea ea să atace URSS, dar că URSS o va obliga să-i cedeze Basarabia şi Bucovina.

– Pe **2 iunie**, răspunsul lui Fabricius la demersul formal al lui Tătărăscu exprimând îngrijorarea României faţă de masările de trupe ruseşti la graniţele sale, cădea ca un cinic verdict: „Dacă şi în ce măsură, România va fi dispusă a discuta eventualele dorinţe de revizuire ale vecinilor săi, *ca de pildă a Rusiei în chestiunea Basarabiei?*" **[6]**.

– Începând cu **15 iunie 1940**, exod inexplicabil (?) de populaţie evreiască dinspre Vechiul Regat *înspre* Basarabia şi Bucovina, unde s-au semnalat apoi, începând cu 28 iunie, acte de violenţă împotriva ofiţerilor şi soldaţilor români în retragere, împotriva reprezentanţilor administraţiei etc. **[7]**. Graba acestor evrei către provincia din estul ţării, adică în sens contrar populaţiei care părăsea Basarabia, se explică prin faptul că activiştii pro-sovietici din Basarabia şi din restul ţării fuseseră puşi la curent cu iminenta invazie, pentru ca ei să intensifice propaganda în teritoriile ce urmau să fie ocupate.

– Materialul informativ prezentat de Biroul II al Armatei române pe **19 iunie 1940**, care avertiza că intenţia URSS de a intra în Basarabia şi Bucovina este foarte posibilă **[8]**.

– În **22 iunie 1940**, cu numai 4 zile înainte de ultimatum, în Basarabia şi Bucovina sunt difuzate manifeste sovietice înştiinţând populaţia de apropiata „eliberare" a acestor teritorii „de sub jugul boierilor români, moşierilor, capitaliştilor şi Siguranţei" **[9]**. Evident că autorităţile române, până la cei mai înalţi factori de decizie în stat, nu puteau să nu fie la curent cu această propagandă.

– Oricum, încă de pe **12 iunie**, Armata a 4-a înaintase cererea „de a evacua familiile ofiţerilor, funcţionarilor, clerului, averile de stat, materialele din stocuri, depozitele fabricilor din provinciile ameninţate.", ceea ce Carol nu a aprobat. (*ibid.*, p. 133). Refuzul regelui nu se explică decât prin dorinţa de a părea că ultimatumul rusesc îl lua prin surprindere.

– După **28 iunie**, în timp ce trupele române din Basarabia dădeau curs ultimatumului, generalul Glogojeanu din zona Galaţi ia iniţiativa de a trece Prutul pentru a recupera material şi armament abandonat în timpul retragerii, acţiune la care trupele sovietice s-au retras în grabă, crezând că românii contraatacă. Faptul este extrem de semnificativ, deoarece denotă că, din punctul de vedere al marelui Stat Major de atunci, *se putea rezista* **[10]**.

(Va urma)

Florea TIBERIAN

---

[1] *Cf.* Paul Goma, *Săptămâna Roşie: 28 iunie – 3 iulie 1940 sau Basarabia şi evreii*, Ed. Vremea XXI, Bucureşti, 2004, p. 133. Sublinierea îi aparţine autorului.

[2] Al. Cretzianu, „Politica externă a României: 1919-1940", *apud* Gh. Buzatu, *op. cit.*, p. 76.

[3] Al. Cretzianu, „Politica de pace a României faţă de Uniunea Sovietică" (prelegere ţinută în 1954), *apud* Gh. Buzatu, *op. cit.*, p. 68.

[4] Gh. Buzatu, *Din istoria secretă...*, ed. cit., p. 267.

[5] *Cf.* Alex Mihai Stoenescu, *Istoria loviturilor de stat în România. 1821-1999*, vol. III, *Cele trei dictaturi*, Ed. RAO, Bucureşti, 2002, p. 279.

[6] Al. Cretzianu, „Politica de pace a României...", *apud* Gh. Buzatu, *România cu şi fără Antonescu*, p. 69, sublinierea autorului.

[7] *Cf.* Paul Goma, *op. cit.*, pp. 177 şi urm., 193.

[8] Gh. Buzatu, *Din istoria secretă...*, ed. cit., pp. 249-250.

[9] Vezi Paul Goma, *op. cit.*, p. 132.

[10] Alex M. Stoenescu, *op. cit.*, vol. III, p. 512.

Marginalii la cazul Tanacu

MISTICISM ŞI RAŢIUNE ÎN ROMÂNIA ORTODOXĂ

Partea (aparent) nevăzută a evenimentelor tragice de la Tanacu ar putea intra şi în cercetarea filosofilor. Punctele de vedere ale unor teologi şi clerici ortodocşi asupra cazului de la Tanacu nu au atins problema legăturii dintre misticism şi raţiune. Cum filosofii tac, cum teologii refuză contactul cu realitatea şi cum sociologii ignoră faptele (ultramediatizate), rămâne ca doar presa ortodoxă să încerce să pună punctul de „i".

Cazul Tanacu parcă ar fi avut o anume determinare spaţio-temporală să se întâmple (anul 2005; România creştin-ortodoxă, mai precis o zonă cumplit de săracă a Moldovei). Într-o epocă de post-ateism comunist şi de neo-ateism european. Opinia publică românească a fost o tabără a disputelor ideologice (religioase şi „sociologice"). Cealaltă tabără a fost constituită din oficinele *mass-media* şi din cohorta de ONG-uri ale unei societăţi civile configurate în spaţiul românesc doar prin mimarea organizării socio-politice din Occident şi SUA.

Opinia publică românească – o bună parte a acesteia – s-a pus în mişcare prin acei oameni simpli din satele Vasluiului şi ale Moldovei. Acei oameni i-au apărat orbeşte pe protagoniştii evenimentelor nefaste de la Tanacu. Nişte oameni simpli, neinstruiţi, care reprezentau atunci „vocea poporului", ba chiar a „poporului de jos". Un popor ţinut într-o cruntă incultură, generată şi organizată de regimul comunist şi întreţinută perfid în cei 15 ani scurşi de la prăbuşirea acestuia.

„Poporul de jos". Libertatea religioasă (re)câştigată în decembrie 1989, a complicat viaţa „poporului de jos". O credinţă creştin-ortodoxă curată, sănătoasă, puternică, nu avea cum să reapară în sânul unui popor confruntat timp de 45 de ani cu decapitarea elitelor, cu deşertul intelectual, cu dispariţia creierelor care gândesc normal. Pervertirea raţiunii individului român de dinainte de 1989, şi mai ales a cetăţeanului înrolat în PCR, a lăsat urme adânci şi a dus la degenerarea vieţii intelectuale medii în România comunistă şi postcomunistă. În aceste condiţii (create, premeditate, întreţinute), „poporul de jos" a căzut repede în misticism. De la ateism şi pervertirea gândirii, individul român de dinainte de 1989 a plonjat în lumea credinţei, după 1990.

Culpe şi culpabilizări. Fără un bagaj (raţional, cel puţin) de cunoştinţe în materie de doctrină creştină, de filosofie creştină şi de sociologie creştină, românul a vrut să-L redescopere pe Dumnezeu. S-a mulţumit românul nostru (superficial, guraliv, orgolios) doar cu „explozia" de biserici, de mânăstiri şi de schituri. Acestea au fost construite într-un ritm ameţitor în ultimii 15 ani, sub patronajul unor ierarhi BOR care – vorba marxistului – au pus accent mai mare pe cantitate decât pe calitate. Fără cunoştinţe elementare de psihologie, de anatomie şi fiziologie, fără a şti ce înseamnă primul ajutor acordat în situaţii-limită, fără a respecta cu rigurozitate canoanele Bisericii Ortodoxe, protagoniştii tragediei de la Tanacu au luat în îngrijire un psihopat, care a decedat după o tentativă de exorcizare. Totul s-a petrecut în condiţiile în care Secţia de Psihiatrie a Spitalului Judeţean Vaslui a externat un pacient insuficient tratat ca bolnav psihic. Inventariind culpele (penale, civile, medicale, sociale etc.) şi culpabilizările, se poate afirma că Statul (prin serviciul său medical, finanţat de la bugetul public) – mai precis Spitalul Judeţean Vaslui – poartă 99% din vină. Restul – 1 % – revine protagoniştilor de la Tanacu şi anumitor structuri bisericeşti, infiltrate cu impostori şi măcinate de incompetenţă. Acest 1%, metaforic vorbind, constituie şi procentul de vinovăţie al „poporului de jos" căzut în misticism.

„Poporul de sus". Ce face însă „poporul de sus"? Ne referim la intelectualii români, la filosofi, la sociologi, la psihologi, la teologi, la toţi cei care, dintr-un post sau altul, ocupat în ierarhia socială, se fac că nu observă misticismul „poporului de jos". Să ne întoarcem în perioada antecomunistă, când viaţa intelectuală era dominată de dezbateri publice cu tematici spirituale de mare profunzime. În epoca interbelică, mari gânditori creştin-ortodocşi (filosofi, teologi, artişti, publicişti cu ţinută intelectuală) au polemizat benefic pe tema separării artificiale dintre raţiune şi misticism. Metafizicianul creştin Vasile Băncilă a demonstrat, în multe eseuri, că „există o sinteză funcţională între raţiune şi misticism". Filosoful N. Bagdasar, în a sa *Istorie a filosofiei româneşti*, la capitolul „Vasile Băncilă", formulează următoarea afirmaţie (inspirată, ca judecată de valoare şi ca adevăr religios, din soida operă a lui V. Băncilă): „Misticismul lipsit de sprijinul raţiunii duce cu timpul la anarhie, iar raţiunea lipsită de sprijinul misticismului duce la artificializare şi impotenţă".

Avocaţii raţiunii. Iată o remarcabilă formulare a raportului dintre raţiune şi misticism! Aplicată la realităţile dramatice ale României de astăzi, acest adevăr religios (pe lângă cel filosofic şi cel sociologic) se potriveşte mănuşă pentru cazul Tanacu. Misticismul „poporului de jos", lipsit de sprijinul unei elementare culturi intelectuale, văduvit de ajutorul unei raţiuni sănătoase, a dus nu doar la anarhie (aşa cum avertizau Băncilă şi Bagdasar), ci şi la tragedie. Numai astfel pot fi înţelese reacţiile şi replicile multor oameni simpli, moldovenii de la Tanacu şi din acea zonă a deşertului intelectual. În acest context ar putea fi înţeles şi linşajul mediatic aplicat protagoniştilor de la Tanacu. Un linşaj foarte bine orchestrat de anumiţi reprezentanţi ai „societăţii civile". Lipsiţi la rândul lor de o elementară cultură în materie de doctrină creştin-ortodoxă, avocaţii Raţiunii au căzut şi ei în ridicol prin declaraţiile şi sentinţele lor (civice, sociale, culturale etc.). Tot V. Băncilă şi N. Bagdasar ne ajută să observăm că avocaţii Raţiunii, care au scufundat Biserica lui Hristos, ortodoxia românească şi creştinismul în genere în evenimentele de la Tanacu, nu fac decât să confunde anul 2005 cu anul... 1789. Avem – iată – radiografiată drama spirituală a societăţii româneşti postcomuniste: „poporul de jos" – căzut (iremediabil?) în misticism; „poporul de sus" – îmbolnăvit de raţionalism şi ateism european.

Silviu ALUPEI

DOUĂ EVENIMENTE JUDICIARE ŞOCANTE

Sfârşitul anului 2005 a făcut oarecum lumină în dosarul penal "Tanacu". Culpabilizarea penală a "exorcistului" Daniel Corogeanu devine încă şi mai discutabilă în raport cu două evenimente judiciare care vor cântări greu în soluţionarea dosarului de către judecători.

Primul eveniment. Şeful Secţiei de Psihiatrie a Spitalului Judeţean Vaslui, dr. Gheorghe Silvestrovici, medicul care i-a aplicat tratamentul de specialitate pacientei Irina Cornici înainte de a o retrimite la mănăstire, a declarat public că el se consideră vinovat de moartea tinerei "din cauza contextului de împrejurări". Avem de-a face, iată, cu o declaraţie şocantă, prin care dr. Silvestrovici recunoaşte gravele deficienţe ale sistemului sanitar românesc, precizând că boala de care suferea Irina Cornici, diagnosticată la internare ca schizofrenică, reprezintă doar un reflex particular a ceea ce se poate numi "schizofrenia societăţii româneşti".

Al doilea eveniment. Rezultatele contraexpertizei medico-legale efectuate după exhumare, la solicitarea avocaţilor lui Daniel Corogeanu, au fost şi acestea şocante. Potrivit acestei contraexpertize, tânăra Iria Cornici nu murise atunci când a sosit ambulanţa de la Vaslui. Probele biologice şi chimice prelevate atestă că pacientei îi fusese injectată (de către medical de pe Salvare) o doză de adrenalină de 5 ori mai mare decât cantitatea necesară unei resuscitări cardiace impuse în acea situaţie de urgenţă medicală. Cu alte cuvinte, decesul tinerei ar fi survenit printr-un regretabil act de malpraxis medical. Rămâne de văzut în ce fel vor valorifica judecătorii rezultatele acestei contraexpertize, care-l absolvă practic pe inculpat de uciderea unui om căruia, de fapt, nu i-a vrut decât binele.... *(S. A.)*

AJUTOR PENTRU ROMÂNII DE LA ATHOS

Chilia "Izvorul Tămăduirii" este una dintre cele 24 de chilii ale Schitului Lacu, care aparţine de Mănăstirea "Sf.Pavel". Acest schit a fost înfiinţat în anul 1760 de către monahul român Daniil şi de părinţii care vieţuiau împreună cu el în aceste locuri pustniceşti. În anul 1764, în schit existau deja 8 chilii locuite, iar la începutul sec. XX numărul chiliilor ajunsese la 24, în care trăiau o viaţă severă de rugăciune şi nevoinţă mai mult de 100 monahi români. Chilia "Izvorul Tămăduirii" a fost zidită pe la jumătatea sec. XIX, în partea vestică a schitului. Principalul ei ctitor şi primul ei stareţ a fost ieromonahul Arsenie, înscris în monahologhiul (lista de călugări) Mănăstirii "Sf. Pavel" în anul 1860. După cel de-al doilea război mondial, încetând să mai vină monahi români în Sf. Munte, chilia a rămas nelocuită şi a început să se degradeze. Încet-încet, pădurea de castan, care înconjoară chilia, a acoperit-o şi a astupat cele 2-3 cărări care o legau de celelalte chilii ale schitului. Despre existenţa acestei chilii nu mai ştiau decât părintele stareţ al mănăstirii, Arhimandritul Partenie (care în tinereţe fusese pădurarul mănăstirii şi locuia într-o chilie puţin mai sus de schit), precum şi câţiva din părinţii vechi ai mănăstirii şi ai schitului. După 1989, începând să vină iarăşi monahi şi tineri doritori de viaţă monahală din România în Sf. Munte, s-au rezidit 9 din cele 24 chilii ale schitului.

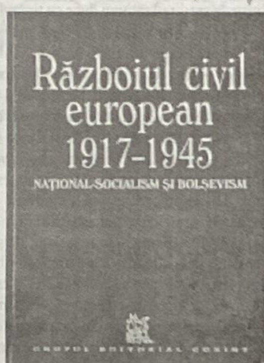
Anul acesta, cu binecuvântarea părintelui stareţ şi cu consimţământul părinţilor din conducerea mănăstirii, am început curăţirea locului pentru a rezidi şi această chilie, din care nu au mai rămas decât câteva ziduri. Întâmpinăm însă mari dificultăţi financiare. Apelăm la dragostea dumneavoastră să ajutaţi la rezidirea acestui lăcaş de rugăciune românesc din Sf. Munte Athos, Grădina Maicii Domnului. Toţi donatorii vor fi pomeniţi, iar cei care doresc să doneze sume mai mari de bani, pentru a deveni ctitori sunt rugaţi să ne scrie sau să ne contacteze telefonic. Ne puteţi scrie pe adresa:

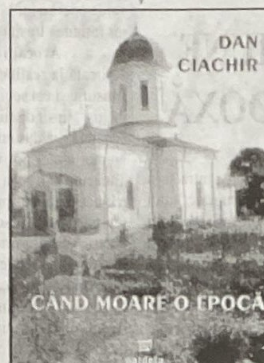
MONAHUL EFREM VOINEA
CHILIA „IZVORUL TĂMĂDUIRII"
SCHITUL SF DIMITRIE – LAKKOU
P.O.BOX 146 KARYES 63086
HOLY MOUNT ATHOS
GREECE
Tel.00306998502661

RAIFFEISEN BANK
(BD.UNIRII,NR.1,SECT.3,BUCUREŞTI)
CONT CURENT EURO : RO16RZBR0000060006823667
COD SWIFT:RZBRROBU (COD PT. DEPUNERE EURO DIN AFARA ŢĂRII)
CONT CURENT LEI: RO70RZBR0000060006823665

VITRINA CĂRȚII ♦ VITRINA CĂRȚII ♦ VITRINA CĂRȚII ♦ VITRINA CĂRȚII

Ernst Nolte, *Războiul civil european. Național-socialism și bolșevism*, traducere de Irina Cristea, Editura Runa/Grupul Editorial Corint, București, 2005, 516 pagini

Dan Ciachir, *Când moare o epocă*, ed. a II-a revăzută, Editura Paideia, București, 2005, 143 pagini

Marcel Petrișor, *Strigoii Ocișorului. Povestiri*, Editura Vremea XXI, București, 2005, 311 pagini

*** *Mărturisitorul*, antologie alcătuită de **Flor Strejnicu**, cu o postfață de Răzvan Codrescu, f. e., Sibiu, 2006, 285 pagini (poezii închinate lui Corneliu Z. Codreanu)

Mihai Rădulescu, *La capătul iadului. Mărturii și documente*, Editura Vremea XXI, București, 2005, 302 pagini

Teofil Mija, *Noi nu am avut tinerețe*, Editura Ex Libris, Brașov, 2005

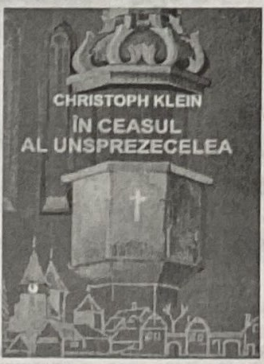
Pr. Ioan Sorin Usca, *Vechiul Testament în tâlcuirea Sfinților Părinți. VIII. 3-4 Regi*, Editura Christiana, București, 2006, 433 pagini

Danion Vasile, *Tinerii și sexualitatea. Păcate noi, păcate vechi*, carte tipărită cu binecuvântarea [Î.] P. S. Serafim, Editura Egumenița, f. l., f. a., 165 pagini

Alexandru Bidian, *Picuri dintr-o lume fără soare. Versuri*, ed. a II-a, Grupul Editorial Vremea, București, 2005, 199 pagini

Christoph Klein, *În ceasul al unsprezecelea. Predici din Transilvania*, traducere de Liliana Popa, f. e., f. l., f. a., 349 pagini

Revista *Rost*, anul III, nr. 34, decembrie 2005 (număr dedicat lui Paul Goma)

Revista *Rost*, anul IV, nr. 35, ianuarie 2006 (număr dedicat lui Horia Bernea)

Florea Tiberian

ÎN NADA MAEŞTRILOR

La Editura Vremea XXI din Bucureşti a apărut spre sfârşitul anului trecut, cu sprijinul Ministerului Culturii şi Cultelor din România, volumul *În nada maeştrilor. Încercări de mitanaliză*, marcând debutul editorial al unuia dintre cei mai vechi şi mai preţuiţi colaboratori ai *Punctelor cardinale*, d-l **Florea Tiberian** (Cristian Tiberiu Florea, n. 1959). Textul care deschide volumul ("Între mitanaliză şi hermeneutică") lămureşte conceptul de *mitanaliză* (lansat de I. P Culianu), structura şi obiectivele cărţii (în care se regăsesc multe texte publicate iniţial în revista noastră, dar şi altele apărute în *Timpul* şi în *Ziua*, de-a lungul mai multor ani). Eruditul profesor gălăţean este unul dintre cei mai subtili eseişti afirmaţi după 1989, cu preocupări predilecte de antropologie culturală şi religioasă, pe linia lui Blaga, Eliade şi Culianu. Prins "în nada maeştrilor", el ştie să-şi păstreze nota particulară (fără retorica ostentativă a marilor "despărţiri") şi oferă un reper paideic de bună întâlnire lucrătoare între tradiţie şi (post)modernitate, între paradigma Occidentului şi cea a Orientului, între gestul admirativ şi gestul critic, dovedindu-se, prin tot scrisul său (căruia nu-i lipseşte nici eleganţa stilistică) un cavaler *sans peur et sans reproche* al adevăratei *tranziţii* româneşti, care nu este una de la un context istoric la altul, ci cea dinspre istorie spre "Santa Cetate" a valorilor perene, unde se măsoară nemitarnic "slava şi cinstea neamurilor". Însoţim această semnalare cu reproducerea unuia dintre textele volumului (pp. 150-156). ***(R. C.)***

UN PORTRET AL CĂPITANULUI LA COPILĂRIE

În cartea dedicată maestrului său, Culianu se plasează într-o postură stânjenitoare atunci când, abătându-se de la ceea ce aflase el însuşi din cercetarea operei şi din discuţiile purtate cu Eliade, încearcă să „explice" sau să justifice unele atitudini de-ale istoricului religiilor legate de afinităţile sale cu Mişcarea Legionară. Deşi înţelege că în spatele personajului Eugen Cucoaneş din nuvela *Un om mare* se află Corneliu Codreanu (amănuntele privitoare la poreclele „Cuconu" şi „Coco" – acesta din urmă dată de camarilă – le-a aflat, probabil, chiar de la Eliade), Culianu se iluzionează a vedea în nuvelă o ironică alegorie eliadiană pe seama unei presupuse pierderi de contact cu realitatea a lui Codreanu **[1]**. Însă chiar datele textului cu pricina, ca şi împrejurările publicării lui ar fi trebuit să-l ferească pe discipol de asemenea afirmaţii cel puţin riscante. În mod curios, autenticul *lector in fabula* care e Culianu ratează decriptarea prenumelui personajului, Eugen, nici el întâmplător ales, căci *eu-gennos*, *eu-genea* pot fi traduse prin „bine-născutul", „cel de neam ales", „generaţia bună" – referire a misticii legionare la calitatea de „ales" a Căpitanului.

„Nuvela a apărut pentru prima dată în cel dintâi număr al revistei *Luceafărul* întemeiatede Eliade în exil, în 1948. Or, maliţia eliadiană se manifestă deplin atunci când *acelaşi* text i-a fost încredinţat de el scriitorului român Ştefan Bănulescu, care se grăbi să-l publice în 1967 în revista *Cronica* de la Iaşi. Primul text literar publicat de Eliade în exil a fost şi primul text publicat de el în România de după război, profitând de «destindere»" (*idem*, subl. aut.).

Ei bine, Culianu se străduieşte să devieze sensul propriilor descoperiri printr-o interpretare în răspărul lor. Ce altă semnificaţie poate avea această „maliţie eliadiană" (ce poate fi îndreptată către editorul român, către public, către regimul comunist, către toată lumea, dar nu împotriva lui Codreanu, cum încearcă să acrediteze iscusitul ieşean), decât că, din respect faţă de Codreanu, pe care l-a cunoscut personal, şi poate cultivându-i amintirea, s-a gândit să-l creioneze într-o nuvelă? În plus, ar mai încifrat Eliade adevăratul ei subiect dacă ar fi fost vorba de ironie critică? De ce să-l „critice" pe Codreanu într-o nuvelă? Putea foarte bine să-şi exprime direct observaţiile negative, cum o şi făcuse atunci când şi-a exprimat rezervele faţă de tactica adoptată de Codreanu după februarie 1938 **[2]**.

Aşa că „maliţia eliadiană" s-a manifestat din plin, încă din titlul ales pentru nuvelă, dar la o cu totul altă adresă decât cea scontată de Culianu. Pentru un cititor al cărţii *Cultul eroilor*, cum a fost şi Eliade (ca elev de liceu, a citit-o de trei ori! **[3]**), titlul strigă pur şi simplu. Recurge la el pentru a camufla dimensiunea fizică în cea morală şi chiar cosmică a personajului, folosind expresia pe care Thomas Carlyle o consacră eroilor. *Un Om Mare* (care ar trebui scris cu capitale, deoarece trimite la Omul Universal), rămâne ceea ce a intenţionat autorul atunci când a intitulat-o astfel: admiraţia adâncă pentru un lider naţional cu statură mistică, transpus în tipare mitologizante **[4]**. La ea fac aluzie bolboroselile profetice ale lui Cucoaneş: *vox populi, vox dei, vox clamantis in deserto*. Iar hotărârea de a suprima toate felurile de mâncare, apoi de a trăi în munţi „ca un sihastru", trebuie pusă în legătură cu ascetismul căpeteniei legionare.

Un om mare nu este singura povestire eliadiană care conţine mesaje politice criptate. N. Steinhardt califică, de pildă, nuvela *Adio!* drept o „elegie legionară". Şi alte producţii literare, între care *Fata căpitanului*, lasă impresia unui voalaj premeditat, în timp ce autorul narează pe alt etaj semantic. Deşi scrisă la 10 ani după *Un om mare*, această nuvelă reia, nostalgic, aceeaşi temă. Ca element de legătură, presupusa origine înaltă a Căpitanului (de unde şi apelativul Cuconu', folosit de ţărani, ca pentru un „cocon domnesc"), într-o replică a Agripinei: „Brânduş, măria ta…Poate-i fi os de domn…[…], lasă-mă să-ţi sărut mâinile, să ştiu că am mângâiat şi eu fecior împărătesc!…", confirmată cu gravitate de băiat: „Eu n-am să fiu om de rând, eu am să ajung o dată *foarte mare*, mai mare ca Alexandru Machedon" (subl. mea).

Colaţionarea cu opera ştiinţifică întăreşte decisiv argumentele de mai sus. Prin studiul său neterminat *Mătrăguna*, ca şi într-o serie de eseuri, Eliade a vrut să demonstreze degradarea miturilor în legende, apoi în descântece, superstiţii etc. Studiul *Ierburile de sub Cruce* arată că larg răspânditul mit al Arborelui ca *axis mundi* se regăseşte degradat, camuflat şi fragmentar, în credinţele despre proprietăţile curative ale ierburilor magice. Fără să intrăm în amănunte, Eliade se serveşte de această degradare a mitului pentru a-şi camufla propriul lui mesaj incorporat în textul nuvelei. Personajul-cheie al nuvelei este Brânduş, un copilandru misterios. Or, fitonimul său corespunde numelui *real* de Codreanu, pe care-l camuflează întocmai cum mărunta iarbă de leac dintr-o legendă camuflează mitul arborelui cosmic. În paralel, se micşorează şi proporţiile fizice: de la falnicul copac la buruiană, de la om în toată firea la copil. Nu mai trebuie să atragem atenţia că un codru presupune copaci, iar în nuvelă Brânduş, conversând cu Agripina (care aduce vorba despre folclor), se uită mereu înspre pădure, în care se va retrage să contemple, de pe vârful muntelui, răsăritul lunii. Or, perspectiva retragerii în pădure – strategia tradiţională a românilor – preconizată de adolescentul C. Z. Codreanu în cazul unei invazii bolşevice, este şi scena cu care se încheie povestea lui Brânduş. Iar strategia non-ripostei la agresiuni, adoptată de gardişti după lovitura de stat a lui Carol din 1938, este sugerată în scena meciului de box, în care se lasă de bună voie snopit în bătaie de fiul căpitanului Lopată. Atunci, dacă adevăratul Căpitan din nuvelă este Brânduş **[5]** căpitanul Lopată nu poate fi decât falsul „căpitan", regele Carol. Fals, pentru că refuzând să fie un adevărat rege, monarhul statului cultural visat de români, a distrus atât speranţele populare puse în persoana sa, cât şi în cea a lui Codreanu, în pofida admiraţiei secrete pe care o nutrea pentru succesul Legiunii, transformată în invidie, ba chiar gelozie faţă de conducătorul ei. „Autobiografia" Agripinei este o alegorie destul de străvezie: „În urbea noastră X, pe strada Principatele Unite, chiar lângă Grădina Publică, se mutase prin anii 193…o familie ciudată şi care a devenit curând de pomină: familia căpitanului Lopată…"

Dacă ar fi scris „anul 193"…, putea fi vorba de oricare dintre anii 1930-1939. Formularea mai puţin uzitată *„anii 193…"*, atrage, în schimb, atenţia asupra cifrei deceniului în care a domnit Carol, începând cu 1930, când s-a urcat pe tron. Regatul României este indicat de numele străzii, demnitatea pe care o ocupă, de faptul că locuieşte „chiar lângă Grădina Publică", publice fiind, prin definiţie, şi treburile statului. Dar viaţa pe care a început s-o ducă l-a făcut curând „de pomină", printre altele, deoarece, după mai vechiul episod al dezertării din armată pentru Zizi Lambrino, Carol îşi părăsise şi soţia legală pentru Elena Lupescu, care întreţinea acum anturajul unei scandaloase camarile. „El n-a voit să se facă ofiţer. Şi n-a voit nici să fie tatăl nostru, *dacă înţelegi ce vreau să spun* [aici Eliade atenţionează cititorul prin gura Agripinei], n-a voit adică să se căsătorească sau şi mai precis, n-a voit s-o ia pe mama" (subl. mea).

Faptul că Eliade şi-a camuflat astfel de panegirice în nuvele fantastice, arată cât de vii trebuie să fi rămas credinţele lui de tinereţe, în pofida scurgerii timpului şi a adoptării unei poziţii oficiale voit ambigue. Dovadă că Eliade nu a renunţat la convingerea posibilităţii creării „omului nou" (obsesie a misticii legionare) printr-o transformare spirituală interioară, stau chiar şi texte de specialitate importante. *Imagini şi simboluri*, monografie ştiinţifică apărută în 1951, etalează fără sfială concepţia despre menirea istoriei religiilor, care „…ar putea face să se nască *un om nou*, mai autentic şi mai complet", fără a uita să precizeze, în pagina următoare: „Evident, n-am putea pretinde că studierea raţională a istoriei religiilor trebuie sau poate să se substituie experienţei religioase înseşi – *şi cu atât mai puţin experienţei credinţei*" (subl. mele) **[6]** Iar în capitolul de debut al *Nostalgiei originilor*, volum apărut în 1969, insistă încă (p. 16, *passim*) asupra uriaşului rol al istoricului religiilor care, printr-o profundă cunoaştere a omului cu ajutorul hermeneuticii, e chemat să întemeieze un *nou umanism*. „Hermeneutica creatoare *transformă* în cele din urmă omul: ea depăşeşte simpla instruire, ea este totodată o tehnică spirituală susceptibilă să modifice calitatea existenţei înseşi" (*ibidem*, p.102). Ceea ce înţelege Eliade prin „hermeneutică creatoare" este pur şi simplu trăirea spirituală profundă a universului religios cercetat. (*ibid*., cap. 4, „Criză şi regenerare").

Toate acestea arată că istoricul religiilor a rămas mai solidar cu idealurile generaţiei sale decât s-ar putea crede la prima vedere, astfel că Vasile Posteucă, atunci când afirma „Eu cred nestrămutat că Mircea Eliade ar putea scrie o carte minunată carte despre Căpitan" **[7]**, nici nu bănuia că această carte fusese demult scrisă.

Florea TIBERIAN
(din vol. *În nada maeştrilor*)

---

[1] *Mircea Eliade*, traducere de Florin Chiriţescu şi Dan Petrescu, Editura Nemira, Bucureşti, 1995, pp. 234-235.
[2] În *Memorii II*, ed. cit., p. 27: „Probabil că Codreanu, ca şi atâţia alţi legionari, au murit convinşi că jertfa lor va grăbi victoria mişcării. Dar mă întreb dacă unii din ei n-au văzut în moartea lor iminentă nu numaidecât o jertfă, ci consecinţa fatală a unei catastrofale erori de tactică politică".
[3] Vezi *Romanul adolescentului miop*, Editura Minerva, Bucureşti, 1989, p. 116.
[4] Procedeu remarcat de Dan Petrescu, care propune paralele sugestive cu conceptul de „Om Mare" promovat de tradiţia culturală a Chinei antice: „Ajuns «om mare», împăratul căpăta fără efort un fel de autoritate naturală, exercitând asupra tuturor fiinţelor un «ascendent irezistibil»: «el nu se face ascultat prin intermediul subalternilor sau prin efectul regulamentelor. Este de ajuns să fie Om mare, un Om adevărat: puterea care se află în el concentrată, în stare pură, determină, ca printr-un subtil curent de inducţie, o convergenţă unanimă a dorinţelor şi a acţiunilor»". În *Enigma lui Cucoaneş* (2), publicată în revista ieşeană de cultură *Timpul*, nr. 4/2003, p. 7, *apud* Marcel Granet, *Civilizaţia chineză*, traducere din franceză de Adriana şi Mihai Mitu, Editura Nemira, Bucureşti, 2000, p. 381. Macrantropia personajului din carte indică, de fapt, macrantropia Gărzii de Fier, „ce sporea în acel an (1933) cu «elemente de valoare»…" (*Enigma lui Cucoaneş*, loc. cit.).
[5] Numele lui trimite şi la personajul Brand al lui Ibsen (corelaţie avansată de d-l Liviu Bordaş, care a avut amabilitatea să mi-o comunice personal), din care Eliade îşi făcuse un model. Vezi, de exemplu, *Romanul adolescentului miop*, ed. cit., p. 305 („Într-o seară cu păreri de furtună, sus, pe creasta dealului, i-am vorbit mâniat de Brand. I-am insinuat dragostea pentru asprul duh masculin al Pastorului").
[6] Ed. cit., pp. 43, resp. 44. În aceeaşi lucrare aminteşte, la p. 130, frăţia de cruce printre legămintele ritualice.
[7] În *Desgroparea Căpitanului*, Editura Mişcării Legionare, Madrid 1977, pp. 35-36, citat reprodus din revista *Puncte Cardinale*, Sibiu, nr. 11/1994, p. 7.

De mai multe numere încoace, am reprodus, cu îngăduința autorului, texte semnate de tânărul cărturar ieșean **Mircea Platon** (n. 1974, acum la studii de doctorat peste ocean), anunțând iminenta apariție a volumului său ***Ortodoxia pe litere. Îndreptar de fundamentalism literar***, la Editura Christiana din București. Cartea a ieșit de sub tipar la începutul lunii februarie 2006 și reprezintă în multe privințe un eveniment cultural inedit, pentru că ne aflăm în fața primei întreprinderi consistente de critică literară creștină din peisajul intelectual al României postcomuniste. Discursul critic al autorului, presărat și cu prețioase excursuri de teorie literară și filosofie a artei, se altoiește pe o angajare creștin-ortodoxă decomplexată, dar și pe un orizont cultural deosebit de larg, în care se intersectează revelator literatura (română și universală, mai ales franceză și engleză), teologia, filosofia, istoria generală și istoria mentalităților, deschizând calea unei alte înțelegeri a fenomenului literar și cultural, reconexat la reperele fundamentale ale spiritualității creștine europene, în răspărul poncifelor laicismului stângist care a dominat discursul intelectual al ultimelor două secole. Cartea se impune și printr-o vervă polemică de bună calitate, bine orchestrată stilistic și conceptual, cu deschideri lirice sau narative demne de un mare artist al condeiului.

Volumul (a cărui materie e distribuită în trei secțiuni: "Percepții și discriminări", "Prag critic" și "Atacul cavaleriei literare") cuprinde de fapt o selecție a publicisticii d-lui Mircea Platon din ultimii șapte ani (ilustrată în *Convorbiri literare, Cuvântul, Biserica și problemele vremii, Contemporanul, Idei în dialog, Rost* etc.), constituind, conform mărturisirii din scurta notă introductivă, "o încercare de a reconstitui gândul care a stat la temelia unei risipiri, de a vedea dacă articolele pot deveni articulațiile unui organism sau măcar liniile de fugă ale unei atitudini". În ce privește "fundamentalismul literar" din subtitlu, acesta "nu indică pofta de a judeca literatura după criterii puritane. Cred însă că literatura bună are în comun cu creștinismul faptul că e duh întrupat. Literatura, ca și creștinismul, se ocupă cu expresia, nu cu intenția, visarea, dorința vagă, spiritualismele solipsiste și avânturile de bodegă. Spiritul se realizează în și prin cuvânt, după cum sufletul se îmbunătățește în și prin trup. Inspirația nu e mai mult decât expresia, ci mai puțin. Formularea nu sărăcește gândul, ci îl sporește. Realismul creștin e, în ultimă instanță, sursa realismului literaturii, în care «inspirația» ia forma cuvântului datorită disciplinei, ascezei, faptei. Îndemn să ne întoarcem de la literatura ca dezordine la literatura ca urcuș, ca plan existențial, ca îndeletnicire soteriologică. Mântuirea prin expresie, adică prin trăire și instaurare de realitate, nu prin manifest ideologic, conformism generaționist și alte asemenea tehnici de producție textuală" (p. 5).

Menționăm că d-l Mircea Platon a mai publicat până acum volumele de versuri *Adversus haereticos* (1997) și *Jocuri sub ulm* (1999) și volumele de eseuri *Paseism polemic sau încercare de naționalism critic* (1996) și *Literatură cu blazon* (2000). Din volumul proaspăt apărut reproducem aici, având în vedere proximitatea aniversării lui Eminescu, unul dintre textele din secțiunea a treia, dedicat receptării actuale a "poetului național". *(R. C.)*

PRIN PREAJMA LUI EMINESCU

Sunt din ce în ce mai sceptic în ceea ce privește în-dreptățirea, autoritatea și rostul criticii literare. Cel puțin în cazul poeziei, orice tentativă de interpretare mi se pare, în cel mai bun caz, un monolog dramatic. În cel mai rău, un viol. De cele mai multe ori criticul se mută în interiorul strofelor ca un instalator într-o garsonieră urmând a fi "dată în folosință". Ciocănește maniacal în țevile ritmului, fâsâie robinetele rimei, se trântește pe jos în poziții bizare ca să vadă mai bine intricațiile tropilor. În cele din urmă înfige, un compas în cordul poetului, trasează un cerc împrejur și proclamă că exegeza sa e completă, nuanțată, perfectă: are 360 de grade. Apoi își ia greoaia geantă cu scule și iese pe geam, căzând în gol.

Poezia nu are ieșire. De aceea nu putem face inventarul "misterului eminescian". Orice tentativă se concretizează fie în fraze incantatorii, de liturghie literară – precum la G. Călinescu –, fie în obrăznicii de găligani zburliți care fluieră în biserică și își lipesc guma de strane pentru a-și dovedi cât de tari sunt – cum au făcut cândva cei de la *Dilema*.

Despre Eminescu s-a scris mult și spectaculos. Inspirat. Cu erudiție. Cu rafinament. Cu patimă. Drept care țelul acestei desfășurări literare nu e de a studia trunchiul poeziei eminesciene – de care s-a ocupat critica –, nici rădăcinile – elucidate de istoricii literari. Ceea ce mă interesează e zvonul frunzelor pe crengi. Umbre. Ecouri. Posteritatea. Sau, dacă vreți, "Mitul Eminescu".

Acum câțiva ani, vizitând Muzeul de Artă Contemporană din Frankfurt, am ajuns la un moment dat într-o sală care oferea contemplației, în zbârnâitul verzui al tuburilor de neon, o "instalație": agățate de tavan, spânzurau, hepatice, eprubete pline cu urină. Când le-am văzut, miam amintit instantaneu de numărul *Dilemei* despre Eminescu. Același stil, postmodern, de a-ți flutura dejecțiile în aer pretinzând că faci artă. Poezie. Sau gazetărie. Aceeași modalitate de a agresa "canonul", "ierarhia", "mitul".

"Demitizarea" – acesta e, și la noi, cuvântul de raliere al postmoderniștilor. Or, ce altceva e mitul decât o încercare de a explica lumea. O narațiune cadru și temei. Un mod de a media contactul cu realitatea. Un ritual adică. Dar întreaga civilizație umană se sprijină pe ritual. Și uneori chiar numai pe convenție. Și alfabetul e o convenție. Și bunele maniere. Sau știința. I-mediată trăire e numai rara ilu-minare a misticului și neîntrerupta stupoare a animalelor. Ei sunt singurii subiecți care trăiesc în obiect. Poate și pietrele. În rest, oamenii obișnuiți inventează sisteme de semnalizare, își construiesc grile de interpretare, trasează hărți conceptuale, sunt convenționali. Se folosesc de non-mimetica artă a arhitecturii pentru a locui spațiul. Așază confecțiile între piele și aer.

Eliberarea de convenție se face prin ascensiune canonică, prin disciplină liturgico-ascetică, iar nu prin non-conformism; care duce la bestializare sau moarte. De aceea, cred eu, dacă entropia contrazice existența unei "legi a conservării energiei", nimic nu ne poate împidica să vorbim de o "lege a conservării energiei mitice". În buna ordine a lumii, un mit nu poate fi distrus decât dacă îl înlocuiești instantaneu cu altul. Dar aici intervine o problemă: și anume, relativismul postmodernismului, gnoseologia lui solomonică, faptul că dă dreptate tuturor și nimănui. Dacă ne situăm pe o poziție tradiționalistă și apărăm ierarhia, atunci Eminescu nu poate fi coborât de pe soclu. Și nici nu va putea fi: pentru că e un "părinte fondator". Cum Homer. Dante. Shakespeare. Nu e o poveste de spus la drum de seară. E chiar drumul.

Dacă, pe de altă parte, îl contestăm pe "Eminescu" de pe coclaurii relativismului postmodern, atunci contestarea devine un moft. Pentru că nu are motor axiologic.

În același, de mucedă notorietate, număr al *Dilemei*, Mircea Cărtărescu înțelegea să ne trezească la Eminescu descriindu-ne părul de pe picioare și "platfusul" poetului. Fapt care nu mă deranjează: fiecare ia din Eminescu numai ceea ce consideră că i se potrivește mai bine. Ceea ce mă nedumirește e însă țâfna dadaistă pe care și-o asortaseră condeierii cu pricina.

Proprie culturii (post)moderne e viteza. Adică stilizarea. Or, mitul e tocmai stilizare. Din acest punct de ve-dere, descripția lui Cărtărescu e de o minuțiozitate de taxi-dermist cu totul și cu totul obsoletă. De spirit țestos-parohial, de "amurg al Evului Mediu". Mediocrul profesor de liceu care mânuiește trei șabloane despre Eminescu e mai modern decât elitistul, academicul Cărtărescu. Acolo unde profesorul le oferă elevilor săi o viziune deformată, schematică, pătrățoasă, evident falsă (deci modernă!) a lui Eminescu, Mircea Cărtărescu se zbate într-un naturalism blănos care are pretenția că ne înfățișează adevărul. Ca și cum, conform epistemologiei postmoderne, ar exista un adevăr. Ca și cum nu ar conta numai unghiul. Și spontaneitatea. Or, clișeele semidocților sunt mult mai spontane decât căznitele originalități ale desantului anti-eminescian cu pricina. Multiculturalismul, de la care se reclamă Cărtărescu&co., respectă culturile orale sau de masă exact la fel de mult ca pe cele scrise. Spontaneitatea folclorică a zvonului sau a clișeului/arhetipului cultural (prezent în benzi desenate, rap etc.) este, pentru postmoderni/multiculturaliști/corecții politic, la fel de importantă ca excursul celui mai percutant erudit. Nu ai dreptul să te simți superior din pricină că tu ai o cultură bazată pe scris și pe citit în vreme ce cultura bâscarului din apartamentul vecin e una eminamente orală.

Fapt care mă aduce la penultimul paragraf al acestui argument. Și anume la cel consacrat frecventelor imbolduri – manifestate și în paginile *Dilemei* sus-pomenite – de a se citi mai mult Eminescu. De ce? Nu e mai bine, mai eminescian oarecum, să rămânem la "povești și basme, ghicitori, eresuri", chiar și-n privința poetului național? Cititul, alfabetizarea în general, nu a făcut decât să le sumețească multora prostia. Să le-o acrească. Să le-o vicleneascâ. După vârsta școlară să citească Eminescu numai cei care simt nevoia să o facă. Care deci *pot* să o facă. Poezia nu e democratică.

În definitiv, Eminescu e alfabetul literaturii române (căreia cronicarii îi sunt ideogramele). E o împlinire care deschide, care potențează; dacă e asimilată. Iar copiii învață să scrie făcând mai întâi bețigașe, cârlige și bastonașe. Cu o profuziune de porcușori. Unii, apoi, ajung la o desăvârșită caligrafie, alții se descurcă, alții se dedică mai cu spor muncilor manuale. Tuturor însă li se dă o șansă. În hotarele "scripturelor române" această șansă se numește Mihai Eminescu. Nu Macedonski.

Mircea PLATON
(din vol. *Ortodoxia pe litere*)

BUN RĂMAS TUTUROR

ISSN 0705-8365

Prețul unui abonament anual 40 $ / 50 EURO

CUVÂNTUL ROMÂNESC

THE ROMANIAN VOICE

THE LARGEST ROMANIAN NEWSPAPER IN THE FREE WORLD

ANUL 31 Nr. 340 DECEMBRIE 2005 PUBLICAȚIE LUNARĂ EDITOR: GEORGE BĂLAȘU

MISIUNE ÎNDEPLINITĂ

În luna decembrie a anului 2005 a apărut ultimul număr al celei mai vechi publicații românești din Canada și din întregul exil: Cuvântul Românesc *de la Hamilton, Ontario. O dată cu el, dacă nu va înceta, în orice caz se va diminua vocea neobosită a vechiului exil luptător, a puținilor și minunaților supraviețuitori, membri activi și prezenți la toate activitățile inițiate de exilul politic anticomunist.*

În exil, și în Canada în mod special, unde s-a editat și tipărit acest ziar răspândit în lumea întreagă, adevărații lui prieteni și cititori îi vor mult simți lipsa. Bombardați mereu cu tot felul de ziare-fantomă, unele dintre ele fiind chiar plătite și finanțate de vechea și noua Securitate, nu vom mai putea citi articole scrise cu pasiune, profesionalism și adevărat simț patriotic. După 1989, cât și înainte, Cuvântul Românesc *a fost total diferit de toate celelalte ziare care au apărut și apar în ceea ce numesc unii „diaspora românească". La rigoare, aceasta nu a fost însă o publicație „din diaspora", ci una din EXILUL care s-a opus și a luptat împotriva comunismului din România.*

În toate ziarele „noi" și „tinere" nu găsești decât o îndepărtare de adevăratele noastre valori românești, o îndepărtare și o negare a creștinismului nostru bimilenar și a spiritului nostru tradițional. Comparând „ziarele locale", adică ziarele franțuzești și englezești din Canada, cu așa-zisele „ziare naționale", adică ziarele noastre tipărite aici, nu găsești decât o singură diferență: limba utilizată. În rest, același spirit ateist, laic și stângist.

O dată cu întreruperea apariției Cuvântului Românesc, *se va încheia în exil o mare pagină de istorie curajoasă a celor ce și-au făcut datoria față de pământul în care s-au născut. O demnă pagină de istorie contempo-rană și anticomunistă s-a încheiat. Din păcate, cu tristețe trebuie să recunoaștem că noua noastră generație nu a fost și nu este la înălțimea așteptărilor. Puține – aproape inexistente – sunt semnele care să ne facă să sperăm că în anii următori vom avea o nouă generație capabilă să se ridice măcar pe jumătate la înălțimea generației precedente, care să preia pe umerii săi tot ce s-a construit cu trudă și cu dăruire de către membrii vechiului exil.*

Timp de trei decenii, Cuvântul Românesc *a avut o misiune sacră, pe care și-a îndeplinit-o exemplar. Deși nu a fost ușor, redactorii acestui ziar, împreună cu credincioșii săi colaboratori și cititori, s-au făcut auziți în negura vremurilor vitrege, dând un temei de speranță adevăratului suflet românesc.*

La capătul acestui drum lung și greu, la închiderea publicației de la Hamilton, nu putem decât să-i mulțumim inimosului domn George Bălașu, editorul plin abnegație și curaj mărturisitor, și o dată cu el le mulțumim tuturor celor ce și-au sacrificat timpul și banii pentru a putea continua lupta începută în primăvara anului 1919, în pădurea Dobrina, de cel care a fost primul mare luptător anticomunist. Toți cei care, de departe sau de aproape, au fost strâns legați de această publicație își pot spune cu cugetul împăcat: ne-am făcut datoria, am făcut așa cum ne-a dictat conștiința și s-a dovedit a fi un lucru bun! NE-AM ÎNDEPLINIT MISIUNEA!

Marian COSTACHE
Montréal – Canada

✝ VICTOR POPA

Încă se mai trăia marea bucurie a Nașterii Domnului, când aveam să primim trista veste a trecerii din viața vremelnică la cea veșnică a camaradului nostru **Victor Popa**. Născut la 1 decembrie 1922 în Holdița-Suceava (domiciliu temporar al părinților care, după nașterea lui Victor, se vor întoarce în locurile natale, în satul Stejaru din Pângărați-Neamț). Victor va absolvi Școala Normală „Gh. Asachi" din Piatra-Neamț, unde se va remarca prin seriozitate și putere de muncă, dar mai ales prin inteligența sa, situându-se între cei mai buni elevi pe care îi avea școala la acea vreme. În 1940 ia contact cu Mișcarea Legionară, fiind încadrat în Frățiile de Cruce, ceea ce-i va marca întreaga viață. A fost numit învățător chiar în satul în care locuia, unde începe o muncă de adevărat dascăl, urmărind scoaterea țăranilor din întunecimea în care fuseseră ținuți, iar în scurt timp va pune bazele școlii primare din Cazaci-Tarcău-Neamț, locul de obârșie al bunicilor dinspre tată.

Faptul care-i va marca tânărului viața și-l va lansa ireversibil pe axa istoriei este contactul cu Mișcarea Legionară, a cărei luptă pentru schimbarea la față a unei Românii corupte politic, dezinteresate de soarta neamului și din ce în ce mai îndepărtate de Dumnezeu, nu l-a lăsat indiferent. Educat și autoeducat în spirit legionar, va rămâne pentru totdeauna un luptător pus în slujba neamului și a lui Dumnezeu. După ocuparea țării de hoardele comuniste, sperând în salvarea țării, a început o muncă de regrupare a vechilor legionari, pentru a crea o atmosferă cât mai ostilă instaurării comunismului.

Linia ascendentă a tinereții îi va fi frântă o dată cu declanșarea terorii comuniste, fiind arestat în mai 1948, anchetat și torturat la siguranța din Piatra-Neamț, apoi transferat la închisoarea din Suceava pentru continuarea anchetei, iar în cele din urmă judecat și condamnat la 15 ani muncă silnică. După condamnare e transferat la închisoarea din Aiud, apoi în lagărele de muncă Baia Sprie și Cavnic, și readus la Aiud.

În tot timpul detenției a avut o atitudine demnă și curajoasă, fiind considerat ca făcând parte dintre vârfurile rezistenței din închisoare. Nu a acceptat reeducarea, fapt pentru care, după executarea pedepsei de 15 ani, deși bolnav, a mai primit o pedeapsă administrativă de 3 ani, fiind trimis în lagărul de la Periprava, de unde s-a eliberat în mai 1964, după 16 ani de închisoare.

Revenit în sânul familiei, stabilite în comuna Tarcău-Neamț, e primit cu multă căldură de marea majoritate a oamenilor, dar și cu ostilitate de un mic grup manipulat și condus din umbră de Securitate, fiind chiar bătut de ing. Mihărtescu și de muncitorul Muraru Marcel, oameni „de bază" ai Partidului Comunist. Deși reușise să se încadreze pe un post de mic funcționar în comună, după apariția celor doi copii, dar mai ales a agresiunii la care a fost supus, a fost nevoit să se pensioneze pe caz de boală, consacrându-și din acel moment întreaga viață familiei, creșterii și educării celor doi copii, Corneliu și Ioana, în spirit românesc și creștin-ortodox. Pentru a face față nevoilor gospodărești va folosi întreaga energie de care mai dispunea pentru a lucra grădina din jurul casei și a-și exercita marea lui pasiune – creșterea albinelor.

Prin munca și comportamentul său a fost un exemplu pentru toți oamenii din sat, atât din punct de vedere gospodăresc, dar mai ales moral-spiritual. Fie ca Bunul Dumnezeu să reverse asupra lui bunătatea și dragostea Sa nemărginită.

Neculai POPA

✝ ELENA-ANA BUMBAC

Fiica preotului Ștefan și a preotesei Maria, **Elena-Ana Bumbac** s-a născut în 5 iulie 1938, la Constanța, unde urmează clasele primare și liceale. La vârsta de 10 ani – în noaptea de 14/15 mai 1948 – va asista de pe prispa casei palid luminate, alături de frate și de mamă, cum trei necunoscuți ciudat îmbrăcați i-au răpit părintele, abia sosit în odăjdii de la Biserică. Era prima lovitură, pe care o va înțelege la adevărata dimensiune abia mai târziu.

În 1956 intra la Facultatea de Medicină. Doar doi ani va purta halatul și trusa medicală, ca studentă, pentru că în septembrie 1958 va fi arestată împreună cu mama și fratele ei, sub învinuirea de „uneltire împotriva ordinii sociale a statului", pentru care primește sentința de condamnare la 10 ani temniță grea. A trecut prin celulele reci, cu ferestrele oblonite, ale închisorilor pregătite anume pentru femei: Mislea, Miercurea-Ciuc, Arad, temnițe cu spații încorsetate de ziduri înalte și mai multe rânduri de sârmă ghimpată, cu prepeleacuri tricolore, adevărate redute medievale, lacome de durere și chinuri. Acolo, tinerele noastre camarade și-au zdrelit genunchii și coatele urcând panta munților de suferință; acolo au îngenunchiat vremelnic în mlaștina deznădejdei, dar s-au ridicat mai dârz, vărsând lacrimi de durere, dar neabdicând de la crezul nobil care le-a însuflețit.

În anul 1964, în urma decretului de grațiere emis de guvernul comunist la presiunile ONU, Elena, după șase ani de coșmar penitenciar, se reînscrie la Facultatea de Medicină, pe care o absolvă în 1970. Revine în orașul natal ca medic, o perioadă la Spitalul CFR Port, iar apoi, până la pensionare, la Secția „Salvare" a Spitalului Municipal Constanța. Da! La Salvare, acolo unde îi era menirea și chemarea: să-și salveze semenii pentru care a suferit mai mult decât pentru sine însăși.

Nu ne-a uitat nici pe noi, supraviețuitori ai gulagului românesc, strânși în jurul filialei AFDPR Constanța, unde, în micul cabinet medical, ne-a tămăduit urmele rănilor rămase după ce Vasile Moroianu, celălalt medic, s-a retras să-și rostească rugăciunile în tihna de care nu a avut parte la Pitești și la Gherla.

Dar despre doctorița noastră o las să vorbească în încheiere pe sora mea Lucreția, întemnițată 10 ani, cu care Elena și-a împărțit calvarul în perioada 1958-1962:

„Elena Bumbac? Această doctoriță călătoare prin anotimpurile acestor vremuri ciudate rămâne o ființă deosebită, de o bunătate aparte, în fața căreia trebuie să te pleci ca în fața unei icoane", spunea sora mea, plecată și ea dincolo cu doi ani înaintea Elenei, care fusese prezentă la durerea familiei îndoliate.

George CUȘA

ERA MEDIOCRITĂȚILOR

O altfel de demagogie

Printre multele hibe pe care d-l Octavian Paler i le atribuie (uneori meritat, alteori dintr-un exacerbat subiectivism) d-lui Traian Băsescu este şi aceea că actualul preşedinte nu este şi nu poate fi un adevărat „bărbat de stat", ci doar un versat „demagog", numai pe ici, pe colo şi un abil „politician". Mi se pare că aceasta s-a dovedit cu prisosință în ultimul an: preşedintele nostru nu este, într-adevăr, nici pe de departe un veritabil „bărbat de stat". Nu are stofă de aşa ceva. Dar, d-le Paler, ați mai remarcat d-voastră, pe undeva prin lumea asta mare, în ultima jumătate de secol, vreun asemenea exemplar? Numiți-mi, vă rog, un „bărbat de stat", dar unul adevărat şi incontestabil, din perioada postbelică. Sau dacă a fost totuşi un caz, acesta, spre ruşinea bărbaților, a fost întruchipat de o femeie: Margaret Thatcher, „Doamna de fier". Încolo – nimic. Astăzi întreaga omenire este condusă de mediocrități mai mult sau mai puțin ticăloase. Toți „mahării" lumii postbelice, când nu sunt ticăloşi pe cont propiu, sunt nişte marionete predispuse la ticăloşie, manevrate abil de „păpuşarii" oculți, cam aceiaşi dintotdeauna. Exemple sunt cu duimul. La noi şi aiurea, în întreaga lume. Începând cu „exemplara" Americă, unde mai toți preşedinții de la Roosevelt încoace (poate mai puțin Harry S. Truman sau Ronald Reagan) au fost mediocrități manevrate din culise de oculta care face şi desface totul, continuând cu „bătrâna" (unii zic chiar „senila") Europă, în care „şefii de stat" din perioada la care ne referim nu au mai fost şi nu mai sunt personalități care să facă istorie, ci doar nişte personaje plate, peste care se face istorie, şi terminând cu aşa-zisa (odinioară) „Lume a Treia", unde *gauleiter*-ii marelui „imperiu colonial" de tip nou aplică legea Metropolei. Aşa stând lucrurile, de ce să-i pretindem noi preşedintelui nostru să fie altfel decât omologii lui de pretutindeni? Să fim mulțumiți că este, oarecum, altfel decât predecesorii săi din această perioadă zisă de tranziție. Să fim mulțumiți că, datorită acestui intrus în „elita politică" postdecembristă, care a ajuns să ne fie preşedinte, am ieşit (sperăm) din zodia nomenclaturiştilor şi a foştilor activişti de partid care, convertiți, peste noapte la democrație, transformaseră țara într-o feudă a lor, pe care o explotau fără să dea socoteală nimănui. Desigur, nu este ceea ce am fi vrut noi să fie atunci când l-am votat, dar ceva-ceva tot a schimbat venirea lui. Dacă ar fi să amintim doar de panica pe care a produs-o apariția lui de „luptător cu parul", cum îl considera până nu demult d-l Octavian Paler, în rândurile clasei politice româneşti în general şi în cele ale oligarhiei pesediste în special, precum şi de prestația lui de „preşedinte jucător", care a scos oarecum din hibernare atât politica internă, cât şi pe cea externă (nu facem, deocamdată, judecăți de valoare asupra acesteia din urmă; important este că am început să devenim incomozi pentru unii şi să punem şi noi probleme), şi ar fi suficient să ne convingem că ceva totuşi s-a schimbat. Şi apoi, a mai făcut ceva pentru care trebuie să-i mulțumim şi să-l acceptăm aşa cum este: ne-a salvat de pericolul de a ne pricopsi cu un nou „geniu al Carpaților", căci de câştiga Adrian Năstase cursa pentru Cotroceni, ne păştea acest pericol. Aroganța fostului prim-ministru, precum şi apucăturile sale ceauşiste (partide de vânătoare şi vizite de lucru din ce în ce mai intens mediatizate, împingerea în față, cu discreție e adevărat, a doamnei dumisale, dispretul şi nepăsarea față de nevoile obştei etc), toate acestea erau semne că acolo am fi ajuns.

Dar să revenim la oarecum fatala mediocritate a preşedintelui nostru. Cu ceva mai mult de un an în urmă îl caracterizam pe d-l Băsescu ca fiind *chiorul din țara orbilor*. Şi felul cum s-a manifestat până acum atestă că aşa este. Ne-am încredințat lui să ne călăuzească spre „luminița de la capătul tunelui" interminabil al tranziției, dar „chior" fiind, mai orbecăie şi el, ba chiar mai dă în gropi. Şi atunci se sperie şi face zgomot, mult zgomot, ca să-şi audă vocea. Iar noi, până una-alta, neavând altă călăuză mai bună, suntem nevoiți să-l urmăm.

Pe lângă multele păcate pe care d-l Paler i le atribuie, când pe drept, când pe nedrept, se numără şi acela că preşedintele ar încălca Constituția. Formulări ca „Se revarsă peste malurile Constituției" sau „Îşi şterge bocancii cu Constituția" sunt frecvente în editorialele sale. Afirmația aceasta mi se pare însă neîntemeiată, nedreaptă chiar, pentru că Traian Băsescu, chiar dacă ar fi tentat uneori să „se reverse peste malurile Legii fundamentale", nu o face de teamă, pentru a nu da adversarilor săi din opoziție (şi nu numai) motive de a-i cere destituirea. Din contra, dumnealui ar putea fi acuzat, de unii mai puțin conformişti, de lipsă de inițiativă. Ar putea să i se reproşeze, de pildă, că nu are curajul să pună, pentru un timp, între paranteze acest simulacru de democrație de la noi şi, eludând „şmechereşte" (se poartă asta cu brio şi prin alte părți) unele prevederi constituționale, să pună mâna pe par şi să facă puțină ordine în ograda atât de vraişte a țării. Ar putea să o facă, dar nu are, în pofida aparențelor, destul curaj. Sau poate că nici interes. S-ar putea ca d-l Paler, care îl acuză că face şi el parte din „sistemul ticăloşit", să aibă dreptate. Să presupunem că aşa este. Se impune totuşi o nuanțare: chiar dacă d-l Băsescu face parte din acest „sistem ticăloşit", sau a făcut parte şi acum mai este legat de el doar prin unele servituți, el este sau a fost un intrus în acest sistem, după cum intrus este şi în „elita politică" postdecembristă. El n-a fost nici nomenclaturist, nici activist de partid şi nici securist, cum au fost marea majoritate a celor ce fac parte din sistemul respectiv, şi care acum se străduiesc să convertească în „arginți" privilegiile politice de care s-au bucurat cândva, pentru a-şi asigura pe mai departe viața de huzur de altădată. El a fost doar unul dintre cei patru milioane de membri de partid care au muncit cu sapa, nu cu mapa pentru a-şi face o situație care să-i permită să ducă, la nivelul lui, un trai decent. Aşa stând lucrurile, eventuala sa legătură cu „sistemul ticăloşit" nu a fost organică, ci doar cojuncturală, iar în aceste condiții, o dată ajuns în vârful piramidei, i-a fost clar, bănuiesc, că pentru a-şi putea onora promisiunile făcute în campania electorală, în special pe cele în legătură cu lupta împotriva corupției, va trebui să se desprindă de „sistem". Şi, iarăşi bănuiesc, nu i-a fost prea greu să o facă, deoarece pentru a realiza acest lucru nu trebuie să fii neapărat mare „bărbat de stat", ci este suficient să ai un cât de cât instinct politic. Şi, d-l Traian Băsescu, prin ceea ce a făcut până acum, a dat dovadă că are acest instinct.

Să revenim însă la problema pusă în discuție la început şi să ne ocupăm un pic, din acest punct de vedere (al mediocrității), de „clasa politică" românească în general. pentru că, dacă cei de la vârf sunt, în cele mai multe cazuri, mediocri, cei din eşalonele inferioare (mă refer aici la parlamentari, la întreaga şleahtă de consilieri, de funcționari şi de activişti ai diverselor partide, şi chiar la unii membri ai societății civile, sunt cu toții sub orice critică.

Iată cum caracterizează Aleksandr Zinoviev această clasă în cartea sa *Fenomenul occidentalismului*: „În ultimii ani a intrat în circulație expresia «clasă politică» pentru a desemna o categorie de oameni care şi-au făcut din activitatea politică o profesie, ca membri aleşi ai instituțiilor de stat, consilieri care îi servesc, funcționari ai partidelor politice şi ai altor organizații şi mişcări obşteşti, implicați într-un fel sau altul în politică". În continuare, el precizează că existența acestora nu reprezintă un fenomen nou, dar că „în cea de-a doua jumătate a secolului XX ... această clasă a crescut cantitativ de mai multe ori". Apoi face câteva aprecieri în legătură cu calitatea celor care dau năvală în această „clasă". După părerea lui, „pentru politicienii de profesie nu este importantă competența într-o anume profesie, ci competența în activitatea politică privită ca o profesie aparte, îndeosebi competența comunicativă, concordanța cu spiritul timpului, legăturile politice, relațiile personale cu membrii clicii, servilismul față de forțele influiente ale societății". Aceasta în cazul celor care sunt capabili să aibă aceste competențe, pentru că, la noi cel puțin, foarte mulți dintre aceşti indivizi nu au decât „competența interesului personal" Dacă cineva ar avea, de exemplu, ideea să facă un sondaj printre parlamentarii care au votat o lege, foarte mulți dintre ei nu ar fi capabili să spună *ce* lege au votat şi, mai ales, *pentru ce* au votat-o.

„Accesul în această clasă – continuă Zinoviev – îl au indivizii fără aptitudini excepționale şi care nu sunt profesionişti de mare clasă într-o sferă specializată de activitate, având, în schimb, un spectru larg de capacități mediocre". Şi dă şi exemple în acest sens. „Dacă Reagan ar fi fost un actor bun, el n-ar fi devenit niciodată preşedintele S.U.A. Dacă Schmidt ar fi fost un pianist excepțional, el n-ar fi devenit cancelarul R.F.G.". Parcă ar fi avut sub lupă clasa noastră politică din această perioadă de tranziție, atât de bine i se potriveşte acesteia caracterizarea! Căci dacă îi luăm bine la puricat pe indivizii care o formează, vom constata că majoritatea fie că au eşuat în profesiunea pe care au avut-o, fie că nu au avut niciodată vreo profesiune, fie că sunt, pur şi simplu, oportunişti de duzină. Oamenii împliniți, mulțumiți şi satisfăcuți de ceea ce fac, elitele autentice sau cei cu precupări superioare nu se prea îngrămădesc să populeze această zonă. Edificator la noi este cazul d-lui Andrei Pleşu. Acesta, împins de la spate sau, poate, mânat de bune intenții, a încercat să intre în „sistem", dar o dată intrat, şi-a dat seama că locul său nu este acolo şi a demisionat. În orice caz, marea majoritate a celor care fac parte din această „clasă" sunt indivizi fără repere morale, „înclinați spre relații şi maşinațiuni de culise, vanitoşi, capabili să se prefacă, înclinați spre teatralism şi demagogie etc.". Din pozițiile în care s-au cățărat, nu scapă însă nici o ocazie să-şi atribuie tot felul de privilegii, punând, astfel, premizele formării unei noi nomenclaturi. O demonstrează spectacolul de-a dreptul dezgustător în care s-au dat aleşii noştri la sfârşitul anului trecut, atunci când şi-au votat, în unanimitate, o seria de privilegii care sfidează şi cel mai elementar bun-simț, nu doar mizeria în care se zbate cea mai mare parte a populației. Că au votat acest ruşinos „statut" cei fără scrupule şi fără nici un Dumnezeu, care formează majoritatea acestei „adunături", este oarecum de înțeles; dar că nu s-a găsit nici unul dintre cei câțiva oameni totuşi rezonabili rătăciți printre ei care să respingă, nu neapărat cu indignare, ci cu o oarecare demnitate, această scandaloasă încercare, iată aspectul cel mai revoltător. Mai mult decât atât, unii dintre aceştia din urmă, pentru care aveam chiar oarecare considerație, au încercat, într-un mod de-a dreptul penibil, să justifice această ruşinoasă tentativă.

Dar, din nefericire, mediocritatea nu s-a cuibărit doar în "clasa politică"; ea s-a întins ca o pecingine în toate domeniile de vieții noastre sociale, de la literatură, artă, divertisment şi până la practicarea unor banale meserii. Dar despre toate acestea, cu altă ocazie.

Demostene ANDRONESCU

www.punctecardinale.ro
e-mail: redactia@punctecardinale.ro
PUNCTE CARDINALE S. R. L.
cont: B. R. D. Sibiu RO48BRDE330SV02146903300
ISSN: 1223-3145

Gabriel CONSTANTINESCU (director), Răzvan CODRESCU (redactor şef), Demostene ANDRONESCU (redactor şef-adjunct), Ligia BANEA (secretar de redacție), Marcel PETRIŞOR, Pr. Gh. CALCIU (corespondent SUA), Claudio MUTTI (corespondent Italia)
Adresa Redacției: 550399 SIBIU – Calea Dumbrăvii 109, tel./fax 0269/422536

Tehnoredactare computerizată PUNCTE CARDINALE
Tipar: Masib S.R.L